

Museum Skive

i

**Limfjordens
regionale museumssamarbejde**

af

**Peter Duelund,
Vibeke Petersen, Trine Bille,
Troels Malte Borch**

Indhold

Indhold	3
Forord	6
Indledning	8
Fra decentralisering til regionalisering	9
Fra regionale kulturforsøg til kommunal kulturreform	11
Indhold	12
Anbefalinger og forslag – sammenfatning	13
1.1 Kulturhistorie	16
Købstaden Skive	17
Skive i industrialiseringen	18
1.2 Den nye Skive Kommune	19
Kulturens skatteunderlag	20
1.3 Skive og Limfjorden	21
Forfattere omkring Limfjorden	22
Limfjorden og dansk middelalder	23
Limfjorden som naturfænomen	24
1.4 Skive og de øvrige Limfjordsbyer i oplevelsesøkonomien	24
Den kreative klasse i Skive	26
Oplevelsesøkonomien i den øvrige Limfjordsregion	27
1.5 Opsummering	28
Kapitel 2: Museernes rammevilkår	29
2.1. Museumsloven som ramme for de statsanerkendte og statslige museers virke	29
Forudsætninger for statsanerkendelse	30
2.2 Hvad betyder kommunalreformen for museumsområdet?	31
2.3. Opsummering	33
Kapitel 3: De nuværende museer i Kulturregion Salling-Fjends	33
3.1 Historisk baggrund og udvikling	33
Kunstmuseernes adskillelse fra de kulturhistoriske museer	34
Den geografiske enhed for museerne i fremtiden	35
3.2. Præsentation af museerne i den ny Skive Kommune	35
De statsanerkendte museer i Skive	37
Spøttrup Borgmuseum, Sallingsund og Omegns Museum	43
3.3. Museernes økonomi	46
De nuværende tilskud og tilskudsordninger frem til 1.1.2007	46

Statens rammebevilling til Kulturregion Salling-Fjends	47
De offentlige tilskudsydere til museerne i Skive	48
Skive-museernes økonomi	49
De amtslige tilskud	51
Museer med kommunale samdriftsaftaler	52
Opsummering	53
3.4 Museernes publikumsudvikling	53
Den generelle udvikling i museumspublikummet på landsplan	53
Museumspublikummet i Skive	59
3.5 Sammenfatning af museernes aktuelle udfordringer	62
Strategier	62
Udfordringer	63
3.6 Konklusion	64
Kapitel 4: anbefalinger og forslag	66
4.1. "Museum Skive"	67
Overordnede struktur for Museum Skive	68
Intern samarbejdsstruktur for Museum Skive	71
Museumsspecifikke forslag for Museum Skive	73
Diagram over "Museum Skive"	77
4.2. "Museum Limfjorden"	78
Museum Limfjorden - overordnet samarbejde, tværgående samarbejdsprojekter.	79
Diagram over "Museum Limfjorden"	83
Kilder og referencer	84
Litteratur	84
Internetsider	85
Interview	86
Politiske og administrative instanser	86
Andre museer og samarbejdsmodeller	87
Bilag: Erfaringer og modeller andre steder	88
1. Klyngemodellen: Museumssamarbejdet mellem Øhavsmuseerne	88
Baggrund	88
Organisation	88
Diagram over Klyngemodellen	90
Økonomi	91
Ideer og tiltag	91
Styrker og svagheder	92
Konklusion	93
2. Den sønderjyske model: "Museum Sønderjylland"	93

Baggrund	94
Organisation	94
Diagram over Museum Sønderjylland	96
Økonomi	97
Styrker og svagheder	97
Konklusion	99
3. Odsherreds Kulturhistoriske Museum	99
Baggrund	99
Erfaringer	100
Styrker og svagheder	102
Konklusion	103
4. Magasinløsningen i Århus Amt	103
Baggrund	103
Organisation	104
5. Stadsarkiv i Ny Frederikshavn Kommune	104
Baggrund	104
Løsningsmodeller	105
Organisation	105
Økonomi	106
Konklusion	106
5. ABM-samarbejde	106
Baggrund	106
ABM-samarbejde i Norge	107
ABM- overvejelser i Ringsted Kommune	107
Styrker og svagheder ved ABM-samarbejdet	109
Konklusion	109

Forord

I forbindelse med forberedelserne til en ny kulturaftale mellem Kulturministeriet og Kulturregion Salling-Fjends for perioden 1. januar 2004 til 31. december 2007, nedsatte kulturregionens bestyrelse en arbejdsgruppe med henblik på at diskutere fremtidens museumsstruktur i lyset af kommunalreformen.

Arbejdsgruppen havde til opgave at belyse, hvorledes der kunne etableres ”et mere formaliseret og tættere samarbejde mellem regionens museer” efter en kommende kommunesammenlægning. Desuden skulle arbejdsgruppen give en kort status af regionens museer og deres samarbejdsrelationer med henblik på at udarbejde anbefalinger til en ny samarbejdsstruktur.

Efter en række møder mellem arbejdsgruppen og den politiske styregruppe for Kulturregion Salling-Fjends, blev der i november 2005 indgået kontrakt med Nordisk Kultur Institut, København om at udarbejde en statusrapport om museernes profil, problemstillinger og udfordringer samt anbefalinger til en fremtidig museumsstruktur for Skiveregionen.

Rapporten skulle indeholde:

- En kort beskrivelse af museernes lokale og regionale kontekst, herunder Skiveregionens kulturelle og demografiske særpræg.
- En sammenfatning af de eksisterende og kommende lovmæssige rammer for museumsvirksomheden.
- En analyse af de enkelte museers profil, organisation, økonomi, publikum samt de aktuelle problemstillinger og udfordringer.
- Anbefalinger til en ny samarbejdsstruktur og initiativer på museumsspecifikke områder.

Projektet er metodisk gennemført som kultursociologisk *dialogforskning*, dvs. at der gennem interviews med nøglepersoner på baggrund af kulturhistoriske, lovgivningsmæssige, økonomiske og institutionelle analyser sideløbende er oparbejdet forslag og visioner i dialog med de involverede aktører.

Undersøgelsen er gennemført af Nordisk Kultur Institut i perioden december 2005 - april 2006 i et samarbejde mellem forskningsleder lektor, mag. art. Peter Duelund, Nordisk Kultur Institut; seniorforsker, mag.art. i Kunsthistorie Vibeke Petersen; seniorforsker, ph.d. Trine Bille, Copenhagen Business School/AKF, Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut samt forskningsassistent, stud.mag. Troels Malte Borch, Institut for Kunst- og Kulturvidenskab, Københavns Universitet. Peter Duelund har primært taget sig af den kulturhistoriske, regionale og strukturelle dimension, Trine Bille af økonomi og publikumsvaner, Vibeke Petersen af de museumsspecifikke forhold. Troels Malte Borch har medvirket som forskningsassistent på samtlige områder.

Stadsbibliotekar Esben Møller Christensen, Kulturregion Salling-Fjends har fungeret som Kulturregion Salling-Fjends' dialogpartner under arbejds gennemførelse.

Som udgangspunkt har undersøgelsen indkaldt tilkendegivelser og i to omgange gennemført interviews med regionens statsanerkendte og ikke-statsanerkendte museer om deres aktuelle problemstillinger og udfordringer i lyset af de nye kommunegrænser og lovændringer.

Sideløbende er der gennemført analyser af Skiveegnens særlige kulturhistorie, den eksisterende og kommende lovgivning, museernes finansiering og økonomi, publikumsstatistik samt andet kildemateriale med henblik på at indkredse Skivemuseerne særlige problemstillinger.

Endelig er der gennemført interviews med museumsrepræsentanter i nærliggende Limfjordskommuner og andre dele af landet med henblik på at perspektivere undersøgelsens anbefalinger og forslag.

Undersøgelsens vurderinger, anbefalinger og forslag er udarbejdet på forfatterens ansvar. De er ikke nødvendigvis udtryk for opdragsgivernes eller de implicerede museers holdninger og synspunkter. De politiske instanser og museerne i Kulturregion Salling-Fjends har haft rapporten tilsendt til datatjek.

Kun beskrivelser og analyser med relevans for rapportens overordnede sigte og perspektiver medtaget. Officielle vedtægter, tal, budgetter etc. er lagt til grund for rapportens tekster og tabeller – ikke museernes egne formuleringer og opfattelser. Tabellerne kan derfor alene bruges til at give et helt overordnet billede af museernes indtægter, udgifter, besøgstal etc.. Skal tallene gøres direkte sammenlignelige kræver det en større analyse af museernes regnskaber, hvilket ligger udenfor rammerne af dette projekt.

Det er vort håb, at rapportens beskrivelser, argumentation, analyser og anbefalinger kan tjene som et frugtbart udgangspunkt for en debat og afklaring af tilrettelæggelsen af ”Museum Skive” i fremtidens regionale museumsstruktur.

Undersøgelsen er gennemført i perioden november 2005 – maj 2006

Der rettes en stor tak til de mange enkeltpersoner, institutioner og myndigheder, der har medvirket i samtaler og interviews og med stor beredvillighed har stillet informationer og erfaringer til rådighed. Uden deres positive medvirken havde det ikke været muligt at gennemføre undersøgelsen inden for den relativt korte tidsramme, der har været til rådighed.

Den 1. april 2006

Nordisk Kultur Institut.

Peter Duelund
Forskningsleder

Indledning

Under overskriften, *demokratisering af kulturen*, søgte Danmark og de øvrige nordiske lande fra 1960'erne til midten af 1970'erne at satse på formidling af kulturarven og kunsten i dens forskellige former til så mange befolkningsgrupper og geografiske områder i nationalstaten som muligt (Duelund 2003: 568-561). Det gælder også for de kulturhistoriske museer og kunstmuseerne.

I løbet af 1970'erne mistede denne top-downstyrede formidlingsstrategi politisk legitimitet, da de første studier af befolkningens kulturvaner fremlagde overbevisende dokumentation for, at kulturpolitikens sociale og geografiske lighedsbestræbelser med kunstformidlingsstrategien som redskab ikke viste nævneværdige resultater i form af øget publikumstilgang til de offentlige kulturinstitutioner.

Demokratiseringen af kulturen var således ikke lykkedes i første omgang i forhold til det overordnede kulturpolitiske mål om "kultur for alle", dvs. et kvantitativt succeskriterium. Det var fortsat de bedst (ud)dannede og økonomisk velstillede befolkningsgrupper i byerne, som primært gæstede de offentligt finansierede museer.

Den brede befolknings kulturelle præferencer gik i stigende grad i retning af massekulturens kommercielle underholdningstilbud, hvis postulerede fordummende og negative konsekvenser netop havde været et af de væsentligste argumenter for nødvendigheden af at etablere og udbygge den offentlige museumspolitik hos både de nationalliberale bevægelser, arbejderbevægelsen og blandt kulturradikalismens intellektuelle.

Kulturformidlingsstrategien om at demokratisere den nationale enhedskultur blev på denne baggrund transformeret til strategien om *kulturelt demokrati* i løbet af 1970'erne. Det betød ikke, at den statslige formidling af den danske kulturarv og professionel kunst i dens forskellige former blev taget af dagsordenen. Men den skulle i højere grad være lokalt forankret. Kulturpolitikens humanistiske og historiske kulturbegreb, som fokuserede på kunst og kunstformidling og på en statslig organisering af indsamling og formidling af den arkæologiske kulturarv, blev suppleret med et sociologisk og antropologisk kulturbegreb, der rettede blikket mod hverdagslivets mangfoldighed af værdier, livsstile og aktiviteter, dvs. en fokusering på nyere tid.

Kulturbegrebet bag den statslige kulturpolitik blev defineret som "en proces, vi alle deltager i" (Kulturministeriet: Betænkning 517, 1969). Der blev lagt afgørende vægt på befolkningens egen deltagelse i amatøraktiviteter etc. Kulturen skulle udfolde sig decentralt i hverdagen i de lokalsamfund, hvor befolkningen levede og boede. "Småt er godt", lød parolen.

Ethvert lokalsamfund blev gennem det såkaldte "gulerodsprincip", hvor staten doblede kommunale investeringer til museer og andre kulturinstitutioner op, animeret til at opbygge og vitalisere lokale museer. I 1984 blev der lagt loft over gulerodsprincippet's fifty-fifty ordning på museumsområdet. Modsat tidligere, hvor den offentlige støtte til de lokale kunstmuseer og de kulturhistoriske museer var blevet stipuleret som et åbent beløb på den årlige finanslov, blev der fra nu af afsat en given årlig bevilling på finansloven, som de samlede tilskud måtte holde sig indenfor (Duelund 1995: 72-73). Dvs.

at den statslige refusionsandel blev reduceret, jo flere museer der skulle dele det afsatte beløb.

Sideløbende med den økonomiske opstramning opstod der hen ad vejen kritik af den ukritiske indsamlingsstrategi, som lokaliseringen var med til at fremme. Ofte var det de samme genstande, der blev indsamlet og formidlet i de lokale museer. Lidt populært sagt kan man sige, at kaffekander og vognhjul fyldte meget i den materielle kulturarvsformidling, uanset hvor i landet de lokalhistoriske samlinger var placeret. Som modargument til dette fremhævedes, at den lokale forankring var altafgørende for indsamlings- og udstillingsstrategien. Forskningen var det så som så med i de mindste museumsenheder.

Fra decentralisering til regionalisering

De forringede økonomiske arbejdsvilkår, ensartetheden og de trange arbejdsvilkår i små enheder befordrede i løbet af 1980'erne et ønske, blandt såvel faglige som politikere, om at fremme et bedre samarbejde og en arbejdsdeling mellem museerne i mellemkommunale aftaler. Hvorfor skulle hver kommune have et museum, der til forveksling lignede nabokommunens, samtidig med at de arbejdsmæssige vilkår var dårlige og de enkelte enheder for lukkede til f.eks. at kunne oparbejde og udvikle forskning, der var på højde med den teknologiske og samfundsmæssige udvikling?

De enkelte kulturinstitutioner, hvad enten det drejede sig om museer, arkiver, biblioteker, egnsteatre, spillesteder etc., viste sig – trods parolen om at småt er godt og de statslige refusionsordningers vellykkede animation af et blomstrende lokalt kulturliv – ofte at være for små til kvalificeret at kunne møde publikums nye behov og til at kunne hamle op med oplevelsesindustriernes underholdnings- og adspredelsestilbud. Amatørvirksomhed og det frivillige foreningsliv trivedes godt i lokalsamfundet. Sværere var det for de små statsanerkendte institutioner, lokalhistoriske museer og kunstmuseer at leve op til overordnede krav om oplysning og forskningsbaseret formidling. Dertil var opgaverne for mangfoldige, tiden for knap og ressourcerne for få.

Endvidere havde det højere uddannelsesniveau, takket være efterkrigstidens skole- og uddannelsespolitik, gjort folk mere kritiske og kvalitetsbevidste. Det gjaldt ikke mindst det unge Danmark, som havde fået bedre og længere uddannelser siden 1960'ernes uddannelsesboom.

Medieeksplosionen og dens mangfoldige udbud overskyggede ofte de små museumsenheders muligheder for at få tag i befolkningen.

Samtidig var afstandene i Danmark blevet kortere. Intercitytog, privatbilisme og et udbygget vejnet, havde, til trods for at "Det Skæve Danmark" fortsat eksisterer, skabt mulighed for, at Danmark blev mindre skævt.

Alt andet lige pegede den trafikale udvikling på et tættere kulturelt samarbejde mellem de professionelle kulturinstitutioner, som f.eks. de statsanerkendte museer. Det er i dag muligt, at køre til Odin-teatret i Holstebro eller at besøge Carl Henning Pedersen Museet i Herning, selv om man til daglig har sin gang i Skive.

Omvendt er det blevet både lettere og hurtigere for familien Danmark som velbefordrede bilister at pakke kufferten og drage af sted for at studere ekspressive landskabsmalerier på *Skive Kunstmuseum*,

opleve middelaldermysterier på en af landets mest velbevarede middelalderborge, *Spøttrup Borgmuseum*, med egne øjne udforske klodens udvikling gennem mange hundredetusinde år via fossiler af havdyr, insekter, planter og danefæ på det verdenskendte naturhistoriske *Fur Museum*, sideløbende med at Skiveegnens medborgere, skoler etc. på egen hånd kan studere og følge egnens kulturelle, politiske og erhvervsmæssige udvikling på *Skive Museum* eller få fantasien sat i gang til særprægede og provokerende lokale udstillinger på *Sallingsund og Omegns Museum*.

I den kulturpolitiske redegørelse *Kulturens Politik* fra 1995 blev der i det sammenfattende bind *Den Danske Kulturmodel* peget på disse kulturpolitiske ønsker om at skabe bedre arbejdsvilkår for de lokale kulturinstitutioner, samt at tilvejebringe en bedre arbejdsdeling og et tættere samarbejde mellem kulturinstitutionerne gennem øget mellemkommunalt samarbejde.

Ideen gik ud på, at kommuner sammen med nabokommuner og beslægtede kulturinstitutioner i regional nærhed selv tog initiativ til at skabe et kulturlandskab af bæredygtige museer og andre kulturinstitutioner, der havde tilstrækkelige ressourcer og et faguddannet personale til at kunne skabe, indsamle, formidle og levendegøre kunst og kulturarv i overensstemmelse med de overordnede mål i dansk museums- og kulturpolitik. Omvendt skulle staten indrette en lovgivning, som befordrede en sådan udvikling (Duelund 1995: 71-81).

På den baggrund foreslog redegørelsen, at regeringen tog initiativ til at udarbejde en regionaliseringsreform med henblik på:

- At prioritere kvalitet i de kulturelle og kunstneriske institutioner.
- At sikre de lokale og regionale kunstnere og kulturinstitutioner optimale arbejdsmuligheder.
- At stimulere til en mere hensigtsmæssig arbejdsdeling mellem stat, amter og kommuner og placering af de kulturelle institutioner på lokalt og regionalt niveau.

Endvidere fremhævedes, at reformen skulle tilgodese:

- At der sikres armslængde mellem politik og kultur samt optimal selvforvaltning i de kulturelle institutioner, bl.a. gennem oprettelse af selvstændige kunst- og kulturråd på lokalt og regionalt niveau.
- At der gives mulighed for flerårig planlægning igennem flerårige bevillingsperioder.
- At der udarbejdes samlede lokale og regionale kulturplaner for f.eks. fire år af gangen.
- At der skabes sikkerhed omkring institutionernes arbejde gennem kontraktmæssige aftaler for hver ny bevillingsperiode med præcisering af målsætning aktivitet, personaleforhold, økonomi etc.
- At de statslige instanser på de forskellige kulturområder inddrages i en overordnet vurdering af aftaler og udarbejdede kulturplaner.
- At der udarbejdes præcise og veldefinerede kriterier for, hvilke aktiviteter der kan betragtes som *kulturaktiviteter* og dermed være berettiget til at modtage støtte fra stat og kommune eller gennem kulturelle bloktilskud fra stat til kommune.

- At det diskuteredes, hvorvidt kulturelle blokstilskud med eller uden ”hegnspæle” skulle bevilges efter objektive kriterier, krone til krone princippet, eller andre refusionskriterier og finansieringsrelationer mellem stat, amter og kommuner.
- At det diskuteredes, hvorvidt de forskellige ordninger burde stimulere til mellemkommunalt samarbejde med henblik på at etablere kulturregioner og fremme samarbejdet mellem kulturinstitutioner på regionalt niveau.
- At der blev igangsat regionale kulturforsøg med henblik på at indhente erfaringer med forskellige støtte- og forvaltningsmodeller.
- At der igangsattes følgeforskning med henblik på at indsamle erfaringerne.

(Duelund 1995: 79-80)

Redegørelsen *Kulturens Politik* pegede således på selvorganisering som vejen mod kulturel decentralisering og skabelse af kulturelt demokrati i Danmark. Samtidig pegede redegørelsen på nødvendigheden af, at staten fortsat opretholdt sine landsdækkende kulturpolitiske forpligtelser gennem f.eks. museumsloven, for dermed at forhindre udviklingen af et kulturelt skævt Danmark, hvor befolkningen i udkantsområder og tyndtbefolkede egne måtte søge til de større provinsbyer og hovedstaden, hvis de ville ”møde kunsten og kulturens i dens forskellige former” (Duelund 2003:41-57).

Fra regionale kulturforsøg til kommunal kulturreform

I første omgang førte de regionalpolitiske forslag i *Den Danske Kulturmodel* til, at Folketinget i december 1995 vedtog at igangsætte regionale kulturforsøg. Selv om retningslinierne på nogle områder afveg fra de ovennævnte, var sigtet klart nok: Gennem forsøg skulle man afprøve forskellige modeller og gøre erfaringer, som på længere sigt kunne danne grundlag for en egentlig regionalpolitisk reform på kulturområdet.

Kulturregion Salling-Fjends var et af de første forsøg, der blev igangsat. Herefter tog regionaliseringsprocessen fart!

Med *Lov om regionale kulturaftaler* fra 1999 blev forsøgene lovfæstet i et nyt aftalesystem, der skulle genforhandles og evalueres hvert fjerde år. De regionale kulturaftaler havde, som det fastslås i loven, til formål:

”At medvirke til at fastholde og udbygge den kulturpolitiske dialog på tværs af kommunegrænser og med Kulturministeriet og ministeriets råd og nævn”.

Dermed var kulturregionaliseringen for alvor slået fast i dansk kulturpolitik.

Med den nye kommunalreform, der træder i kraft den 1. januar 2007, er kulturens og museernes regionalisering blevet en realitet i et omfang, som sikkert er kommet bag på de fleste.

Alt andet lige kan de politiske signaler i de forskellige aftaler, betænkninger, love etc., der vedrører

museumsområdet i relation til kommunalreformen¹, tolkes i retning af, at de statslige støtteordninger og udviklingsmidler i vid udstrækning vil blive fordelt til kommuner og museer, der i fremtiden organiserer sig i et mellemkommunalt samarbejde med henblik på at tilvejebringe bedre arbejdsmuligheder og en hensigtsmæssig arbejdsdeling for museerne i en given region. Det skyldes flere forhold:

- Den nye tilskudstænkning åbner i højere end tidligere mulighed for, at et samlet museumsvesen på regionalt niveau kan anerkendes som et § 16-museum. Det er f.eks. sket i relation til ”Museum Sønderjylland”.
- Endvidere fremhæves det i flere sammenhænge, at de nuværende regionale kulturaftaler bør videreudvikles til nye regionale aftaler mellem de nye storkommuner².
- Der peges på muligheden af, at Provinspuljen kan målrettes til at styrke de nye kulturaftaler og dermed bidrage til en bedre koordinering af indsatsområder og samarbejde på tværs af de enkelte geografiske områder. En sådan statslig udviklingsstøtte er bl.a. blevet bevilget til etablering af ”Øhavsmuseernes” fælles sekretariat på Ærø (se bilag 1).
- Det fremhæves, at det i højere grad bør være muligt, at lade lokale institutioner varetage nationale udviklingsopgaver. I tilknytning til denne mulighed hedder det uddybende, at det med inspiration fra Sverige bør overvejes at oprette en statslig ordning med tildeling af *ad hoc*-opgaver af national betydning til lokale institutioner. Opgaver skal kunne gives til lokale/regionale kulturinstitutioner, som har udviklet nye metoder i kunst- og kulturformidling eller på anden måde har udmærket sig ved nytænkning.

Med kommunalreformen³ bevæger regionaliseringen af dansk museumspolitik sig fra en nølende til en ekspansiv fase. Det er denne realpolitiske situation, redegørelsen har taget udgangspunkt i⁴.

Indhold

I *Kapitel 1: Skive og Limfjorden* gives en kort beskrivelse af Skive og Skiveegnens kulturhistorie, de-

¹ *Strukturkommissionens Betænkning nr. 1434*, fra 2004, Bind III, kapitel 45.11 ”Kulturområdet”. *Aftale om museumsområdet mellem regeringen og Dansk Folkeparti* fra 24. september 2004.

² Det fremgår bl.a. af notatet ”*Ideer til styrkelse af kulturen i hele landet: Videreudvikling af eksisterende initiativer og forslag til nye initiativer*”, som Kulturministeriet udsendte i efteråret 2005.

³ Ved tredje behandling i Folketinget af ”Forslag til lov om ændring af museumslove m.m.”, som var rejst af regeringen og Dansk Folkeparti i forbindelse med kommunalreformens implikationer for museumsområdet, blev der ikke fra oppositionsflertallet sat spørgsmålstejn ved de ovennævnte pejlemærker for museernes fremtidige udvikling og finansiering, ligesom der ikke blev rejst museumspolitiske minimumskrav til stat og kommuner i forbindelse med, at den amtslige støtte til § 15 museerne efter 2011 bortfalder og overlades til kommunal finansiering. Der ser således ud til at være et bredt politisk flertal bag de ovennævnte retningslinier for museernes udvikling, organisering og finansiering i fremtiden.

⁴ Ved tredje behandling i Folketinget af ”Forslag til lov om ændring af museumslove m.m.”, som var rejst af regeringen og Dansk Folkeparti i forbindelse med kommunalreformens implikationer for museumsområdet, blev der ikke fra oppositionsflertallet sat spørgsmålstejn ved de ovennævnte pejlemærker for museernes fremtidige udvikling og finansiering, ligesom der ikke blev rejst museumspolitiske minimumskrav til stat og kommuner i forbindelse med, at den amtslige støtte til § 15 museerne efter 2011 bortfalder og overlades til kommunal finansiering. Der ser således ud til at være et bredt politisk flertal bag de ovennævnte retningslinier for museernes udvikling, organisering og finansiering i fremtiden.

mografi og natur som baggrund for at indkredse den historiske og aktuelle kontekst, som Skivemuseernes arbejde udfoldes i. Ligeledes gives et rids af nogle af de historiske og aktuelle bånd, som Skive Kommune og museerne i Skive har til andre kommuner og museer omkring den vestlige Limfjord – herunder museernes eventuelle potentialer i relation til den såkaldte oplevelsesøkonomi.

I *Kapitel 2: Museernes rammevilkår* beskrives og sammenfattes museernes aktuelle lovgivningsmæssige rammer, dvs. de væsentligste krav i museumsloven, som må opfyldes for at blive anerkendt som statsanerkendt museum enten efter museumslovens § 15 eller § 16 samt de væsentligste museumspolitiske konsekvenser af kommunalreformens bestemmelser og regulativer i overgangsperioden fra januar 2007 til 2011 og efter kommunalreformens fuldgældige ikrafttræden pr. 1. januar 2012.

I *Kapitel 3: Museerne i Kulturregion Salling-Fjends* beskrives og analyseres de nuværende statsanerkendte og ikke-statsanerkendte museer i Kulturregion Salling-Fjends, herunder museernes økonomi, de nuværende tilskud og tilskudsordninger. Dernæst beskrives museernes publikum i relation til den generelle udvikling i museumspublikummet på landsplan. Endelig sammenfattes museernes udfordringer, herunder de aktuelle styrker og svagheder samt visioner og strategier for fremtiden.

I *Kapitel 4: anbefalinger og forslag* sammenfattes undersøgelsens overordnede og specifikke anbefalinger til udvikling af Skiveegnens museer.

Henvisning til undersøgelsens *Kilder, Litteratur oversigt over skemaer og tabeller samt interviewliste* er bragt bag i rapporten.

Som diskussionsunderlag for det kommende arbejde omkring etablering af såvel *Museum Skive* som *Museum Limfjorden* er der på baggrund af besøg og interviews udarbejdet et bilag over regionale samarbejdsmodeller i det øvrige Danmark. I bilaget beskrives *Klyngemodellen*, dvs. samarbejdet mellem ”Øhavsmuseerne”, den sønderjyske model, *Museum Sønderjylland*, fusionen af *Odsherreds Kulturhistoriske Museer*, *Magasinløsningen* i Århus Amt samt *Stadsarkivet* i Ny Frederikshavn Kommune.

Endelig er der som bilag 6 som underlag for undersøgelsens organisatoriske anbefalinger for udviklingen af fremtidens *Museum Skive* udarbejdet et notat om ABM- samarbejde med udgangspunkt i de aktuelle overvejelser i Ringsted Kommune.

Anbefalinger og forslag – sammenfatning

Overordnet anbefaler undersøgelsen:

- At museernes organiseres indadtil i én selvejende museumsinstitution *Museum Skive* bestående af selvstændige afdelinger og museumsledere under en fælles bestyrelse og med et fælles koordinerende sekretariat.
- At *Museum Skive* organiseres med udgangspunkt i de tre statsanerkendte museer, *Skive Museum*, *Skive Kunstmuseum* og *Fur Museum* samt *Spøttrup Borgmuseum* med henblik på at opbygge et forpligtende samarbejdsfællesskab, en fælles ressourceudnyttelse og en bedre arbejdsdeling.

- At der udarbejdes samarbejdsaftaler mellem *Museum Skive* og *Sallingsund og Omegns Museum, lokalarkiverne i Salling, Jenle* samt *Krabbesholm Højskole*.
- At *Museum Skive* i forhandlingerne om en kommende kommunal kulturaftale med Kulturministeriet søges anerkendt som et § 16 museum med henvisning til *Fur Museum* som et unikt naturhistorisk museum og forskningscenter i såvel en national som global sammenhæng.
- At *Spøttrup Borgmuseum* med dets nye udviklingsprojekt oparbejdes til regionalt organiseret nationalt *Oplevelsescenter for Dansk Middelalder*.
- At der arbejdes på med tiden at integrere *Museum Skive* i et regionalt i et forpligtende samarbejde med de øvrige museer omkring den vestlige Limfjord i et *Museum Limfjorden* (jf. kpt. 4.1.).
- At der oprettes et fælles *museumssekretariat* med henblik på at koordinere og kvalificere arbejdet i *Museum Skive*.
- Museumssekretariatet samtidig får til opgave at fungere som et serviceorgan for udvikling af samarbejdet mellem *Museum Skive* og *Museum Limfjorden* og for de fælles aktiviteter indenfor *Museum Limfjorden*.

Konkret vil undersøgelse foreslå, at der i regi af enten *Museum Skive* eller *Museum Limfjorden* tages initiativ til:

- At der udarbejdes en *fælles undersøgelses- og forskningsplan* samt *ph.d.-aftaler og praktikantordninger* med universiteter og andre relevante forskningsinstanser.
- At der etableres af et fælles *forskningscenter* i samarbejde med relevante universitetsinstitutter og andre relevante forskningsinstanser.
- At der oprettes et *fælles "praktik- og ph.d. hus"* til udstationerede praktikanter og ph.d. studerende.
- At der indledes samarbejde om fælles *konserveringscenter, arkiver, magasiner m.m.* (jf. bilag 4 og 5).
- At der anskaffes og indrettes et *Museumsskib Limfjorden* med henblik på at formidle Limfjordens kunst- og kulturhistorie samt fremme regionens kulturturisme.
- At der organiseres litterære arrangementer i samarbejde med *Limfjordsegnens Litteratur Samvirke* samt biblioteker og oplysningsforbund omkring Limfjorden.
- At der igangsættes et fælles forsknings- og formidlingsprojekt om *Havnene i Limfjorden*.

- At der etableres et fælles *Kulturtidsskrift Limfjorden* med udgangspunkt i tekster udarbejdet af museernes faglige medarbejdere, kunstnere og forskere omkring Limfjorden.
- At der tilbagevendende organiseres idémøder med befolkningen og andre kulturinstitutioner med henblik på at udvikle, kvalificere og forny samarbejde i *Museum Skive* og *Museum Limfjorden*.

Kapitel 1: Skive og Limfjorden – kulturhistorie og demografi

*”Alle kommuner kan ikke være lige gode til alt. At finde frem til en vision handler derfor om at tage udgangspunkt i de steder, hvor Skive allerede har noget at bygge på.”
(Visionsgruppen, Skive kommune, februar 2006)*

Hvilken kulturhistorisk, demografisk og geografisk kontekst arbejder museerne i Skiveregionen i? Hvilke potentialer vil det være muligt og naturligt at satse på i fremtiden? Er der naturlige forudsætninger for ”fyrtårne”, der lyser ud over den lokale horisont, og som er så unikke, at de på regionalt niveau bør varetage nationale opgaver?

For at kunne diskutere og vurdere disse spørgsmål, vil vi indledningsvis give et kort rids af Skiveegnens kulturhistorie, demografi og geopolitiske placering som en del af vestlige Limfjord, herunder Skiveregionens oplevelsesøkonomiske status og potentiale⁵.

1.1 Kulturhistorie

Salling er den gamle købstad Skives naturlige opland. I Skive mødtes Sallingboer og delvis Fjandboer fra halvøen Fjends og fra den nordvestlige del af Fjends Kommune, der fra januar 2007 er sammenlagt med Viborg Kommune. Utallige anekdoter beretter om de kulturforskelle, der fandtes mellem det rige Salling med de fede jorder og det magre Fjends med de mere nøjsomme Fjandboer.

I kulturgeografisk henseende hører Salling til Danmarks slettebygder. I modsætning til de østdanske slettebygder har økonomien været baseret på opdræt af kvæg og heste frem for på kornavl, og bebyggelsen har bestået af mindre landsbyer og et færre antal enkeltgårde. Hvor der var gode enge, finder man en række herregårde, som næsten alle blev nedlagt i årtierne omkring 1800. Det er et mønster, som også kendes fra det øvrige Vestjylland og Nordvestjylland. Sammenlignet med denne region har Salling en særegen bygningskultur. Store, gode og velbyggede gårde, der er opført i tiden fra ca. 1870 til 1930, med store stuehuse, høje, rummelige lader og udlænger bygget op omkring en stor, åben gårdsplads dominerer det åbne landskab, vi finder i Salling.

Her boede de ”stovte Sallingbønder”. Således omtaler Skive Folkeblad dem i nekrologer, og således opfattede de sig selv. I dag er mange af disse gårde ikke længere i drift. Kvæget forsvandt i 1960'erne. Nu er det, som andre steder i landet, industrialiserede moderne, store svinestalde, som dominerer landskabsbilledet.

Fjends adskiller sig på mange måder fra det langt mere frugtbare Salling. Tidligere var heden et vigtigt landskabselement i Fjends, om end Fjends ikke hører til de jyske hedebygder på de glaciale smeltvandssletter. Fjends er et randmorænelandskab med et småkuperet landskab og jorder af vekslende kvalitet. Hedens udnyttelse og betydning i et landskab og landbrug med et sådant ressourceunderlag supplerer det samlede billede af det jyske hedelandskab og dets udnyttelse.

⁵ Teksten bygger på lokale interview samt følgende skriftlige kilder: Gudrun Gormsen (2005): *Skive Museum i de danske museumsnetværk*. John Simonsen og Niels Mortensen (1995): *Skive by fra oldtid til nutid*. Svend Sørensen (1997): *Viborg Amt. Kultur- og naturhistorisk guide*. Niels Holck (2005): *En gyser af første klasse og Drømmen om ”Historiens Hus”* (kronikker i Skive Folkeblad). Niels Mortensen (1994): *Havnen midt i Jylland. Skive Havn 1869-1994*. Den indledede kulturhistoriske egnsbeskrivelse bygger primært på arbejdsrapport fra Gudrun Gormsen, Skive Museum 2005.

I Fjends er to af det førindustrielle bondesamfunds binæringer lokaliseret: kalkudvinding og fremstilling af sorte pletter. Adgangen til lyng og lyngtørv i hederne var en forudsætning for brændingen af henholdsvis kalken og lertøjet. I slutningen af det 19. århundrede blev kalkudvindingen industrialiseret, og Mønsted Kalkværk står i dag som et vigtigt element i Danmarks industrielle kulturarv. I den tidlige industrialisme oprettedes der endvidere en del teglværker både i Salling og Fjends, og to af de gamle teglværker i Fjends fungerer endnu i bedste velgående.

Siden begyndelsen af det 20. århundrede har stationsbyerne præget bebyggelsesmønsteret i såvel Salling som Fjends. I Salling har byer som Roslev, Durup, Glyngøre og Balling udviklet sig til livskraftige bysamfund. *Den rurale by* og dens funktion som serviceby for skiftende tiders lokalsamfund – og ikke kun som boligby – er et særkende for bebyggelsesmønsteret og livsstilen i Salling og Fjends.

Endelig findes der på Skiveegnen en del småindustrier i landdistrikterne. Det er især møbelfabriker og maskinfabriker. Man kan forledes til at sige, at Danmarks møbelindustri er lokaliseret i det engang så træfattige Salling; men træindustri findes også i Thy og på Mors samt maskinfabrikation mange andre steder i det nordvestlige Jylland.

På Skiveegnen er en række møbelfabriker vokset ud af tømrer- og snedkerværksteder i form af nicheproduktion i stille perioder, mens mange maskinfabriker, der i dag så godt som alle er underleverandører til andre virksomheder, er opstået i kølvandet af større virksomheder, hvoraf nogle er etableret med egnsudviklingsstøtte. Egnsudviklingsstøtten har også spillet en stor rolle for lokalisering af industri i Thy og på Mors.

Købstaden Skive

Skive er grundlagt i middelalderen og dermed en af de gamle købstæder i den vestlige del af Limfjorden. Skive ligger, hvor Skive Å udmunder i Skive Fjord. I middelalderen – formentlig i 1200-tallet – anlagdes her en kongelig borg, Skivehus, for at beskytte vadestedet over åen, hvor rejsende til og fra Salling og Mors måtte passere for at komme mod syd eller øst. Ved dette trafikale knudepunkt, hvor Salling og Fjends mødes, opstod der et lille bysamfund, som efterhånden bredte sig på den stejle skrånning vest for borgen. Gl. Skivehus, der i flere omgang har været bragt på bane som den ideelle kulturhistoriske ramme for Skive Museum, har siden 1929 fungeret som hotel. Trods det at bygningen har været fredet, er den ved flere lejligheder udbygget, senest i 1965 med en bygning i hvide sten. I det nuværende trafikale knudepunkt med blinklys er det kun den oprindelige nordfløj, der rummer spor af fortiden. Fredningen er for nyligt blevet ophævet.

Betegnelsen købstad har en historisk glans over sig. En købstad var et centrum for handel, håndværk og kultur. Mange af de lovmæssige rettigheder, som købstæderne blev tildelt af de nationale magthavere og regeringsinstanser, er i dag væk. Engang var det imidlertid af stor betydning at få disse købstadsrettigheder, som bl.a. betød, at byen havde eneret på handel i et større område. Det gjaldt Skive for området Salling-Fjends ved sin centrale placering ved vadestedet over Skive Å og senere ved "Havnen Midt i Jylland".

For andre byer i den vestlige Limfjord, som f.eks. Nykøbing Mors, betød det, at købstaden havde ret på

handel på hele øen Mors. Som alle andre købstæder var både Skive og Nykøbing indtil midten af 1800-tallet omgivet af toldgrænser. De blev betegnet som konsumtionsgrænser, fordi der skulle betales statsafgift af alle varer, som byen fik tilført som forbrug.

Skive var ikke nogen stor og velhavende by. Helt op til midten af det 19. århundrede var handelen i Limfjorden og på Skiveegnen fortsat domineret af Ålborg. Fra 1630'erne ramtes Skive af tilbagegang som følge af Christian IV's krigseventyr.

Det blev byens gode beliggenhed midt i et stort opland, der reddede den lille købstad. Fremgangen i landbruget efter 1830 skabte efterspørgsel efter varer, som Skives handlende og håndværkere kunne levere. Herefter fulgte en periode med økonomisk og befolkningsmæssig vækst. I de næste årtier skabtes rammerne for forvandlingen af Skive fra en lille flække til en livlig industriby.

Skive i industrialiseringen

Besejlingsforholdene blev grundlæggende ændret, da Vesterhavet i 1825 brød gennem Agger Tange. Få år efter blev det muligt at sejle direkte til de store markeder i England. Mulighederne for at sejle østerud gennem Limfjorden forbedredes afgørende ved åbningen af Frederik den Syvendes kanal ved Løgstør i 1863.

I 1840'erne begyndte diskussionen om at bygge en havn i Skive. Striden stod længe mellem en placering ved ladepladsen ved Østertorv eller ved Krabbesholm. I begyndelsen af 1860'erne gennemtvang staten placeringen ved Krabbesholm. I efteråret 1869 kunne det første skib sejle ind i det nye havnebasin. Vækstbetingelserne blev forbedret ved åbningen af jernbanen Viborg-Struer (1864-65). Den 15. oktober 1884 blev Skive-Glyngøre-banen indviet. I årene 1880-1914 blev der anlagt 50 industrivirksomheder. Skive kom i kontakt med den store verden. I disse år fordobledes Skives befolkning hvert årti. De nye indbyggere fik boliger i en række nye kvarterer nord og vest for Skive.

I den klassiske købstads tid investerede købmænd og andre af købstadens handlende og embedsmænd i store, gode gårde på egnen, således som det også er set andre steder i Vestjylland. I den tid, hvor industrialiseringen for alvor tog fart i Skive, fungerede nogle af egnens proprietærer til gengæld som iværksættere og entreprenører i byens erhvervsliv. I slutningen af det 20. århundrede er succesrige virksomheder, der er startet på iværksætterbasis i oplandet, flyttet ind til Skive.

Ved indgangen til det 20. århundrede var den gamle købstads grænser sprængt. Efter 1. verdenskrig blev Skive ramt af krise, krak og arbejdsløshed. Byens indbyggerantal voksede fortsat. Det gjorde Skive til en arbejdsløshedsø.

I slutningen af 1930'erne begyndte bestræbelserne på at ændre denne situation. I løbet af de kommende år skabtes forudsætningerne for det andet store spring i Skives historie. Banegården blev flyttet til sin nuværende beliggende i 1962. Syd og nord for byen skød nye parcelhusområder frem. Det gamle Skive forsvandt ligesom de gamle kvarterer i så mange andre købstæder. Nye forretninger og kontorlokaler skød op. Industrikvartererne syd for byen summede af liv. Der opførtes en række uddannelsesinstitutioner. I 1969 forsvandt de sidste huse i Kirkegade. Samme år blev Skive kaserneby ved Nørrejske Artilleriregiments udflytning fra Århus til Skive.

I de ”glade” 1960’ere nåede antallet af nyopførte boliger i Skive op på 200 pr. år. Beboerne i de nye parcelhuskvarterer havde næsten alle arbejdspladser i Skive. Derfor ønskede Skive Kommune at sikre sig skatteindtægterne fra ”udflytterne”. I 1966 blev Lund-Vinde-Resen Kommune indlemmet i Skive.

Højkonjunkturen i 1960’erne blev afgørende præget af den offentlige sektors vækst. Skive blev til ”skolebyen Skive”. I årene efter krigen blev folkeskolerne udbygget flere gange. Mulighederne for at tage en videregående uddannelse i Skive blev forbedret. Skive fik i 1952 seminarium, 1967 ny teknisk skole, dagskole på Handelsskolen og gymnasium i 1968. Der blev bygget vuggestuer, børnehaver, fritidshjem, fritidsfaciliteter og Skivehallen med svømmebad 1966-67.

Kommunens areal blev flerdoblet. Dens indbyggerantal steg med knap 10.000 fra godt 16.000 til 25.000 fra 1960-1970. Med kommunalreformen i 1970 blev den daværende nye Skive Storkommune dannet ved en sammenlægning af Hem-Hindsborg-Dølby Kommune, Højslev-Dømmerby-Lundø Kommune, Ørslev Kloster Kommune, Ørum Kommune og den nordlige del af Kobbstrup sogn (Nr. Søby). Den massive øgning skyldtes således også kommunesammenlægningen.

1.2 Den nye Skive Kommune

I den nye storkommune *Skive Kommune* vil der, når Sallingsund, Skive, Spøttrup og Sundsøre Kommuner i januar 2007 lægges sammen, være 48.675 indbyggere (tal fra Danmarks Statistik 2004).

Den nye Skive Kommune består af ca. 6.000 fjandboer (skellet mellem Skive og Fjends går ved Skive Å), ca. 1.000 indbyggere fra Ginding Herred, ca. 20.000 skibonitter og godt 20.000 sallingboere. Kommunen vil ifølge en KL-prognose⁶ have 47.147 indbyggere i 2020.

Den nye Skive Kommune vil sammenlagt være på 69.080 ha, som omkranses af en lang kyststrækning mod øst, nord og vest. Den nye storkommune vil omfatte både land og by med landområder mod nord og købstaden Skive mod syd.

Skive Kommune vil få et stort indre arbejdsmarked på godt 80 %, hvilket betyder, at ca. 4 ud af 5 både bor og arbejder i området: Sallingsund, Skive, Spøttrup og Sundsøre (KL analyse 2004). Skive vil fortsat have en erhvervsstruktur med en forholdsvis høj beskæftigelsesgrad inden for industri. Ca. 14.000 er beskæftigede med offentlige og personlige tjenesteydelser, små 12.000 i industri og godt 5.000 i handels-, hotel- og restaurationsbranchen⁷.

Skive og de rurale byers indbyggertal i storkommunen fordeler sig på følgende måde, hvad angår de ti største bysamfund (Danmarks Statistik januar 2004): Skive (20.676), Højslev St. by (1.923), Glyngøre (1.678), Roslev (1.387), Jebjerg (1.264), Balling (1.226), Durup (986), Rødding (978), Breum (844), Oddense (702).

⁶ [www.skive.dk /Skive Storkommune/tal og fakta](http://www.skive.dk/Skive%20Storkommune/tal%20og%20fakta)

⁷ [www.skive.dk /brancheopdeling af beskæftigede personer 2001](http://www.skive.dk/brancheopdeling%20af%20beskæftigede%20personer%202001)

I købstaden og de rurale byer er der i dag 33 daginstitutioner, 25 skoler og 19 ældrecentre. Det gennemsnitlige beskatningsgrundlag pr. indbygger er på 118.193 kr.⁸. Der eksisterer et gennemsnitligt resourcegrundlag på 148.795 kr. pr. indbygger⁹.

Den nye Skive Kommune vil således fortsat være centrum i en region præget af *rurale byer*. Disse byer vil også i fremtiden kunne fungere både som boligbyer med mange pendlende medborgere til købstaden Skive og til større virksomheder på egnen. Men de vil også med den rette kulturplanlægning kunne fungere som serviceby for skiftende tiders lokalsamfund med et levende foreningsliv, der som nævnt ovenover har været et særkende for bebyggelsesmønstret og livsstilen i Salling og Fjends.

Kulturens skatteunderlag

Et demografisk interessant fænomen i forbindelse med fremtidens museumsudvikling er, at mens der tidligere har været flere dagbeskæftigede med bopæl uden for Skive Kommune end beskæftigede personer med bopæl i kommunen, vil der med kommunesammenlægningen fra 2007 være et bredere skatteunderlag for finansieringen af de statsanerkendte museer, dvs. Skive Museum, Skive Kunstmuseum og det natur- og kulturhistoriske museum på Fur.

Dermed bortfalder en af de væsentligste økonomiske årsager til etableringen af Kulturregion Salling-Fjends i 1995, nemlig en bedre byrdefordeling af udgifterne til kultur, herunder til museerne, da fire af de fem kommuner med kommunalreformen bliver slået sammen i Skive Kommune.

Men også andre forhold taler for, at det ud fra museernes synsvinkel er en fordel at samle det politiske, organisatoriske og økonomiske ansvar for museerne omkring de større købstæder. Museerne vil alt andet lige få bedre vilkår og vil kunne arbejde mere kvalificeret i større byenheder.

Undersøgelser (Langsted 2004) og kommunevalget i efteråret 2005 viser, at de nye regioners beboere drages mod købstædernes større og mere professionelle kulturinstitutioner med en professionel formidling, der er *up to date*, samtidig med at lokale arkiver og det lokale foreningsliv i egnens rurale byer oplever en renæssance. Det er således på mange måder en myte, at centralisering på visse kunst- og kulturområder som museer, fører til, at det lokale kulturliv visner. Det gælder ikke mindst i regioner med en decentral rural bystruktur som Skiveegnen.

Både tidligere og nyere undersøgelser viser desuden, at det i vid udstrækning er kommunernes størrelse, der kan forklare de temmelig store forskelle i kulturudgifter fra kommune til kommune (Duelund & Bille Hansen 1994). En nyere offentliggjort undersøgelse i internettidsskriftet *Søndag Aften* viser, at det er kommuner med mellem 20.000 og 40.000 indbyggere, der har de største kulturudgifter pr. indbygger. Tallene viser, at disse kommuner bruger ca. 880 kr. om året pr. indbygger på kultur. Kommuner med over 40.000 indbyggere bruger 840 kr., mens helt små kommuner med under 10.000 indbyggere bruger 425 kr. pr. indbygger (Ahlberg, Tom www.cultur.com/2002/0402.html).

⁸ Gennemsnittet er baseret på Indenrigsministeriets nøgletal og ECO-nøgletal 2003, og omfatter selvangiven indkomst, grundværdi og beregnet værdi for ejendomsskat.

⁹ Gennemsnittet er baseret på tal fra Indenrigsministeriets nøgletal og ECO-nøgletal, 2003. Beløbet udtrykker, hvilke resourcer kommunen har til at levere service, idet indtægter fra bl.a. skatter medregnes, mens udgifter vedr. gæld trækkes fra.

Hvis man vil kulturen – og herunder museerne – det godt, kunne man fristes til at sige, at der skal laves flere kommuner med mellem 20.000 og 40.000 indbyggere, altså præcis det, som Strukturkommissionen bag kommunalreformen anbefalede. Skive Kommune har med sine godt 40.000 indbyggere i en udbygget rural bystruktur et godt udgangspunkt for at kunne leve op til disse kulturpolitiske forventninger.

Indtil videre er der dog ikke et tilstrækkeligt grundlag for at kunne drage den tolkning, at kommunesammenlægningerne i sig selv vil medføre større investeringer i kunst og kultur. Derimod ser det ud til, at kommuner med en højere urbaniseringsgrad og dermed med flere veluddannede, uddannelsessøgende etc. bruger flere offentlige midler på kultur og kunst. Konklusionen er måske derfor snarere:

”at hvis man vil fremme den lokale kulturpolitik, og hvis man vil bidrage til, at en større del af de offentlige udgifter bliver anvendt på kultur, så skal man satse på kommunale enheder af en vis størrelse og et bysamfund, der er vant til også at satse kulturpolitisk, og hvor der derfor er ansat fagfolk i kulturforvaltningen. Hvis man laver den rigtige kommunestruktur, tyder alt på, at det vil blive økonomisk til gavn for kulturlivet. Og den rigtige kommunestruktur i denne forbindelse er købstadskommuner.... Man skal altså stoppe alle kandestøberier, som landkommunernes borgmestre er i gang med, når de prøver på at lægge sig sammen med andre landkommuner.... Et land, som består af købstadskommuner, vil betyde, at der vil blive satset mere på kulturen” (Langsted 2004).

1.3 Skive og Limfjorden

I bogen *Havnen midt i Jylland – Skive Havn 1869-1994* beskriver arkivar Niels Mortensen fra Skive Byhistoriske Arkiv, hvorledes Skive ligesom de andre vestlige Limfjordsbyer i den første halvdel af 1800-årene blev mere afhængig af tilførsel og afsætning af varer (Mortensen 1994). Landbrugets produktion skulle øges gennem nyopdyrkning og intensivering og senere omlægning til husdyrbrug. Salg af kød og mejeriprodukter blev øget. Den danske kornproduktion kunne ikke klare den internationale konkurrence. Oversøisk korn måtte i stigende grad indgå som produktionsmiddel i landbruget.

Befolkningsmæssigt var der et fødselsoverskud. Der var for mange mennesker i landdistrikterne. Indvandringen til byerne startede. Alt sammen betød det, at man blev mere afhængig af varetilførsel udefra. Selvforsyningens dage var talte. Der opstod i Skive et ønske om, at havneforholdene skulle forbedres med et nyt havneanlæg. Med blik for andre vestlige Limfjordsbyer, bl.a. Lemvig, hvor den nye havn blev anlagt af driftige kvægopdrættere med henblik på eksport til det engelske marked, havde Skives købmænd og det øvrige erhvervsliv set, at de forbedrede besejlingsforhold til f.eks. Nykøbing Mors og særligt Thisted havde betydet øget handel og omsætning, efter at sejladsen på den vestlige Limfjord var blevet radikalt ændret i den første halvdel af 1800-tallet.

Havets gennembrud af Agger Tange i 1826 blev en vigtig forudsætning for den direkte sejlads til markeder i udlandet. Skudefarten på Norge havde tidligere foregået fra Vestkysten. Handelen med træ og korn blev nu trukket ind til fjordbyernes ladepladser og beskyttede havneanlæg. Denne udvikling trak købmænd og handel til. Også den vestlige Limfjords tilgængelighed blev væsentligt forøget. Ved bygning af Frederik den Syvendes kanal ved Løgstør Bredning blev det i 1863 muligt at sejle uden omlos-

ning fra Ålborg til den vestlige Limfjord. Dermed blev der åbnet for sejlads og havtrafik, som indtil for få år siden erhvervsmæssigt og kulturelt har været en fælles dynamisk udviklingshistorie for Skive, Struer, Lemvig, Thisted, Nykøbing, Løgstør og andre Limfjordsbyer.

Nordjyllands form, med kysterne, bakkerne og Limfjorden er skabt af naturens kræfter i samspil med de gamle jordlag.

De solide terrænformer, som ikke lige lod sig flytte, var med til at præge istidens formning af landskabet. Særligt markant er salthorstenes indvirkning på den form, Limfjorden har i dag. Hårde strukturer af kalk ovenpå horstene blev en vigtig del i skabelsen af landområderne: Thy, Mors og Salling halvøen. De hårde lag ydede større modstand, da ismasserne dækkede landet, og styrede gletschertungerne ind imellem sig. Herved blev der skabt lavninger, hvori smeltevandet senere løb.

Efter istiden overtog havets kræfter rollen som landskabsformer. Med vedvarende stædighed har vind og vejr bearbejdet kysterne og slidt land væk, hvor det rager frem, og skabt nyt land andre steder. I tiden efter istiden lå landet lidt lavere, så der skete kystbearbejdningen et stykke inde i land. I dag er det den kraftige kysterosion langs vestkysten og i Limfjorden, vi kan takke for de flotte kystskrænter og den vedvarende fornyelse af sten og fossiler.

Byerne, havnene, naturen og livet omkring dem hører sammen. Det er levende skildret af Chr. Dalsgård, Hans Smith og mange andre malere gennem de billeder, der indgår i samlinger og udstillinger på Skive Kunstmuseum og andre Limfjordsmuseer.

Forfattere omkring Limfjorden

Men også på andre måder har Limfjorden sat sig varige naturmæssige og kulturelle spor. Det gælder ikke mindst inden for litteraturen. Man kan som litteraturforskeren Sven Møller Kristensen tale om ”Den Store Generation”: Aakjær, Skjoldborg, Johannes V. Jensen, Thit Jensen, Thøger Larsen, Johannes Buchholtz og Marie Bregendahl.

Men også forfattere som J.P. Jacobsen og Aksel Sandemose må med, hvilket Knud Sørensen, en af nutidens store forfattere, der bor på Mors, bemærker i bogen *Digterne omkring Limfjorden. En rundtur til stederne* (Sørensen 2002).

Både de ældre og yngre af disse forfatterskaber, eller dele deraf, har været præget af egnen. Mange af deres ”steder” er i dag bevaret og indrettet som *kunstnermuseer* omkring Limfjorden: Åkjærs Jenle på Salling nær ved Skive; Johannes Buchholtz’ hus tæt ved Struer Museum, som blev oprettet i 1929 på initiativ af forfatteren; rekonstruktionen af Thøger Larsen og hans arbejdsværelse med møbler, bøger, manuskripter samt den permanente udstilling på Lemvig Museum; J.P. Jacobsens Fødehjem i Thisted, der i dag rummer Lokalhistorisk Arkiv, den særlige J.P. Jacobsen Samling på biblioteket og havehuset, hvor han skrev – i dag klemt inde mellem en burgerrestaurant og et reklameskilt for en pølsebod; Johan Skjoldborgs fødehjem i Øsløs, Skjoldborgsamlingen på biblioteket og hans æresbolig i Løgstør skænket af danske husmænd – i dag i privateje og derfor lukket for offentligheden; ”Thit Jensens Mindestue” med hendes arbejdsværelse fra København og Johannes V. Jensen Museet i hans fødehjem – begge i Farsø i Vesthimmerland.

Farsø ligger ikke direkte ved Limfjorden, ligesom f.eks. Holstebro ikke kan siges at være en Lim-

fjordsby, selv om ”Holstebro havn” i Struer kun ligger 12 km derfra. Det rejser spørgsmålet om, hvad der geografisk og kulturhistorisk kan regnes som del af egnen om Limfjorden eller den vestlige Limfjord. Hvem kan kaldes Limfjordsdigtere, uden at det bliver en ikke-autentisk oplevelsesøkonomisk konstruktion? Spørgsmålet bliver særlig relevant, hvis man i dag regner de ca. 175 digtere, kendte som ukendte, der indgår i fortegnelsen udarbejdet af sammenslutningen *Limfjordsegnens Litteratur Samvirke*.

Knud Sørensen skriver indledningsvis i *Digterne omkring Limfjorden*:

” Det kan være svært at trække en bestemt grænse om den egn, i hvert fald i form af rette linier. Dels snor fjorden sig, og dels er det meget forskelligt, hvor stor en del af de tilgrænsende landområder man i det daglige regner med til Limfjordseggen. Hele Thy regner jeg med, selv om halvdelen af Thy ligger nærmere Vesterhavet end Limfjorden. Der samme gælder Hanherrederne, men længere mod øst, når vi kommer til Vendsyssel, er det vanskeligt at trække en grænse... Syd for er det heller ikke så let. Struer hører med, Holstebro ikke, Skive gør, men ikke Viborg, selv om Viborg kun ligger en halv snes kilometer fra den gren af Limfjorden, som hedder Hjarbæk Fjord. Men Himmerland med Farsø hører så afgjort med...” (Sørensen 2002: 9).

Det kan således være svært at afgrænse Limfjordseggen præcist. Det gælder også på museumsområdet. Dog forekommer det meningsfuldt, geografisk og kulturhistorisk, at definere Lemvig Museum, Struer Museum, Morslands Historiske Museum i Nykøbing Mors, Museet for Thy og Vester Hanherred i Thisted, Struer Museum, Limfjordsmuseet i Løgstør sammen med de nuværende museer i Kulturregion Salling-Fjends (Skive Museum, Skive Kunstmuseum, Fur Museum, Spøttrup Borgmuseum og Museet for Sallingsund og Omegn) som vestlige Limfjordsmuseer og samtidig være åben for, at også museer tæt ved Limfjorden, som f.eks. museerne i Holstebro, kan vælge at definere sig som Limfjordsmuseer.

Limfjorden og dansk middelalder

Op igennem middelalderen blev der bygget mange middelalderborge og klostre i hele Europa. De verdslige og kirkelige bastioner lå ofte i hinandens nærhed. Det gælder også i Danmark, og ikke mindst omkring Limfjorden, hvor de fede jorde og det langstrakte fjordområde var et spisekammer for ånderne i det guddommeliges rige. Munke og nonner behøvede også dagligt brød.

I middelalderen lå Domkirken i Viborg som et knejsende symbol på kirkens rige omgivet af 12 sognekirker og fem klostre. Men det var ikke kun i Viborg, der færdedes nonner og munke. Ikke mindst omkring den vestlige Limfjord skød der klostre op.

Kun en lille del er bevaret i dag. Det bedst bevarede er Ørslev Kloster på Fjends nordøst for Skive, hvor man i Klostergården oplever en fortættet stemning af forgangne tider mellem de hvidkalkede bygninger. Dueholm Kloster i Nykøbing Mors huser i dag Morslands Historiske Museum. Vitskøl Kloster i Vesthimmerland syd for Løgstør, stiftet af Valdemar den Store i 1158, ville have været blandt landets største, hvis det var blevet bygget færdig.

Men ikke mindst har dansk middelalder sat sit varige spor på Skiveegnen og omkring den vestlige Lim-

fjord gennem borgen *Spøttrup*, hvis bevarede bygninger er unikke i en dansk sammenhæng.

Limfjorden som naturfænomen

Også egnens naturhistorie byder på fænomener med forsknings- og formidlingsværdi ud over det lokale og regionale. Naturhistorisk udgør den vestlige Limfjord en mulighed for at studere og formidle klodens udvikling små 75 millioner år tilbage. Derfor er den naturhistoriske og geologiske afdeling på Fur Museum, der rummer en samling af 54-55 millioner år gamle fossiler af fisk, fugle, insekter og planter, der levede i og omkring det subtropiske mólershav, enestående. Udover danefæ er Fur Museum også rig på sjældne fund af forsteninger, der er erklæret som danekræ. Museet er særdeles velbesøgt med forskere og gæster fra det øvrige Danmark og ikke mindst fra udlandet.

Sammen med Móler Museet på Mors, der er placeret midt i 54 millioner år gammelt móler og vulkansk aske med fortidsforsteninger i tusindvis, udgør Fur Museums naturhistoriske del en mulighed for at varetage nationale opgaver som naturhistorisk museum og udgøre et forskningscenter af internationalt format i den vestlige Limfjord, hvor såvel forskning som formidling er placeret der, hvor fænomenernes findes.

1.4 Skive og de øvrige Limfjordsbyer i oplevelsesøkonomien

Siden kommunalreformen i 1970 har Skive på mange måder oplevet sig selv som en ”klemt by” i midterregionen i Viborg amt. Det har resulteret i en særlig offentlig selvopfattelse, hvor man bakker stærkt op om de lokale institutioner, og hvor man er meget opmærksom på, hvad nabobyer formår.

Kan en satsning på at fremme den såkaldte oplevelsesøkonomi i den nye Skive Kommune vende denne negative kurve, som mange lokalpolitikere håber på? Kan museerne spille en rolle i den sammenhæng, uden at man opgiver de traditionelle oplysningsbaserede mål? Hvordan ser det oplevelsesøkonomiske potentiale ud i de øvrige købstæder omkring den vestlige Limfjord?

Rambøll Konsulenterne har udarbejdet en rapport om Skiveegnen i kultur- og oplevelsesøkonomien fra september 2005. Ifølge rapporten omfatter oplevelsesøkonomi i byer og regioner tre dimensioner (Rambøll Management, 2005):

- **Oplevelsesøkonomi som kultur og turisme:** Først og fremmest er oplevelsesøkonomien et væsentligt element i at gøre en by eller region attraktiv for både turister og borgere. Turisterne vælger at rejse til byer, der tilbyder oplevelser i form af events, kultur, outdoor-aktiviteter, shopping m.m. Borgere, vel og mærke borgere med ressourcer og kreative kompetencer, vælger at bosætte sig i en by af lignende grunde: ressourcestærke borgere foretrækker ofte at bosætte sig i byer, der tilbyder oplevelser i form af et rigt kulturliv.
- **Oplevelsesøkonomi som innovationsdynamo:** Oplevelsesøkonomi kan også være en katalysator for innovation i det eksisterende erhvervsliv. Det kan f.eks. være, når virksomheder bruger designere til at skabe nye produkter eller nye oplevelser i eksisterende produkter.

- **Oplevelsesøkonomi som væksterhverv:** Sidst, men ikke mindst, skaber oplevelsesøkonomien også selvstændige arbejdspladser i takt med, at de kreative brancher vokser og kommer til at fylde mere i det samlede billede af erhvervslivet i en by. Oplevelsesøkonomien har de seneste år været en af de sektorer i Danmark, der har oplevet den højeste vækst.

Museernes betydning i oplevelsesøkonomien hører primært ind under det første punkt, oplevelsesøkonomi som kultur og turisme. Museerne kan ud fra denne tankegang (som godt kan diskuteres og nuanceres, jf. f.eks. Bille, 2004) være en del af det kulturliv, der kan være med til at tiltrække turister og borgere.

Museerne kan være med til at skabe kommunal og regional udvikling, hvis de er i stand til at tiltrække besøgende og turister udefra. Især Spøttrup Borgmuseum, men også Fur Museum, har besøgende fra andre egne af landet og fra udlandet.

Museerne nævnes imidlertid stort set ikke i Rambølls rapport og har heller ikke har været inddraget i processen vedr. rapportens tilblivelse, hvor ”en række af Skiveegnens kerneaktører på det politiske, erhvervsmæssige og kulturelle plan” ellers er blevet inddraget (Rambøll Management, 2005, p. 1).

Derimod peger rapporten på tre langsigtede anbefalinger og tre konkrete projekter, som tilsammen skal være med til at styrke Skiveegnens position i oplevelsesøkonomien, som også kan få betydning for museernes fremtidige arbejds muligheder.

De tre anbefalinger er følgende:

- **Strategisk arbejde med by- og boligplanlægning** i et perspektiv, der skal tiltrække kreative og ressourcerstærke borgere til byen. Dette skal ske ved at nytænkte sammensætningen af Skiveegnens natur, bolig og erhverv.
- **Udvikling af en maritim profil med Skive som et maritimt oplevelsescenter.** Et projekt, hvor Skives naturlige ressourcer og lokaliteter ved fjord og Å udnyttes til at skabe events, sports- og kulturoplevelser med vandet som et vigtigt element.
- **Skive som en campus-by og videncenter**, der kan tiltrække forskning og innovation ved at samle og videreudvikle uddannelses tilbud. Ved at samle uddannelses tilbudene i Skive i en fysisk enhed er der mulighed for at skabe øget gennemslagskraft på uddannelsesområdet.

De tre konkrete projekter, som rapporten peger på, er:

- **Ungdommens Hus**, der skal opdyrke et attraktivt ungdomsmiljø og derigennem give Skives unge en stærkere og mere positiv tilknytning til egnen. Huset skal danne en fysisk ramme om det kreative potentiale, som Skiveegnens ungdom udgør. Huset er såle-

des tænkt som en rugekasse for egnens unge kreative talenter.

- **Et kompetencecenter for eventsektoren**, der skal uddanne folk specifikt til at kunne arbejde i oplevelsesorienterede virksomheder. Gennem et samarbejde mellem uddannelsesstederne, erhvervslivet og kommunen vil man kunne opdyrke spidskompetencer inden for event- og oplevelsesindustri ved at tone allerede eksisterende uddannelser og eventuelt oprette helt nye.
- **Skiveegnen som centrum for Danmarks gode fødevarer**. Et projekt, der skal øge innovationen og produktudviklingen inden for fødevarerektoren ved at sammensætte et nyt netværk mellem egnens fødevareraktører og en række af landets uddannelsescentre faciliteret af Skive Kommune. Skiveegnen har allerede en række virksomheder inden for denne sektor, men de bliver af de fleste ikke forbundet med Skive. Projektet sigter derfor også mod at markedsføre Skiveegnen som centrum for fødevarer og skabe en positiv fortælling om byen.

Ingen af disse tre anbefalinger eller tre konkrete projekter involverer umiddelbart museerne. Det forekommer imidlertid oplagt, at museerne med deres faglige udgangspunkter og traditioner i højere grad blev inddraget som en aktiv del af den strategiske satsning på oplevelsesøkonomien. Det gælder ikke mindst i relation til projektet ”Skiveegnen som centrum for Danmarks gode fødevarer”, der ligger fint i forlængelse af den kulturhistorie, som er beskrevet i indledningen, og som det er Skive Museums opgave at indsamle, dokumentere, udforske og formidle.

Men det gælder også i høj grad udvidelsen af Spøttrup Borgmuseum til et forskningscenter for dansk middelalder samt Fur Museums naturhistoriske afdeling, som er unik i en national og global sammenhæng.

Den kreative klasse i Skive

Den amerikanske professor Richard Florida (2002) har introduceret et nyt perspektiv på økonomisk vækst, som tager udgangspunkt i betydningen af tilstedeværelsen af kreativitet.

Ifølge Florida flytter erhvervsvirksomhederne i dag hen, hvor ”den kreative klasse” bor, fordi menneskelig kreativitet i dag og i fremtiden er en vigtig ressource for virksomhederne. Den kreative klasse skifter ofte job, og det er derfor vigtigt for virksomhederne at lokalisere sig på et sted, som har en ”kritisk masse” af den kreative klasse, som ifølge Florida i dag udgør omkring en tredjedel af arbejdsstyrken i USA.

Floridas teori er centreret omkring de tre T’er: Tolerance, Talent og Teknologi, som han mener, er de afgørende faktorer for økonomisk udvikling i byer. På det mere policy-orienterede plan er det, ifølge Florida, afgørende for økonomisk vækst at konstruere et ”people climate”, som får den kreative klasse til at flytte til et bestemt område. Her er tolerance vigtig, fordi diversitet og et åbent samfund med stor tolerance tiltrækker den kreative klasse, som ikke kan diskrimineres med hensyn til oprindelsesland, seksuelle præferencer, tøjstil, alder etc.

Herudover nævner Florida som en farbar vej offentlige investeringer i livsstilsgoder, som ”den kreative klasse” virkelig ønsker og ofte bruger. Han nævner parker i byer, cykelstier, offroad-stier til løb, cykling og rulleskøjter.

Kunst og kultur kunne være andre faktorer af betydning, når medlemmerne af den ”kreative klasse” beslutter, hvor de skal bo. Men på dette punkt er Florida dog ikke særlig nuanceret.

Floridas teori kan selvsagt diskuteres og kritiseres, og den har da også været grundlag for en del kritik. Det er dog ikke stedet her at diskutere holdbarheden af Floridas teori, men alene vise, hvordan det ser ud, hvis den anvendes på danske forhold, først og fremmest i købstaden Skive.

Andersen og Lorenzen (2005) har lavet en mapping, som beskriver, hvor den kreative klasse bor i Danmark. Heri beskrives det også, hvor stor en andel af den kreative klasse, der bor i Skiveregionen, og disse beregninger kan således siges at være en form for barometer på Skives position i oplevelsesøkonomien.

Undersøgelsen (Andersen og Lorenzen, 2005) opdeler Danmark i 38 byregioner, hvoraf Skive byregion er en af dem. Beregningerne viser, at Skive byregion har en lavere andel af den kreative klasse end landsgennemsnittet. Med et gennemsnit på 1 for hele landet har Skive byregion en ”lokaliseringskoefficient” for den kreative klasse på 0,72, hvilket altså er mindre end 1 og dermed mindre end gennemsnittet.

Kun de største byer København, Århus, Odense og Ålborg har en ”lokaliseringskoefficient” som er større end 1, og dermed en større andel af den kreative klasse end gennemsnittet. Der er således en klar sammenhæng med størrelsen – jo større by, jo større andel af den kreative klasse.

Dog er der nogle byregioner, der skiller sig ud, og dermed har en større (eller mindre) andel af den kreative klasse, end deres størrelse skulle tilsige. Det gælder f.eks. Sønderborg, Svendborg og Marstal, som har en større andel af den kreative klasse, end deres størrelse skulle tilsige. Det skyldes ifølge teorien, at disse byer har nogle særlige stedkvaliteter, som netop tiltrækker den kreative klasse.

Hvad angår Skive byregion ligger den placeret som nr. 20, hvad angår størrelsen af befolkningen, og ligeledes nr. 20, hvad angår lokaliseringen af den kreative klasse. Det vil sige at Skive byregion ikke skiller sig ud i forhold til befolkningens størrelse – hverken i positiv eller i negativ retning – mht. at tiltrække den kreative klasse.

Oplevelsesøkonomien i den øvrige Limfjordsregion

Det kan også være interessant at se det i relation til de omkringliggende byregioner.

Lemvig byregion ligger placeret som nr. 28 målt i forhold til befolkningens størrelse, men som nr. 21 i forhold til andelen af den kreative klasse. Dvs. Lemvig byregion er bedre til at tiltrække den kreative klasse end dens størrelse tilsiger, Lemvig har nogle særlige stedkvaliteter.

Det omvendte gælder for Thisted byregion og Morsø byregion. Disse to byregioner er begge dårligere

til at tiltrække den kreative klasse, end deres størrelse skulle tilsige. Thisted byregion ligger nr. 21 mht. størrelse, men kun nr. 27 mht. andelen af den kreative klasse. Og Morsø byregion ligger nr. 25 mht. størrelse, men er nr. 31 mht. den kreative klasse. Holstebro byregion ligger nr. 12 mht. størrelse og nr. 13 mht. andelen af den kreative klasse og har således ligesom Skive byregion stort set en andel af den kreative klasse, som svarer til dens størrelse.

I den vestlige Limfjordsregion er det altså først og fremmest Lemvig, der er god til at tiltrække den kreative klasse.

1.5 Opsummering

Kulturhistorisk, demografisk, naturmæssigt og økonomisk giver det således mening at placere Skive som købstad og museerne i den nye Skive Kommune som en del af den vestlige Limfjordsregion. I forhold til Kulturregion Midtjylland udgør den vestlige Limfjord et sammenhængende nordvestjysk hjørne, som det er naturligt at have i bagtankerne, når man skal tænke nyt og oparbejde fremtidsstrategier for udvikling, kvalificering og fornyelse af museerne i Kulturregion Salling-Fjends og de øvrige vestlige Limfjordsmuseer.

Kapitel 2: Museernes rammevilkår

Undersøgelsen vil i det følgende kort beskrive de væsentligste krav i museumsloven, som må opfyldes for at blive anerkendt og dermed opnå tilskud som statsanerkendt museum enten efter museumslovens § 15 eller § 16. Det skal ikke menes som et drag over nakken til de kommuner, der måtte mene, at museumsloven, Kulturarvsstyrelsens evalueringer etc. er en utidig magtposition og statslig indflydelse på kommunerne selvbestemmelse i forhold relationerne mellem de kommunale og statslige tilskud.

Alt andet lige vil opfyldelsen af museumslovens standarder vise sig at være til gavn for alle aktører i museumsverdenen og for oplysningsniveauet i dansk kulturpolitik. Museumsloven er ikke udarbejdet for at genere nogen. Tværtimod er den ment som et redskab, der kan bringe selv de svageste led på højde med de nye udfordringer og gøre det muligt at skabe fyrtårne for oplevelse, erkendelse og oplysning, uanset hvor i landet museerne udøver deres virke.

Hvis der ikke er faglig dybde, vil museerne næppe kunne leve op til den kollektive erindringsopgave i et videnssamfund med et stadig højere uddannelsesniveau og mere kvalitetsbevidste borgere. Uden at der er en ordentlig vare at formidle, er der ikke mening i at bruge offentlige eller private ressourcer på museer og andre kulturinstitutioner.

Her kan museumsloven anvendes som et positivt barometer for de institutioner, kommuner og regioner, der ønsker at være medspiller i fremtidens kultur- og samfundsudvikling, uanset hvor formynderisk den umiddelbart kan forekomme i det økonomiske handlings- og prioriteringspres, som kommunerne står overfor med den nye kommunalreform.

I forlængelse af en sammenfatning af museumslovens væsentligste principper som ramme for de statsanerkendte og statslige museers virke, vil vi kort beskrive det skift fra kulturel decentralisering til aktiv regionalisering, som gennem forskellige museumsreformer har sat sig igennem siden den første kommunalreform i 1971, og som for alvor har fået ben at gå på med kommunalreformen, der træder i kraft fra den 1. januar 2007.

2.1. Museumsloven som ramme for de statsanerkendte og statslige museers virke

I Museumsloven – Lov nr. 473 af 7. juni 2001 – er formålet:

”... at fremme museernes virksomhed og samarbejde med henblik på at sikre Danmarks kultur- og naturarv samt adgang til og viden om denne og dens samspil med verden omkring os.” (§ 1)

Dette er det overordnede formål for al museumsvirksomhed i Danmark, som får statsstøtte.

Forskellen mellem statsanerkendte og statslige museer ligger i, at der i loven, § 1, stk. 2, er forskellige måder denne statsstøtte gives på: *”Medmindre andet er fastsat, finder lovens regler anvendelse på de statslige museer under Kulturministeriet og på de statsanerkendte museer, der modtager statstilskud efter loven.”*

Ligheden for alle museer er, at deres opgave er at indsamle, registrere, bevare, forske og formidle. I § 2 opstilles fem punkter, som uddyber denne opgave:

- 1) at virke for sikring af Danmarks kultur- og naturarv.
- 2) at belyse kultur-, natur- og kunsthistorien.
- 3) at udvikle samlinger og dokumentation inden for deres ansvarsområde
- 4) at gøre samlinger og dokumentation tilgængelig for offentligheden og
- 5) at stille samlinger og dokumentation til rådighed for forskningen og udbrede kendskabet til forskningens resultater.

Dette er blevet et begreb som omtales som de 5 museumssøjler. Hver af søjlerne skal prioriteres lige højt.

Det særegne ved de forskellige fagkategorier kommer også til udtryk i museumsloven, hvor hver fagkategori bliver defineret for sig:

- De kulturhistoriske museer, § 4: *”De kulturhistoriske museer belyser forandring, variation og kontinuitet i menneskers livsvilkår fra de ældste tider til nu”*.
- Kunstmuseerne, § 6: *”Kunstmuseerne belyser billedkunstens historie og aktuelle udtryk samt dens æstetiske og erkendelsesmæssige dimensioner”*.
- De naturhistoriske museer, § 8: *”De naturhistoriske museer belyser naturen, dens udvikling, nutidige miljø og samspillet med mennesket”*.

Forudsætninger for statsanerkendelse

For at kunne få statsanerkendelse og dermed blive berettiget til statsstøtte skal museet godkendes af Kulturarvsstyrelsen, som så indstiller til Kulturministeren at statsanerkende institutionen. Statsanerkendelsen betyder at museerne bliver *”...tilskudsberettiget med henblik på, at museet kan indgå med et ansvarsområde i det landsdækkende museumsarbejde, jf. § 3”*. (Museumslovens kapitel 6, § 13).

I museumslovens kapitel 6, § 14 opstilles der en række betingelser, som museet skal opfylde for at kunne opnå og bevare tilskuddet fra det offentlige.

- 1) Museet skal være kommunalt, amtskommunalt, selvejende, eller det skal ejes af en forening, hvis formål er museets drift. Kulturministeren kan kræve, at museet i videst omfang er administrativt og økonomisk adskilt fra andre institutioner.
- 2) Museets ansvarsområde og ændringer heri skal godkendes af kulturministeren. Godkendelsen forudsætter, at området er væsentligt og ikke i forvejen er dækket af andre statslige eller statsanerkendte museer.

- 3) Museets vedtægter skal godkendes af museets hovedtilskudsyder. Museets ansvarsområde skal fremgå af vedtægterne.
- 4) Museets bestyrelse skal omfatte mindst 1 repræsentant for de lokale tilskudsgivende myndigheder. Bestyrelsen skal være selvsupplerende.
- 5) Museet skal have et økonomisk grundlag, der gør det muligt at opretholde en rimelig standard.
- 6) Museet skal have en rimelig museumsfaglig og bygningsmæssig standard. Museets leder skal have en relevant museumsfaglig baggrund og være heltidsbeskæftiget. Museet skal have faguddannet personale, der modsvarer museets hovedansvarsområde
- 7) Museet skal deltage i det nationale og regionale samarbejde med andre statslige og statsanerkendte museer. Museet skal udarbejde en arbejdsplan, der indsendes hvert 4. år til vedkommende museumsråd og kulturministeren samt til museets hovedtilskudsyder.
- 8) Museet må ikke udskille genstande fra samlingerne til andre end statslige og statsanerkendte museer, medmindre kulturministeren giver tilladelse hertil.
- 9) Museet skal løbende indberette genstande og dokumentation til enten det kulturhistoriske centralregister eller til det centrale register over kunstværker, jf. § 39.
- 10) Museet skal være tilgængeligt for offentligheden på forud bekendtgjorte åbningstider.
- 11) Museet skal vederlagsfrit give adgang for skoleelever, der besøger museet som led i undervisningen. Museet skal under hensyntagen til institutionens karakter gennemføre særlige formidlingsindsatser, f.eks. rabatordninger rettet mod børn.
- 12) Museet skal tilstræbe størst mulig tilgængelighed for personer med handicap.
- 13) Museet skal årligt indsende budget, regnskab og beretning til museets hovedtilskudsyder samt til kulturministeren.

2.2 Hvad betyder kommunalreformen for museumsområdet?

Når kommunalreformen træder i kraft den 1. januar 2007, og amterne nedlægges, vil reformen betyde en række ændringer for bl.a. museer, konserveringscentre og for ejere af sten- og jorddiger og fortidsminder.

Den 16. juni 2005 vedtog Folketinget lov om ændring af museumsloven m.m. (nr. 562 af 24. juni 2005). Loven er den konkrete udmøntning af kommunalreformen på kulturarvsområdet.

Lovens hovedpunkter fastslår følgende:

- *Fortidsmindeområdet*
Kulturministeren (det vil i praksis sige Kulturarvsstyrelsen) skal føre tilsyn med sten- og jorddiger og fortidsminder. Opgaven varetages nu af amterne. Når kommunerne overtager arealer med sten- og jorddiger og/eller fortidsminder fra amterne, følger pligten til at pleje digerne og fortidsminderne med ejerskabet. Kommunerne får mulighed for at pleje privatejede fortidsminder. I dag er dette amternes opgave. Kommunerne skal fremover behandle enkeltsager om sten- og jorddiger.
- *Museumsområdet*
Amternes nuværende driftstilskud til de statsanerkendte § 15-museer overføres til staten i en 4-årig overgangsperiode til fordeling blandt museerne. Pr. 1. januar 2011 overgår tilskudsopgaven til kommunerne.
Amternes nuværende driftstilskud til de statsanerkendte § 16-museer overføres til staten til fordeling blandt museerne.
En række af de såkaldte samdriftsaftaler, som flere kommuner har indgået om driften af et museum, vil bortfalde som følge af kommunesammenlægninger. Det ekstra statstilskud, som disse aftaler udløser, udbetales fortsat i en 4-årig overgangsperiode.
Amternes nuværende driftstilskud til konserveringscentre overføres til staten i en 4-årig overgangsperiode til fordeling blandt centrene. Ved periodens udløb overføres tilskudsopgaven så vidt muligt til kommunerne.
De amtslige museumsråd nedlægges, men kommunerne får mulighed for at oprette lokale museumsråd.
- *Kulturmiljørådene*
De regionale faglige kulturmiljøråd nedlægges, men kommunerne får mulighed for at oprette lokale kulturmiljøråd.

Kommunalreformen får en specifik betydning for museerne på en lang række områder, når den træder i kraft den 1. januar 2007. Blandt de vigtigste er:

- *Driftstilskud til de statsanerkendte museer*
En række amter yder i dag tilskud til driften af de statsanerkendte museer. Med kommunalreformen vil de amtslige driftstilskud i en 4-årig overgangsperiode blive overført til staten, som vil videregive dem til de pågældende museer. Når perioden udløber den 31. december 2010, overføres driftstilskuddene fuldt ud til kommunerne.
- *Museer med kommunale samdriftsaftaler*
En del museer har i dag en såkaldt samdriftsaftale. Samdriftsaftalen betyder, at flere kommuner er sammen om at finansiere driften af museet. En samdriftsaftale udløser automatisk et forhøjet statstilskud. Når kommunalreformen træder i kraft, vil en række samdriftsaftaler bortfalde som følge af kommunesammenlægninger. Derfor vil der i en 4-årig overgangsperiode gælde særlige regler for beregning af statstilskuddet til de museer, der hidtil har haft en samdriftsaftale. Ord-

ningen indebærer, at de nuværende forhøjede statstilskud ikke bortfalder i overgangsperioden.

- *Nye museumsvedtægter*
Alle statsanerkendte museer skal gennemgå og revidere deres vedtægter. I nogle tilfælde vil der blot være behov for mindre konsekvensrettelser, i andre tilfælde for mere dybtgående ændringer. De nye vedtægter skal træde i kraft pr. 1. januar 2007.
- *Museumsråd*
I alle amter findes der et museumsråd, som har til opgave at samordne og fremme museumsarbejdet i amtet. Oprettelsen af amtslige museumsråd var tidligere et krav i museumsloven, men har siden 1. januar 2004 været frivillig. Med amternes nedlæggelse bortfalder de rammer, som museumsrådene hidtil har fungeret indenfor. Museerne vil dog fortsat have behov for at få koordineret deres arbejde inden for og på tværs af de nye kommunegrænser. Derfor vil en kommune – eller flere kommuner i fællesskab – kunne nedsætte et lokalt museumsråd til bl.a. at samordne og fremme museumsarbejdet i lokalområdet.

2.3. Opsummering

Alt andet lige betyder den nye åbne situation efter kommunalreformen, at museernes befinder sig i et slags kulturelt ingenmandsland, indtil noget andet er vedtaget. Derfor er der meget, der tyder på, at den der kommer først til mølle får først malet. Det har været en stærkt medvirkende årsag, at en række nye regionale samarbejdsinitiativer har set dagens lys. Det gælder bl.a. ”Museum Sønderjylland”, ”Øhavsmuseerne” og ”Odsherredsmuseer” samt planerne om et fælles arkiv i Frederikshavn Kommune og et fælles magasin for museerne i Østjylland, som er omtalt i bilag 1.

De ovennævnte initiativer peger således i *én* retning: De kommuner og museer, der arbejder sammen i større regionale enheder på tværs af kommunegrænserne, vil alt andet lige blive bedst økonomisk stillet i fremtidens statslige støttestruktur.

Det indebærer også, at de organisatoriske samarbejdsformer, ændringer og dispensationer, der er forbundet med f.eks. en ABM-model, vil komplicere udviklingen af et tættere og mere forpligtende samarbejde, en bedre arbejdsdeling og opkvalificeringen og fornyelsen af museernes arbejde i en i forvejen kompliceret overgangsperiode indtil kommunalreformens fuldgyldige ikrafttræden fra 2012.

Kapitel 3: De nuværende museer i Kulturregion Salling-Fjends

3.1 Historisk baggrund og udvikling

Allerede under enevælden blev der skabt historiske museer i provinsen. Den såkaldte Oldsagskommission konstaterede således i 1818, at der rundt omkring i landet i domkirkebyerne var ved at vokse små oldtidssamlinger frem. Samlingerne blev skabt i tilknytning til stiftsbibliotekerne, ofte på initiativ af latinskolelærerne. Det var ifølge den enevældige kommission en god ting, at der også uden for hoved-

staden blev vist interesse for den nationale antikvariske sag. Men den nordiske oldtid, som stod højt på enevældens kulturpolitiske dagsorden efter afståelsen af Norge til Sverige i 1814, skulle først og fremmest vises i al sin glans i hovedstaden (Engberg 2005, III: 23).

Samlingerne i provinsen måtte derfor aldrig blive andet end filialsamlinger. I provinsen skulle man holde hovedsamlingen i København underrettet om alle fund af oldsager og også indlevere disse til den centrale samling. Til gengæld ville provinssamlingerne få tilsendt dubletter, som uden skade kunne undværes i hovedsamlingen.

I årene efter midten af 1800-tallet – igen i domkirkebyerne – begyndte der på privat initiativ at opstå en ny slags samlinger, som sigtede mod folkeoplysning. De nye samlinger blev bl.a. etableret i Ribe i 1855, i Odense i 1860, i Århus i 1861, i Viborg i 1861 og i Ålborg i 1863.

I slutningen af 1800-tallet opstod en tredje bølge af museumsgrundlæggelser, som på mange måder er starten på de fleste museer i de større købstæder, der dengang som i dag er centrum for et større opland.

Randers fik således allerede i 1872 sit historiske museum, som i 1887 blev suppleret med et kunstmuseum. Og der blev i årene efter oprettet museer i f.eks. Hjørring 1889, Kolding 1890, Herning 1892, Vejle 1899, Rudkøbing 1900, Nykøbing Mors 1901 og Thisted 1903.

Skive Museum blev stiftet i 1910. Men først i 1940-41 blev den nuværende bygning på Havnevej opført. Museumsbygningen rummer i dag både Skive Museum og Skive Kunstmuseum.

Som så mange andre steder, var de første samlinger indrettet som både kunstmuseer og arkæologiske/historiske museer (Engberg 2005, III: 24). Navnlig adskilte de historiske afdelinger ved de yngre museer sig fra de ældre ved i højere grad at være kulturhistoriske museer end arkæologiske museer. Vægten lå ikke på tilværelsen i oldtiden, men på folkets liv i nyere tid.

Kunstmuseernes adskillelse fra de kulturhistoriske museer

Siden det moderne gennembrud og særligt efter 2. verdenskrig er kunstmuseerne skilt ud fra de kulturhistoriske museer. Moderne kunst er ikke specielt knyttet til et lokalt område, men er mere universel i både indhold og form.

Kulturelt er de kulturhistoriske museer med til at skabe en fælles identitet og samhørighed enten lokalt, regionalt eller nationalt. Derimod har moderne kunst ikke nogen speciel geografisk afgrænset adressat. Skønt kunst og litteratur er påvirket af de omgivelser, som de er skabt i, som f.eks. egnene omkring Limfjorden, er den ikke specielt lokalt fikseret. God kunst skaber fantasi, oplevelser og erkendelse, som ikke er rumligt fikseret eller bundet til forskellige kulturformer eller geografisk afgrænsede områder.

I de fleste tilfælde er moderne kunstmuseers indsamling, forskning og formidling derfor ikke specielt lokal, regional eller national.

Derimod kan kunstmuseerne have en meget væsentligt æstetisk kompetenceopbyggende opgave i et lokalsamfund, da kunst på tværs af sin egen tid kan viderebringe et eksistentielt, åndeligt og kritisk

indhold, der kan fascinere og erkendes uafhængigt af tid og rum. Her ligger kunstmuseerne egentlige kulturpolitiske opgave i moderne demokratiske samfund, da de æstetiske erkendelsesformer hæver sig over tid og sted samtidig med, at de i højere grad er individuelt end kollektivt orienterede.

Kunstmuseer er derfor mindre lokalt og regionalt forankrede end kulturhistoriske museer. Mere formaliserede/institutionaliserede samarbejdsformer lokalt og regionalt er derfor heller ikke så nærliggende for kunstmuseer som for kulturhistoriske museer.

Derimod kan andre samarbejdstemaer som f.eks. perioder, stilarter, temaer etc. også være en oplagt samarbejds mulighed for kunstmuseerne i en regional sammenhæng, som f.eks. i region Midt- og Vestjylland, hvor der findes kunstmuseer i f.eks. Holstebro, Herning og Skive med forskellige profiler.

Den geografiske enhed for museerne i fremtiden

Skive ligger i det nuværende Viborg Amt og er i dag omfattet af en regional kulturaftale, Kulturregion Salling-Fjends, som omfatter kommunerne Fjends Kommune, Sallingsund Kommune, Skive Kommune, Spøttrup Kommune og Sundsøre Kommune.

Den nuværende regionale kulturaftale løber i perioden 2004-2007, men som følge af kommunalreformen og den ændrede opgavefordeling skal alle eksisterende kulturaftaler genforhandles efteråret 2006, og alle genforhandlinger skal være gennemført inden udgangen af 2006. På den baggrund har styrelsen for Kulturregion Salling-Fjends opsagt den nuværende kulturaftale med udgangen af 2006.

Pr. 1.1.2007 dannes en ny Skive Storkommune, som omfatter de fire kommuner Sallingsund kommune, Skive Kommune, Spøttrup kommune og Sundsøre Kommune. Dvs. bortset fra Fjends Kommune er den kommende Skive Storkommune identisk med den nuværende kulturregion. Den ny Skive Storkommune bliver en del af den kommende Region Midtjylland.

Der er fra 1.1.2007 mulighed for, at Skive Storkommune indgår i en ny regional kulturaftale (som fra 2007 skifter navn til kulturaftaler med kommuner mv.) evt. med nogle af de omkringliggende nye kommuner.

3.2. Præsentation af museerne i den ny Skive Kommune

De statsanerkendte museer bør fremtræde som rollemodeller for museumsdrift, da deres museale arbejde er bundet op på museumsloven. Museerne skal indsamle, bevare, registrere, dokumentere, forske og formidle. Dette er deres museale praksis, og det er med til at danne fundamentet for al anden museums- og udstillingsvirksomhed i landet.

De museer, som ligger uden for museumsloven, arbejder i et mere fleksibelt ”rum”. Bevaring, registrering og dokumentation og ikke mindst forskning er ikke nødvendigvis det bærende element for deres virke.

Vi har i beskrivelsen af museerne i Kulturregion Salling-Fjends opstillet de 3 statsanerkendte og de 2 ikke-statsanerkendte museer ved siden af hinanden for tydeligere at kunne se forskelle og ligheder.

Vi har medtaget Spøttrup Borgmuseum og Sallingsund og Omegns Museum som eksempler på ikke-statsanerkendte museer for ligeledes at anskueliggøre, at der også uden for museumsloven organiseres megen energi i at fortælle historier om tidligere tiders samfundsstrukturer og livsformer, både lokalt og nationalt.

Skive Kommunes forskellige museer, der ligger uden for museumsloven, og andre kulturelle institutioner, som er med til at skabe en dynamisk og kreativ puls i regionens samfund, vil altid være vigtige medspillere. Mange typer af netværk kan etableres og bliver også etableret, for at man netop i fællesskab kan være med til at løfte og udvikle sin egen regions profil. Men den nye kommunalreform stiller også mange nye krav og store udfordringer til museerne. Derfor er det vigtigt at bevare overskueligheden og en distinkt organisatorisk og ledelsesmæssig struktur, der i første omgang begrænser sit sigte til museerne.

Men det bør ikke forhindre, at der kan indgås samarbejdsaftaler med andre kulturinstitutioner.

Tværtimod. Jo enklere museumsstrukturen er, jo lettere vil det være at samarbejde med andre inden og uden for den nye kommunegrænse.

Inden for Skive Kommune vil det f.eks. være indlysende, at Skive Kunstmuseum og Krabbesholm Højskole indgår samarbejdsaftale, når det drejer sig om fælles interesse i at kunne invitere kunstnere fra ind- og udland til at deltage i seminarer og udstillinger m.m. Krabbesholm Højskoles arkitektur-, design- og billedkunstlinier er med til at skabe bevågenhed om samtidens nye udtryksformer.

Inden for samtidens billedkunst arbejder kunstnerne med et udvidet felt, som integrerer arkitektoniske og designmæssige udtryk. Krabbesholm Højskole har gennem flere år fået manifesteret sig som et dynamisk og kreativt åndehul for fremtidens mulige arkitekter, designere og billedkunstnere.

Ligeledes vil det inden for det store kulturhistoriske område være naturligt for Skive Museum at have samarbejdsaftaler med de lokalhistoriske arkiver i Fjends, Sundsøre og Sallingsund, Fur Museums kulturhistoriske afdeling, Sallingsund og Omegns Museum og det litterære kunstnerhjem Jenle (Jeppe Aakjærs hjem) om projekter, der er med til at belyse væsentlige aspekter af regionens historie.

For Spøttrup Borgmuseums vedkommende vil det være vigtigt at få en tættere tilknytning til de statsanerkendte museer. Museet arbejder professionelt fagligt med forskning og formidling. Der er allerede tætte forbindelser mellem Skive Museum og Spøttrup Borgmuseum, der er associeret medlem af Viborg Amts Museumsråd.

De statsanerkendte museer i Skive

Statsanerkendte museer	Skive Museum	Fur Museum	Skive Kunstmuseum
Formel Status	<p>Skive Museum er et statsanerkendt kulturhistorisk lokalmuseum efter museumslovens § 15</p> <p>Museet er en selvejende institution med en bestyrelse på 15 personer, hvoraf: 5 er valgt på generalforsamlingen i Museumsforeningen for Skive og Omegn.</p> <p>2 er udpeget af Skive Kommune, 1 er udpeget af Historisk Samfund for Skive og Omegn, 1 er udpeget af Skiveegnens Arkæologiforening.</p> <p>1 er udpeget af Skive Kunstmuseum, 1 er udpeget af Sundsøre Kommune, 1 er udpeget af Sallingsund Kommune, 1 er udpeget af Spøttrup Kommune, 1 er udpeget af Fjends Kommune og 1 er udpeget af Viborg Amtsråd.</p> <p>Museets aktiviteter er spredt på 3 adresser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyere Tid: Havnevej 14, Skive • Den arkæologiske afdeling: Østerrisvej 15 B, Højslev • Skive byhistoriske arkiv: Asylgade 5, Skive. 	<p>Fur Museum er et statsanerkendt naturhistorisk og kulturhistorisk lokalmuseum efter museumslovens § 15.</p> <p>Museet er en selvejende institution med en bestyrelse på 10 personer, hvoraf: 5 er udpeget af Furs Museumsforening, 1 er udpeget af Viborg Amt, 2 er udpeget af Kulturregion Salling-Fjends og 2 er udpeget af Sundsøre Kommune.</p>	<p>Skive Kunstmuseum er et statsanerkendt kunstmuseum efter museumslovens § 15.</p> <p>Kunstmuseet er en selvejende institution med en bestyrelse på 7 personer, hvoraf:</p> <p>1 er udpeget af Skive Museums bestyrelse, 1 er udpeget af Skive Byråd og 5 er udpeget af Skive Kunstforening.</p>
Faglig profil	<p>Skive Museum har kulturhistorisk, arkæologisk og etnologisk ansvarsområde i Salling og Fjends, dvs. Fjends Kommune, Sallingsund Kommune, Skive Kommune, Spøttrup Kommune og Sundsøre Kommune. På øen Fur i Sundsøre Kommune har Skive Museum dog kun arkæologisk ansvar, idet ansvaret for Nyere Tids kulturhistorie varetages af Fur Museum.</p>	<p>Museets naturhistoriske ansvars- og virkeområde er geologien i Viborg amt med særlig vægt på mólerefs geologi i Limfjordens vestlige del.</p> <p>Museets geologiske samling består af fund af fossile fisk, insekter, planter og skildpadder, der fortæller om regionens geologi, om ændringen fra tropisk mólerehav til istidens arktiske kulde, der formede landskabet.</p>	<p>Skive Kunstmuseum er et nationalt museum med en lokal forankring. Kunstmuseet har til hovedformål at opbygge en bredt anlagt samling af dansk kunst fra 1900-tallet og frem.</p> <p>Museets ansvarsområde omfatter tre kerneområder med hver sin klare kunsthistoriske profil: skildringen af det ekspansive landskab, den nyrealistiske kunstrening og de retrospektive samlin-</p>

	<p>Skive Museum har desuden Skive Byhistoriske Arkiv under sig. Arkivet dækker Skive Kommune.</p>	<p>Museet har kulturhistorisk og etnologisk ansvars- og virkeområde på Fur.</p> <p>Inden for arkæologien er museets virkeområde Limfjordsøen Fur, hvorimod Skive Museum har det som ansvarsområde.</p> <p>Under museet hører et lokalhistorisk arkiv for øen Fur.</p> <p>Museet er verdens førende institution på et snævert emne, nemlig molerets forstenede krystaller og deres temperaturafhængige modermineral. Dette felt er vigtigt indenfor klimaforskning og miljøforståelse.</p> <p>Sammen med Møler Museet på Mors har Fur Museum verdens bedste samling af fossiler fra Fur formationen (moleret).</p>	<p>ger af kunstnere, der i liv og virke har haft særlig tilknytning til Skiveegnen.</p> <p>Museets tredelte ansvarsområde er koordineret med de øvrige danske statsanerkendte kunstmuseer, så samlingen har en identitet og profil, der adskiller det fra de øvrige kunstmuseer i landet.</p>
Personale profil	<p>Museet har følgende ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 museumsleder, mag.art. i europæisk etnologi. - 1 museumsinspektør, cand.phil. i Middelalderarkæologi har ansvaret for Skoletjenesten og varetager museumsundervisning på alle de kulturhistoriske museer i Kulturregion Salling-Fjends. Stillingen er finansieret af Kulturregionen, som dækker knap 90 % af lønudgiften. - 1 museumsinspektør, cand.phil. i forhistorisk arkæologi. Stillingen er normeret til 5/7 tid. - 1 sekretær på 21 t/uge. - 1 medhjælp inden for arkæologien på 20 t/uge (flexjob). - 1 arkivar, cand.mag. i historie og idéhistorie. - 3 medhjælpere : 1 på 16 t/uge (flexjob), 1 på 7,5 t/uge (flexjob) og 1 på 12,5 	<p>Museet har følgende ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 museumsleder, cand.scient. i geologi og efteruddannet naturvejleder. (Den nuværende museumsleder har været konstitueret i denne stilling siden 1. okt. 2004. Konstitueringen blev fornyet 30. sept. 2005. Bliver fastansat pr. 9. maj 2006). - 1 museumsinspektør, cand.scient. i geologi. Varetager skoletjenesten og naturvejledning (ansat i lønstøtteprojekt med 70 % af lønnen fra Friluftsrådet frem til 2008. Fra 2009 fuld finansiering fra Skive Kommune). - 1 museumsinspektør, arkæolog (forhistorisk), som varetager kulturhistorien og det dokumentariske arbejde. Denne stilling er finansieret fra anden side, da personen er i 	<p>Museet har følgende ansatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1 museumsdirektør, mag.art. i kunsthistorie – 1 museumsinspektør, cand.phil. i kunsthistorie, der varetager den kunstfaglige formidling og udstillinger. Stillingen er delvis finansieret af kulturregionen og museet – hver 50 % – 1 sekretær/assistent 20 t/uge, der varetager administrative og praktiske arbejdsopgaver – herunder udlån fra og indlån til museet, indledende journalisering i forbindelse med erhvervelser samt arbejdet omkring museets erhvervsklub. <p>Derudover har Skive Kunstmuseum fællespersonale med Skive Museum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 kustoder: 1 i 30 t/uge, 2 er i flexjob:

	<p>t/uge (skånejob).</p> <p>Derudover beskæftiger museet 2 projektansatte: - 1 arkæolog, ca. ¾ årsværk og - 1 udgravningsassistent, ca. ¾ årsværk.</p> <p>Derudover har Skive Museum fællespersonale med Skive Kunstmuseum: 3 kustoder: - 1 i 30 t/uge, der varetager både kustodefunktion og rengøringsarbejde. Derudover har personen 4 t/uge til rengøring ved Skive Museum alene (arkæologisk afd. og arkivet). - 2 er i flexjob: 1 på 20 t/uge og 1 på 25 t/uge og - 1 forvalter. Disse stillinger finansieres med 50 % fra hver af museerne.</p>	<p>skånejob under tredjedelsordning. Regnskabet ser således ud: Museets andel i løn er 36.000 kr. pr. år. Resten af lønnen kommer fra kommunalt løntilskud på 90.000 kr. Desuden udløser stillingen et amtsligt tilskud på 52.000 kr. til personlig medhjælp. Begge beløb er statstilskudsberettigede og udløser således ca. 52.000 kr. i statstilskud.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 museumsassistent virker som registrator, forvalter, udstillingstekniker, pedel og forestår telefonpasning, sekretærarbejde samt anden medhjælp i forbindelse med kundebetjening og afvikling af arrangementer. Stillingen er på 31 t/uge. - 1 museumsassistent til varetagelse af det naturhistoriske registrant- og dokumentationsarbejde. (Personen er udlånt af Sundsøre Kommune på fuld tid). 	<p>1 på 20 t/uge og 1 på 25 t/uge. - 1 forvalter. Disse stillinger finansieres med 50 % fra hver af museerne.</p>
Publikum	<p>Sammen med Skive Kunstmuseum havde museet i 2004 et besøgstal på 14.648 personer og i 2005 på 21.488. (Gratis entre fra Påske og frem).</p> <p>Derudover har Skive Museum oplyst at der er et besøgstal på ca. 5.000 om året angående arrangementer ved åbne udgravninger, by-, natur- og kirkegårdsvandring, som museet afholder uden for museumsbygningen. Og et besøgstal på ca. 1.500 om året ved eksterne udstillinger.</p> <p>Det samlede besøgstal bliver således for 2004: 21.148 personer og i 2005 på 27.988 personer.</p>	<p>Museet havde i 2004 et besøgstal på 42.577 personer og i 2005 på 43.676 personer.</p>	<p>Sammen med Skive Kunstmuseum havde museet i 2004 et besøgstal på 14.648 personer og i 2005 på 21.488. (Gratis entre fra Påske og frem).</p> <p>Derudover har Skive Museum oplyst at der er et besøgstal på ca. 5.000 om året angående arrangementer ved åbne udgravninger, by-, natur- og kirkegårdsvandring, som museet afholder uden for museumsbygningen. Og et besøgstal på ca. 1.500 om året ved eksterne udstillinger.</p> <p>Det samlede besøgstal bliver således for 2004: 21.148 personer og i 2005 på 27.988 personer.</p>
Økonomi	<p>Hovedtilskudsyder er Skive Kommune. Museet modtager derudover i mindre</p>	<p>Museets hovedtilskudsydere er Sundsøre Kommune og Viborg Amt. Museets</p>	<p>Hovedtilskudsyder er Skive Kommune. Museets drift dækkes endvidere af Kul-</p>

	<p>omfang tilskud fra Viborg Amt og fra Fjends, Spøttrup, Sallingsund og Sundsøre kommunerne. Fra Viborg Amt overføres derudover et direkte større tilskud til Viborg Amts Konserveringsværksted. Museets drift dækkes endvidere af Kulturregion Salling-Fjends. Tilskuddet fra Kulturregion Salling-Fjends indeholder statstilskuddet samt tilskud til skoletjenesten. Derudover er en del af disse midler øremærket til amtets konserveringsordning.</p> <p>Museets samlede driftsregnskab for 2004 var i alt: 4.373.403 kr.</p>	<p>drift dækkes endvidere af Kulturregion Salling-Fjends samt af et mindre beløb fra Skive Kommune. Tilskuddet fra Kulturregion Salling-Fjends indeholder statstilskuddet samt tilskud til skoletjenesten.</p> <p>Driften af Naturcenter Salling-Fjends støttes af Kulturregion Salling-Fjends og Friluftsrådet..</p> <p>Museets samlede driftsregnskab for 2004 var i alt: 2.169.458 kr.</p>	<p>turregion Salling-Fjends samt et mindre tilskud fra Viborg Amt. Tilskuddet fra Kulturregion Salling-Fjends indeholder statstilskuddet samt tilskud til skoletjenesten.</p> <p>Museets samlede driftsregnskab i 2004 var på i alt kr. 2.317.261</p>
<p>Interne samarbejdsrelationer til andre museer/institutioner i kommunen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Museet indgår i projektet Kulturregion Salling-Fjends, museets formand repræsenterer museet i kulturaftalens museumsfagråd. - Museet har indgået en samarbejdsaftale med Skive Kunstmuseum om forhold vedrørende det fælles personale, såsom økonomi og arbejdets tilrettelæggelse samt museumsbygningens økonomi, herunder vedligeholdelse og anvendelse. - Museet har indgået kontrakt med Skive Kommune om, at kommunen fører bogholderi, regnskab og lønudbetalinger for museet. - Museet har samarbejde med skoler og børnehaver i området omkring arrangementer for børn. - Den kulturhistoriske skoletjeneste i Kulturregionen Salling-Fjends har til huse på museet og samarbejder med alle museerne i regionen og med alle uddannelsesinstitutioner (skoler, gymnasium, teknisk skole og handelsskole, seminarium, Social- og Sundhedsskolen, Sprogskolen, AOF) i regionen samt Amtscentret for Undervisning i Skive. 	<ul style="list-style-type: none"> - Museet indgår i kulturaftalen Kulturregion Salling-Fjends og har medarbejdere siddende i kulturaftalens museumsfagråd. - Fur Museum samarbejder med Skive Museum om det arkæologiske undersøgelsesarbejde på Fur. - Fur Museum samarbejder med Sundsøre Kommune. - Fur samarbejder med Skiveegnens børne- og undervisningsinstitutioner. - Fur Museum arbejder sammen med arkiverne og museerne på Skiveegnen. - Fur Museum arbejder sammen med turisterhvervet på Skiveegnen. - Museet deltager i samarbejdet Furs Forenede Foreninger omkring Arrangementer, der er for store at afholde for den enkelte forening. - Museet er desuden medlem af Fursund Turistforening. Der samarbejdes blandt andet om hjemmeside. 	<ul style="list-style-type: none"> - Museet indgår i kulturaftalen Kulturregion Salling-Fjends og har medarbejdere siddende i kulturaftalens museumsfagråd. - Museet har indgået en samarbejdsaftale med Skive Museum om forhold vedrørende det fælles personale, såsom økonomi og arbejdets tilrettelæggelse samt museumsbygningens økonomi, herunder vedligeholdelse og anvendelse. - Museet har indgået kontrakt med Skive Kommune om at kommunen fører bogholderi, regnskab og lønudbetalinger for museet. - Museet har samarbejde med skoler og børnehaver i området omkring arrangementer for børn – herunder er formaliseret et Lærernetværk. Desuden når museets formidlingsaktiviteter på dette område ud over kommunegrænsen bl.a. gennem et samarbejde med Amtscentret i Viborg. - I samarbejde med Billedskolen i Skive tilbydes udstillingsbesøg kombineret

	<ul style="list-style-type: none"> - Museet har samarbejde med Museumsforeningen for Skive og Omegn. - Skiveegnens Arkæologiforening. - Historisk Samfund for Skive og Omegn. - Destination Skiveegnen. - Produktionshøjskolen Marienlyst. - Skiveegnens Erhvervsråd. - Skive Museum har et tæt samarbejde med Fur Museum, da dette museum foretager det arkæologiske undersøgelsesarbejde på Fur under Skive Museums ansvar. 		<p>med praktisk billedarbejde.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Museet har samarbejde med det lokale erhvervsliv gennem sponsoraf-taler og museets initiativ Skive Kunstmuseums erhvervsklub.
<p>Eksterne samarbejdsrelationer til andre museer/institutioner i nærliggende kommuner</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bestyrelsesformand og museumsleder har faste pladser i Museumsrådet for Viborg Amt. - Skive Museum har Viborg Amts Konserveringsværksted som Samarbejdspartner. - Samarbejde med museerne i Viborg Amt. - Samarbejde med de lokalhistoriske arkiver i Viborg Amt. - Samarbejde med de tekniske forvaltninger i kommunerne: Skive, Fjends, Spøttrup, Sallingsund og Sundsøre - Museet og dets arkiv – det Byhistoriske Arkiv – har samarbejde med museer og lokalhistoriske arkiver i de 4 omegnskommuner: Spøttrup Borgmuseum og Museet for Træbearbejdning i Spøttrup Kommune, Sallingsund og Omegn Museum i Sallingsund Kommune, Fur Museum, Jenle, Østergaard, Brokholm Naturcenter og Pakhuset i Sundsøre Kommune og Mønsted og Daubjerg Kalkgruber samt Hedeselskabets Museum i Kongenshus Mindepark i Fjends Kommune og Vinderup Egnshistoriske Arkiv. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bestyrelsesformand og museumsleder har faste pladser i Museumsrådet for Viborg Amt. - Museet er medlem af Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver og Lokalarkiverne i Viborg Amt. - Museet har abonnementsaftale med Viborg Amts Konserveringsværksted. - Museet har tæt samarbejde med Møler Museet, som er ét af 5 museer under Morslands Historiske Museum, Mors. - Inden for det kulturhistoriske område deltager museet i projektorienterede samarbejder med arkiver og museer i Viborg Amt, Ringkøbing Amt og Nordjyllands Amt. - Museets lokalhistoriske arkiv arbejder tæt sammen med arkiverne i kommunerne: Sallingsund, Skive, Spøttrup og Sundsøre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bestyrelsesformand og museumsleder har faste pladser i Museumsrådet for Viborg Amt.

<p>Samarbejdsrelationer til museer/institutioner i andre dele af Danmark</p>	<p>Museet har samarbejde med</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nationalmuseet, - Forhistorisk Museum på Moesgaard, - Kulturarvsstyrelsen, - Skov- og Naturstyrelsen, - Feldborg Statsskovdistrikt, - Hedelandskabet, - Skovdyrkerforeningen. - Aarhus Universitet. - Københavns Universitet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Museet deltager i Ikka Fjord Projektet styret af Københavns Universitet. - Er desuden i gang med at udvikle et samarbejde med Brokholm Naturcenter. - Fur Museum samarbejder med en lang række inden- og udenlandske universiteter, museer og arkiver samt med Kulturarvsstyrelsen, Skov- og Naturstyrelsen og Feldborg Skovdistrikt. - Inden for det kulturhistoriske område er museet medlem af følgende nationale netværk: Fiskeripuljen, Søfartspuljen og Møllepuljen. 	<p>Museets netværk er af national karakter. Eksempler på nuværende samarbejdspartnere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kastrupgårdsamlingen, København - Kunstmuseet Brundlund Slot, Sønderborg - Vendsyssel Kunstmuseum, Hjørring - Vestsjælland Kunstmuseum, Sorø - Museet for Samtidskunst, Roskilde <p>Museet har konserveringsaftale med Fælleskonservering – Øst, Århus.</p> <p>Museet har løbende dialog, udveksling og samarbejde med medarbejdere og forskere på Institut for Æstetiske Fag, Århus Universitet. I forlængelse heraf har museet deltaget i planerne for et nationalt forskernetværk omkring dansk kunst.</p>
<p>Samarbejdsrelationer til andre regioner og museer/institutioner i udlandet</p>	<p>Museet har følgende samarbejdsrelationer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - European Heathland Museums Network. - Deltager i Bjerre-projektet, der fungerer som et samarbejde mellem Aarhus Universitet, Göteborgs Universitet, University of California, Los Angeles og Museet for Thy og Vester Hanherred. 	<p>På grund af museets særlige samling samarbejder det med internationale forskere inden for klima og miljø.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Museet indgik som eneste danske partner i projektet Science Troubadour, et europæisk projekt for udvikling af innovative formidlingstilbud inden for naturvidenskab. Projektet involverede flere af Europas største museer og universiteter, men blev skrinlagt på grund af for få midler. 	
<p>Medlemskab af foreninger og organisationer</p>	<p>Museet er medlem af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Museumsorganisationen Danske Museer. - Dansk ICOM og - ICOM's internationale Committee on Regional Museums og - ICOM's internationale Committee of Education and Cultural Action. - Sammenslutningen af 	<p>Museet er medlem af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Museumsorganisationen Danske Museer - Fur Museum er medlem af Museumstjenesten, Museumshøjskolen, Jysk Arkæologisk Selskab, Dansk geologisk Forening og Naturvejlederforeningen i Danmark. 	<p>Museet er medlem af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Museumsorganisationen Danske Museer - Fælleskonservering - Øst - Dansk Kunsthistorikerforening - Kunstrådet under Kulturregion Salling-Fjends. - Museumsrådet under Kulturregion

	<p>Lokalhistoriske Arkiver og Lokalarkiverne i Viborg Amt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Landsforeningen til Bevaring af Fotografier og Film. - Museumsorganisationen Danske Museer - Museumstjenesten, - Museumshøjskolen - Foreningen af Museumsformidlere i DK. - Børnekulturelt Netværk - Skandinavisk Museumsforbund. - Etnologisk Forum. - Foreningen af fagarkæologer. - Det nordiske museumsnetværk. - Den danske Historiske Forening. - Selskabet for Jydsk Historie - Foreningen Danmarks Folkeminder. - Oldskriftselskabet. - Jydsk Arkæologisk Selskab. - Foreningen By og Land. - Samlingsnetværket. - Købstadspuljen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pædagogisk Udvalg under museerne i Viborg Amt. - Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver og Lokalarkiverne i Viborg Amt. 	<p>Salling-Fjends.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dansk Kunstformidlerforening - Pædagogisk Udvalg under museerne i Viborg Amt. - Foreningen Børn, kunst og billeder. - Museets faglige medarbejdere er medlem af dansk ICOM (2006) - Billedkunstneres Forbund (BKF)
--	--	---	---

Spøttrup Borgmuseum, Sallingsund og Omegns Museum

Ikke-statsanerkendte museer	Spøttrup Borgmuseum	Sallingsund og Omegns Museum
Formel status	<p>Spøttrup Borgmuseum er en selvejende institution oprettet på lokalt initiativ. Borgen ejes af De Kgl. Haver og Slots- og Ejendomsstyrelsen.</p> <p>Da Spøttrup Borgmuseum ikke har nogen egentlig samling kan museet ikke oppebære en statsanerkendelse.</p> <p>Bestyrelsen består af 11 personer, hvoraf: 3 er udpeget af Viborg Amt 2 er udpeget af Skive Kommune 2 er udpeget af Spøttrup Kommune 2 er udpeget af Spøttrups Venner</p>	<p>Sallingsund og Omegns Museum er en selvejende institution.</p> <p>Museet er ikke statsanerkendt. Men i museets vedtægter under § 2 Museets formål og ansvarsområde er formuleret "Museet skal gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling inden for sit ansvarsområde virke for sikringen af den lokale kulturarv." Dvs. at museet i sine vedtægter har lagt sig tæt op ad de krav, museumsloven stiller.</p> <p>Museets bestyrelse, der er identisk med bestyrelsen for Sallingsund og Omegns Museumsforening, har 7 per-</p>

	<p>1 er udpeget af Spøttrup Turistforening (ikke stemmeberettiget).</p> <p>1 er udpeget af Skive Turistbureau (ikke stemmeberettiget).</p>	soner, der alle er repræsentanter fra museumsforeningen.
Faglig profil	<p>Museets fundats tilsiger, at museets primære opgave er formidlingen af Spøttrup borgs bygnings- og kulturhistorie med særlig vægt på reformationen og renæssancen.</p> <p>Spøttrup Borgmuseum foretager som helhed ikke aktiv indsamling og besidder derfor kun meget få genstande fra borgens historie. Museet ejer derimod en samling af møbler, samt en samling af fotografier og billeder fra og med borgen.</p>	<p>Museet er et kultur- og lokalhistorisk egnsmuseum, der skal sikre den lokale kulturarv. Museets virkeområde er afgrænset geografisk til at omfatte den del af kulturarven, der er udviklet i området omkring Sallingsund. Museet har en permanent udstilling om Sallingbanen, fiskeri og fotoudstyr. Desuden har museet særudstillinger med bl.a. kunstudstillinger.</p>
Personale profil	<p>Museet har følgende ansatte:</p> <p>1 museumsleder, cand.mag. i historie og arkæologi.(fuldtid)</p> <p>1 fastansat museumsinspektør, cand.mag. i kunsthistorie og religion.</p> <p>2 deltidsansatte til rengøring, billettering og kiosk.</p> <p>Fra medio juni til udgangen af august er den til museet tilknyttede Turistinformation bemandede med 2 personer.</p> <p>Derudover er der tilknyttet 3 frivillige rundvisere.</p> <p>Spøttrup Borgmuseum har desuden en skoletjeneste "I Bispens Kælder" som er delvist finansieret af Kulturregion Salling-Fjends.</p>	<p>Museet har følgende ansatte:</p> <p>1 museumsleder, der er ansvarlig for museets daglige drift.</p> <p>(Der er ikke ansat professionelt personale, dog har nuværende leder været primus motor i at få lavet en meget flot præsentation af genstandene).</p> <p>Museet er opbygget af frivillige hjælpere og har frivilligt tilknyttet arbejdet med at sætte udstillinger op.</p>
Publikum	<p>Museet besøges hvert år af omkring 35.000 besøgende.</p>	<p>Museets besøgstal var i 2005 på 2039 personer.</p>
Økonomi	<p>Spøttrup er på en driftsoverenskomst mellem Slots- og Ejendomsstyrelsen, Viborg Amt samt Spøttrup og Skive Kommuner.</p> <p>Det offentlige tilskud beløber sig til ca. kr. 190.000.- pr. år.</p> <p>Museets samlede driftsregnskab for 2004 var i alt: 1.401.677 kr.</p>	<p>Tilskudsyder er Sallingsund Kommune.</p> <p>Museets samlede driftsregnskab for 2004 var i alt: 362.030 kr.</p>

<p>Interne samarbejdsrelationer til andre museer/institutioner i kommunen</p>	<p>Skive Museum bidrager med 1 museumsinspektør, der varetager skoletjenesten på Spøttrup Borgmuseum.</p>	<p>Museet samarbejder med Sallingsund Billedskole der har forårsudstilling på museet.</p>
<p>Eksterne samarbejdsrelationer til andre museer/institutioner i nærliggende kommuner</p>	<p>Spøttrup Borgmuseum er associeret medlem af Museumsrådet i Viborg Amt og har en aftale med Viborg Amts Konserveringsanstalt om konservering og tilsyn i henhold til de regler, der gælder for associerede medlemmer af Museumsrådet.</p> <p>Museet har for nyligt være med til at stifte en gruppe omkring Historiske Huse i Midtjylland. Gruppen består indtil videre af: Gl. Estrup, Ørslev Kloster, Hald Hovedgård og Spøttrup borg.</p> <p>Museumslederen virker desuden i flere sammenhænge som historisk konsulent.</p>	<p>Museet arbejder tæt sammen med lokalarkiverne: Lokalhistoriske Arkiv, Glyngøre, Det Byhistoriske Arkiv under Skive Museum, Lille Thorum Lokalarkiv og Sundsøre Kommune.</p> <p>Museet er ikke med i Kulturregion Salling-Fjends.</p>
<p>Samarbejdsrelationer til museer/institutioner i andre dele af Danmark</p>	<p>Borgmuseet har uformelle samarbejdsrelationer med Jyllands Herregårdsmuseum på Gl. Estrup. Museumslederen deltager i Det danske Borgforskerforum samt Herregårdspuljen.</p>	
<p>Samarbejdsrelationer til andre regioner og museer/institutioner i udlandet</p>	<p>Borgmuseet har uformelle samarbejdsrelationer til museet på borgen Glimmingehus i Skåne</p>	
<p>Medlemskab af foreninger og organisationer</p>	<p>Museet er medlem af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Museumsorganisationen Danske Museer. - Dansk ICOM. - Skandinavisk Museumsforbund. 	

3.3. Museernes økonomi

I dette afsnit beskrives den økonomiske situation for museerne i den nuværende kulturregion Salling-Fjends og den kommende Skive Storkommune. Der ses alene på økonomien for de udvalgte museer i Skive, nemlig Skive Museum, Skive Kunstmuseum, Fur Museum, Spøttrup Borgmuseum og Salling-sund og Omegns Museum. Økonomien mht. relaterede områder som konserveringscentre og museums-råd behandles ikke.

De nuværende tilskud og tilskudsordninger frem til 1.1.2007

Både staten, kommunerne og amterne yder i dag tilskud til museer. Reglerne for statens tilskud fremgår af museumsloven.

§ 15-museerne

Efter museumslovens almindelige tilskudsbestemmelse (§ 15) giver staten, som redegjort for ovenfor, et driftstilskud til statsanerkendte museer på en procentdel af de tilskud, som museet har fået fra kom-muner, amt eller fonde mv. Det maksimale tilskud fastsættes hvert år på finansloven.

I 2006 udgør statens tilskud til § 15-museerne i alt 74,7 mio. kr. Tilskudsprocenten udgør 34,7 %, og der kan maksimalt gives 764.033,94 kr. til et museum. På baggrund af de statsanerkendte museers regnskaber for 2004 kan tilskuddet til de enkelte museer beregnes.

Den nye Skive Kommune har tre statsanerkendte museer, nemlig Skive Kunstmuseum, Skive Museum og Fur Museum. Da Skive indtil videre er omfattet af en regional kulturaftale, Kulturregion Salling-Fjends, indgår statens tilskud til museerne imidlertid i denne aftale. Skive-museernes økonomi fremgår derfor ikke af den almindelige beregning af statens tilskud til § 15-museerne, jf. nedenfor.

Lægges museerne sammen til én organisatorisk enhed, kan der være et problem med, at man støder på tilskudsloftet på 764.033,94 kr. pr. museum. Der er imidlertid netop fremsat et lovforslag (2005-06-L167: Forslag til lov om ændring af museumsloven (justering af tilskudsbestemmelse af hensyn til sammenlægning af statsanerkendte museer)), hvor det foreslås, at ”ved sammenlægning af to eller flere statsanerkendte museer kan maksimum forhøjes, således at beregningsgrundlaget for ydelse af statstilskud udgør et beløb, der svarer til summen af de ikke-statslige tilskud til hvert af de statsanerkendte museer, der indgår i sammenlægningen”. Med denne lovændring undgår man, at en sammenlægning af museer, som af forskellige andre grunde kan være hensigtsmæssig, ikke udløser et mindre statsligt tilskud samlet set. Loven ventes vedtaget inden sommerferien 2006.

§ 16-museerne

En mindre gruppe museer, som udfører en virksomhed af særlig betydning, herunder i forbindelse med varetagelsen af et museumsfagligt speciale, får som nævnt et særligt statstilskud efter museumslovens § 16, stk. 1. Dette tilskud fastsættes direkte på finansloven.

Skive har pt. ingen § 16-museer.

Statens rammebevilling til Kulturregion Salling-Fjends

Ifølge loven om regionale kulturaftaler kan en række statslige tilskud til musik-, teater- og museumsformål overføres til en kulturregion – den kulturelle rammebevilling – hvis der er indgået en regional kulturaftale. Den statslige rammebevilling modsvares af regional medfinansiering fra den enkelte kulturregion. Det betyder, at de statslige tilskud, museerne ville have fået direkte via § 15 i museumsloven, nu kanaliseres via kulturregionen, men at kulturregionen derefter frit kan prioritere tilskuddene i forhold til den samlede ramme.

Statens rammebevilling til Kulturregion Salling-Fjends fremgår af kulturaftalen¹⁰:

Tabel 1. Statens rammebevilling til Kulturregion Salling-Fjends (2004-priser):

	2004	2005	2006	2007
Musikskoler	686.051	668.181	668.181	664.840
Børneteaterrefusion	221.662	221.662	221.662	221.662
Museumstilskud § 15	1.798.143	1.756.494	1.756.494	1.747.712
Statens rammebevilling i alt	2.705.856	2.646.337	2.646.337	2.634.214

Kilde: Regional kulturaftale for Kulturregion Salling-Fjends.

Heraf fremgår det, at af statens tilskud på 2,6 mio. kr. til kulturregionen, stammer de 1,7-1,8 mio. kr. fra museumstilskud til § 15 museerne, svarende til 66 % af rammebevillingen.

Af kulturaftalen fremgår det ligeledes, at regionens egenfinansiering (2004-priser) beløber sig til i alt 31,8 mio. kr. i hvert af årene 2004-2007. Regionens egne tilskud til museumsområdet er sat til 3,8 mio. kr. i hvert af årene 2004-2007.

Rammebevillingen til museerne på 1,8 mio kr. er for 2004 fordelt således på de enkelte museer:

Tabel 2. Den statslige rammebevilling 2004 fordelt på museer.

	Rammebevilling 2004
Skive Museum	852.366
Skive Kunstmuseum	378.509
Fur Museum	496.570
I alt	1.798.143

Kilde: Kulturministeriet

Kulturregionens regnskab for 2005 fremgår af nedenstående tabel:

Tabel 3. Kulturregionens regnskab 2005 i hovedtal

	Staten	Kommunerne	I alt
--	--------	------------	-------

¹⁰ Regional kulturaftale mellem kulturministeren og Kulturregion Salling-Fjends bestående af Fjends, Sallingsund, Skive, Spøttrup og Sundsøre kommuner. For perioden 1. januar 2004 til 31. december 2007.

Indtægter i alt	3.296.925 (a)	2.133.300	5.430.225
Udgifter i alt	2.811.252	1.824.992	4.636.244
- heraf museerne	1.873.423	839.104	2.712.527

(a) Inkl. overførsel fra 2004 på 298.912 kr. samt tilskud fra de kulturelle tipsmidler til to specifikke projekter.

Heraf fremgår det, at kulturregionens udgifter til museerne udgør en væsentlig andel af kulturregionens samlede udgifter, nemlig 2,7 mio. kr., som overføres til museerne via kulturregionen. Idet regionens egne tilskud til museumsområdet er sat til 3,8 mio. kr. i kulturaftalen, fremgår det ligeledes tydeligt, at størstedelen af kommunernes tilskud samt amternes tilskud ikke kanaliseres via kulturregionen til museerne, men direkte fra hhv. kommuner og amt til museerne.

For 2006 ser kulturregionens budget således ud:

Tabel 4. Kulturregionens budget 2006 i hovedtal

	Budget 2006
Indtægter i alt	5.807.804
- heraf staten	3.024.734
Udgifter i alt	5.807.804
- heraf Fur Museum, inkl. naturvejledning	752.900
- Skive Kunstmuseum	860.000
- Skive Museum, inkl. skoletjeneste	1.119.800
- Museer i alt	2.732.700

For 2006 budgetteres der således ligeledes med tilskud til museerne på 2,7 mio. kr. fra kulturregionen.

De offentlige tilskudsydere til museerne i Skive

De offentlige driftstilskud til de enkelte museer fremgår af museernes regnskaber.

Tabel 5. Offentlige driftstilskud, museer i Skive, regnskabstal 2004

	Kultur-regionen i alt	Kommunerne ud over kultur-regionen	Viborg Amt	Offentlige driftstilskud i alt
Skive Museum	1.110.491	1.959.119	224.716 (b)	3.294.326
Skive Kunstmuseum	780.996	860.968	224.716 (b)	1.866.680
Fur Museum	766.592	536.627	360.788 (c)	1.664.007
Spøttrup Borgmuseum	-	95.480	97.474	192.954
Sallingsund	-	306.163(a)		306.163

Og Omegns Museum				
I alt	2.658.079	3.493.205	907.694	7.058.978

(a) Inkl. løntilskud på 265.152 kr.

(b) Fordelt på 97.474 kr. i driftstilskud og 127.242 kr. i tilskud til konserveringsordningen.

(c) Incl. tilskud til konserveringsordningen.

Kilde: Museernes regnskaber 2004

Af tabellen fremgår det, at de 5 museer får offentlige driftstilskud på i alt 7 mio. kr. Heraf kommer ca. 900.000 kr. fra Viborg Amt, 2,7 mio. kr. fra kulturregionen og 3,5 mio. kr. fra kommunerne.

Skive-museernes økonomi

I dette afsnit summeres Skive museernes indtægter og udgifter. Tallene er hentet direkte fra hovedtallene i museernes officielle årsregnskaber 2004. Det skal derfor understreges at tallene for museerne ikke er direkte sammenlignelige, idet museerne har brugt lidt forskellige opgørelsesmetoder, og for nogle af museerne gælder desuden, at der er tale om nettotal i stedet for bruttotal, som ville give et mere præcist billede af museernes indtægter og udgifter. Tallene kan derfor alene bruges til at give et helt overordnet billede af museernes indtægter og udgifter. Skal tallene gøres direkte sammenlignelige kræver det en større analyse af museernes regnskaber, hvilket ligger udenfor rammerne af dette projekt.

Indtægter

Indtægterne for museerne i Skive fordeler sig således:

Tabel 6. Indtægter, museer i Skive, 2004 regnskabstal.

	Skive museum (g)	Skive kunstmuseum (g)	Fur museum	Spøttrup Borgmuseum	Sallingsund og Omegns Museum
Tilskud kulturregionen	1.110.492	780.996	766.592		
Tilskud fra kommuner	1.959.119	860.968	536.627	95.480 66.900 (a)	306.163
Tilskud fra Viborg Amt	224.716 (d)	224.716 (d)	360.788 (f)	97.474	
Ikke offentlige tilskud	166.539	433.926 (e)	98.387		2.500
Andre offentlige tilskud	714.569 (b)	25.000		50.000 (c)	
Egen indtægter, herunder entre mv.	32.367	49.803	409.092	1.210.625	31.205
	4.207.802	2.375.409	2.171.486	1.520.479	339.868

(a) Tilskud fra Spøttrup Kommune til, at Spøttrup Borgmuseum kan drive Spøttrup Kommunes Turistinformation

- (b) Betaling for § 27-undersøgelser. Der er ikke tale om tilskud, men betaling for disse undersøgelser, og betalingerne kommer ikke alene fra offentlige myndigheder, men også fra private bygherrer.
- (c) Fra Slots- og Ejendomsstyrelsen
- (d) Fordelt på 97.474 i driftstilskud og 127.242 kr. i tilskud til konserveringsordningen
- (e) Beløbet er i al væsentlighed øremærket og bevilliget til specifikke formål: Kunstkøb og udstillingsvirksomhed
- (f) Inkl. tilskud til konserveringsordningen
- (g) Disse museer anvender et netto-regnskabsprincip. Dette influerer især på tallet for museernes egen indtægter.

Kilde: Museernes regnskaber 2004.

Af tabellen fremgår det tydeligt, at langt den største indtægtskilde for museerne er offentlige tilskud. Det gælder dog ikke Spøttrup Borgmuseum, hvor egenindtægterne udgør 80 % af de samlede indtægter. På Fur Museum udgør egenindtægterne 19 %. Skive Kunstmuseum har herudover indtægter fra ikke-offentlige tilskud på 434.000 kr., svarende til 13 % af de samlede indtægter¹¹.

Udgifter

Udgifterne for museerne i Skive fordeler sig således:

Tabel 7. Udgifter, museer i Skive, 2004 regnskabstal

	Skive Museum	Skive Kunstmuseum	Fur Museum	Spøttrup Borgmuseum	Sallingsund og Omegns Museum
Personale	2.548.667 (e)	1.167.103 (e)	1.303.740	740.801	280.720
Lokaler	509.241	233.564	202.364	72.348	4.278
Samlingens forvaltning	126.661 (b)	30.696	23.390	17.493	
Undersøgelser og erhvervelser	708.725 (c)	304.434 (d)	20.643		
Konservering	127.242	149.925	128.467		
Udstillinger/ arrangementer/ skoletjenesten	170.045	268.615	194.187	347.720	32.335
Administration	182.429	162.924	216.037	203.608	44.697
Andet	393	-	80.628 (a)	19.705	
I alt	4.373.403	2.317.261	2.169.458	1.401.677	362.030

- (a) Kiosk og cafeteriavirksomhed
- (b) Incl. Byhistorisk arkiv og drift af arkæologisk afdeling
- (c) Inkl. arkæologiske undersøgelser

¹¹ Som det påpeges af Kulturarvsstyrelsen (2005a) har kulturregionsaftalen betydet, at det ikke-offentlige tilskud (fondstilskud) til kunstkøb ikke har udløst yderligere statstilskud i 2006 som på andre statsanerkendte museer, hvor de almindelige regler for statstilskud er i kraft.

- (d) Inkl. anvendte fondsmidler til kunstkøb.
 (e) Disse museer anvender et netto-regnskabsprincip.
 Kilde: Museernes regnskaber 2004.

Løn og personale er ikke overraskende den udgiftspost, der fylder mest i museernes samlede udgifter. For Skive Museum drejer det sig om 58 %, på Skive Kunstmuseum om 50 %, på Fur Museum om 60 %, på Spøttrup Borgmuseum om 53 % og på Sallingsund og Omegns Museum om 78 %. Undersøgelser og erhvervelser fylder relativt meget i budgettet på Skive Museum og Skive Kunstmuseum, mens Spøttrup Borgmuseum anvender en større andel af budgettet på udstillinger og arrangementer.

De amtslige tilskud

Der vil i perioden 1.1.2007 til 31.12.2010 blive udmøntet nogle overgangsordninger som følge af kommunalreformen, der dels binder i, at de amtslige tilskuds som nævnt bortfalder med amternes nedlæggelse, dels at de hidtidige samdriftsaftaler kan bortfalde som følge af kommunesammenlægninger. I den kommende tid skal de overordnede regler udmøntes konkret, men det overordnede princip er, at kommunerne og museerne ikke skal miste tilskud som følge af de overordnede omlægninger, der følger af kommunalreformen.

Alt i alt udgør de tilskud, som amterne hidtil har givet på museumsområdet, og som i forbindelse med kommunalreformen flyttes fra amterne til staten, ca. 123 mio. kr. på landsplan¹².

Tilskuddene fra Viborg Amt til de udvalgte museer i Skive fremgår af nedenstående tabel:

Tabel 8. Viborg Amts tilskud til museer i Skive, regnskabstal 2004

Statsanerkendte Museer	Regnskab 2004	Budget 2006
Skive Museum	224.716 (c)	240.063 (a)
Skive Kunstmuseum	224.716 (c)	240.063 (a)
Fur Museum	360.788 (d)	344.220 (a) (b)
I alt statsanerkendte museer	810.220	824.346
Ikke-statsanerkendte museer		
Spøttrup Borgmuseum	97.474	104.145
Sallingsund og Omegns Museum	0	0
Amtstilskud i alt	907.694	928.491

(a) Fordelt på 59.968 kr. i driftstilskud og 180.095 kr. i tilskud til konserveringsordningen.

(b) Fur Museum får et ekstra tilskud, således at museet kan stille en geologisk uddannet leder til rådighed.

¹² Jf. Caspar Jørgensen, Kulturarvsstyrelsen.

hed for hele Viborg Amt.

(c) Fordelt på 97.474 kr. i driftstilskud og 127.242 kr. i tilskud til konserveringsordningen.

(d) Inkl. tilskud til konserveringsordningen.

Kilde: Museernes regnskaber 2004, samt budget Viborg Amt 2006.

Alt i alt er der således tale om tilskud fra Viborg Amt til statsanerkendte museer på i alt ca. over 825.000 kr. og i alt 925.000, hvis amtets tilskud til Spøttrup Borgmuseum medregnes. Dette er inkl. det amtslige tilskud til konserveringsordningen, som Viborg Amt har udbetalt til Skive Museum, Skive Kunstmuseum og Fur Museum, og som derefter videreføres til Viborg Amts Konserveringsværksted. Det må formodes, at disse penge i en 4-årig overgangsperiode bliver overført til staten, som derefter overfører dem til kommunerne/museerne.

Herudover yder Viborg Amt tilskud til en række andre museer samt museumsrelaterede aktiviteter i amtet, herunder et særligt driftstilskud på 400.000 kr. årligt til Viborg Amts konserveringsværksted, samt en museumspulje på lidt over 200.000 kr. Derudover er det aftalt, at Viborg Amt sammen med Skive og Sundsøre Kommuner betaler driften af Jenle. Viborg Amt betaler halvdelen af udgiften. Det svarer i 2006 til 162.000 kr.¹³

Museer med kommunale samdriftsaftaler

I Skive er det først og fremmest Skive Museum, der er finansieret af flere kommuner, hvilket fremgår af nedenstående tabel, som viser de enkelte kommuners bidrag til museerne. Skive Museum har dog ingen samdriftsaftale. Desuden er fordelingen mellem kommunerne meget skæv, idet Skive Kommune bidrager med langt hovedparten, nemlig 96 % af kommunernes samlede bidrag til Skive Museum¹⁴.

Tabel 9. Kommunale tilskud til museerne, regnskabstal 2004

	Skive Mu- seum	Skive Kunstmu- seum	Fur Mu- seum	Spøttrup borgmuseum	Sallingsund og Omegns Museum
Fjends kom.	24.408				
Sundsøre kom.	16.040		530.627		
Sallingsund kom.	11.516				360.163
Spøttrup kom.	19.800			114.640	
Skive kom.	1.887.335	860.968	6.000	47.740	
I alt	1.959.119	860.968	536.627	162.380	360.163

Kilde: Museernes regnskaber 2004

¹³ Budget Viborg Amt, Carsten Mortensen.

¹⁴ Kulturarrivsstyrelsen (2005b) bemærker, at der består et misforhold mellem de øvrige kommuners tilskud og museets virksomhed inden for disse kommuners geografiske områder. Men dette vil blive reguleret efter dannelsen af den ny Skive Storkommune fra 2007.

Opsummering

Alt i alt må man således forvente, at kommunen og museerne vil opretholde et tilskud i overgangsperioden, som svarer til de hidtidige statslige og amtslige tilskud, dvs. af størrelsesordenen minimum 1,8 mio. i statstilskud samt yderligere omkring 900.000 kr. med baggrund i de hidtidige amtslige tilskud. Men det præcise omfang af de statslige tilskud vil som hidtil være afhængig af størrelsen af de lokale tilskud.

Fra 1.1.2011 overtager kommunerne hovedansvaret for § 15-museerne, og statens tilskudsregler fortsættes om hidtil. Når det økonomiske hovedansvar på længere sigt placeres hos kommunerne begrundes det med, at det giver mulighed for, at der kan skabes en mere stringent museumsstruktur med færre overlap og mere sammenhængende lokale museumsstrategier.

Det er imidlertid meget vanskeligt på nuværende tidspunkt at sige noget om, hvilke økonomiske konsekvenser det vil have for museerne, idet museernes økonomiske situation først og fremmest kommer til at afhænge af størrelsen af de lokale tilskud.

3.4 Museernes publikumsudvikling

I dette afsnit beskrives udviklingen i publikumsbesøget på museerne. Først beskrives nogle generelle tendenser på landsplan, derefter beskrives situationen for museerne i Skive.

Den generelle udvikling i museumspublikummet på landsplan

For at kunne sætte publikumsudviklingen på Skiveegnens museer i perspektiv beskrives her den generelle udvikling i besøgstallet og museumspublikummet på landsplan opdelt på kunstmuseer samt kulturhistoriske og naturhistoriske museer, som baggrund for at vurdere udviklingen i Skive.

Kunstmuseer og kunststillinger

I perioden 1995-2004 er antallet af besøgende på danske kunstmuseer steget fra 2,5 mio. i 1995 til 2,9 mio. i 2004, svarende til en stigning på 16,5 %. Besøgende ved de statsstøttede museer udgør langt hovedparten af de besøgende ved kunstmuseerne, og det er især besøgende ved de statsstøttede kunstmuseer, der er steget. Fra 2,2 mio. i 1995 besøgende til 2,7 mio. besøgende i 2004.

Tabel 10. Antal besøgende på danske kunstmuseer, opdelt på statsstøttede og ikke statsstøttede, 1995, 2001 og 2004

	1995	2001	2004
Statsstøttede	2.179.198	2.321.078	2.692.930
Ikke-statsstøttede	292.394	196.454	187.707
I alt	2.471.592	2.517.532	2.880.637

Kilde: Danmarks Statistik

Voksne over 15 år

Af kulturvaneundersøgelserne (Bille et al., 2005) fremgår det, hvor store andele af befolkningen, der har været på museum, samt hvilke befolkningsgrupper der i højere grad går på museum end andre.

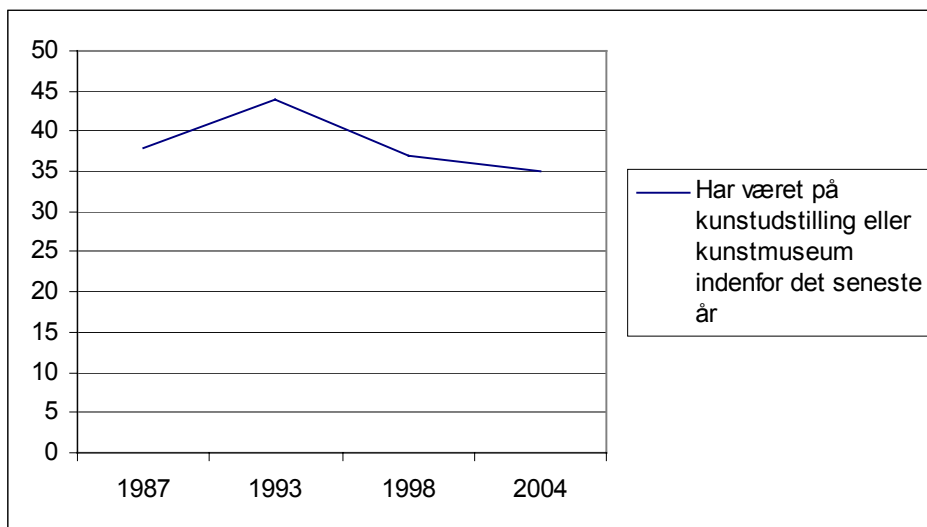
Tabel 11. Andelen af befolkningen over 15 år, der har været på kunstudstilling eller kunstmuseum, 1987, 1993, 1998 og 2004 (pct.)

	1987	1993	1998	2004
Inden for det seneste år	38	44	37	35
Mere end et år siden	22	24	21	34
Har ikke været	39	33	42	31
I alt	99	101	100	100

Kilde: Bille et al. (2005)

Det fremgår af tabel 11 at 35 % af den danske befolkning over 15 år havde været på kunstudstilling eller kunstmuseum¹⁵ inden for det seneste år i 2004. Det ligger stort set på niveau med 1998, hvor 37 % af befolkningen havde været det. Derimod ligger det noget under niveauet i 1993, hvor 44 % af befolkningen havde været på kunstmuseum eller kunstudstilling inden for det seneste år.

Figur 12. Udviklingen i andelen af befolkningen over 15 år, der har været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år (pct.)

Kilde: Bille et al. (2005)

Det fremgår ligeledes af undersøgelsen, at langt de fleste har set på kunst 1-2 gange inden for det sene-

¹⁵ I undersøgelserne fra 1998 og 2004 blev der skelnet mellem, om man havde været på kunstmuseum eller set kunstudstillinger andre steder. I 1987 og 1993 blev der imidlertid ikke skelnet mellem de to ting, men der blev spurgt, om man havde været på kunstudstilling/museum. Af sammenlignelighedsgrunde er både kunstmuseum og kunstudstillinger andre steder derfor medtaget. I undersøgelsen fra 2004 blev der desuden, som noget nyt, skelnet endnu mere, idet respondenterne blev spurgt, om de havde været på kunstmuseum for at se en permanent udstilling, været på kunstmuseum for at se en særudstilling, set kunst på galleri og/eller i en kunstforening eller lign. (Bille et al (2005)).

ste år. Kun ganske få procent har set på kunst mere end 2 gange inden for det seneste år.

Endelig fremgår det af undersøgelsen, hvilke befolkningsgrupper, der i højere grad går på kunstmuseer og kunstudstillinger end andre. Undersøgelsen viser, at en persons alder, køn, antal hjemmeboende børn, uddannelsesniveau, beskæftigelse, og om man er bosat i by eller på land har signifikant betydning for sandsynligheden for at gå på kunstmuseum eller kunstudstilling.

Således har kvinder større sandsynlighed for at have været på kunstudstilling/kunstmuseum end mænd. 41 % af kvinderne har i 2004 været på kunstmuseum inden for det seneste år mod 28 % af mændene.

Med stigende alder stiger sandsynligheden for, at man har været på kunstudstilling/kunstmuseum (se tabel 13), mens sandsynligheden falder med et stigende antal hjemmeboende børn.

Med stigende uddannelse stiger sandsynligheden for, at man har været på kunstudstilling/kunstmuseum, ligesom beskæftigelsen har betydning.

Det har ligeledes betydning, om man bor i by eller på land, således at der er størst sandsynlighed for at have været på kunstudstilling/kunstmuseum, hvis man bor i hovedstaden, hovedstadens forstæder eller bykommuner, end hvis man bor i landdistrikter eller øvrig bymæssig bebyggelse, også når der er korri-geret for, at det kan være mennesker med forskellig baggrund, der bor i by og på land.

Desuden har personens livsstilstype betydning, således at det især er de moderne-fællesskabsorienterede og til dels de fællesskabsorienterede der ofte går på kunstmuseum¹⁶.

Tabel 13. Andele af befolkningen over 15 år, der har været på kunstudstilling eller kunstmuseum, opdelt på køn og alder, 2004 (pct.)

Pct.	Køn		Alder (år)						
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Inden for de seneste år	28	41	29	33	24	30	45	46	42
Mere end et år siden	35	33	46	45	35	37	27	25	26
Har ikke været	36	25	24	21	40	31	26	28	31
Ved ikke	1	1	2	1	1	2	2	1	1
I alt	100	100	101	100	100	100	100	100	100

Kilde: Bille et al. (2005)

¹⁶ I undersøgelsen er medtaget en variabel, som placerer respondenterne i otte forskellige livsstilssegmenter (plus et niende segment, som er de uplacerede). Til dette formål er benyttet Gallups segmenteringsværktøj Gallup Kompas, som på baggrund af en række spørgsmål til respondenterne vedr. deres holdninger og værdier placerer respondenterne i de forskellige segmenter. Segmenterne er placeret på den todimensionale skala: individorientering contra fællesskabsorientering og moderne contra traditionel. Se Bille et al. (2005) samt www.gallup.dk for en nærmere beskrivelse.

Børn og unge 7-15 år

I 2004 havde 44 % af alle børn og unge i alderen 7-15 år været på kunstudstilling eller kunstmuseum inden for det seneste år, 19 % af børnene havde været det for mere end et år siden. 34 % af børnene kommer aldrig på kunstmuseum eller kunstudstilling.

Det er især de yngste børn, der aldrig kommer på kunstmuseum eller kunstudstilling, idet 45 % af de 7-9 årige børn aldrig kommer der – en andel, der blandt de 10-15 årige er på 29 %. Der er ikke nogen nævneværdig forskel mellem drenge og piger.

Tabel 14. Andelen af børn og unge, der kommer på kunstudstilling/museum, opdelt på alder, 2004 (pct.)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
Inden for det seneste år	37	46	47	44
Mere end et år siden	15	20	21	19
Aldrig	45	29	29	34
Ved ikke	3	4	3	4
I alt	100	99	100	100

Kilde: Bille et al. (2005)

Siden 1998 har der været en væsentlig fremgang i andelen af børn og unge der har været på kunstudstilling/museum inden for det seneste år, fra 30 % af børnene i 1998 til 44 % i 2004. Det er formentlig skolerne, der er årsag til denne udvikling, uden at undersøgelsen (Bille et al., 2005) dog kan fastslå dette.

Tabel 15. Andelen af børn og unge, der har været på kunstudstilling/museum, 1998 og 2004 (pct.)

	1998	2004
Inden for det seneste år	30	44
Mere end et år siden	18	19
Aldrig	52	34
Ved ikke	-	4
I alt	100	101

Kilde: Bille et al. (2005)

Kulturhistoriske og naturhistoriske museer

Besøgende ved kulturhistoriske og naturhistoriske museer er faldet fra 7,8 mio. i 1995 til 7,2 mio. i 2004 svarende til et fald på 7,7 pct. Ser vi alene på udviklingen i perioden 2001 til 2004 er der derimod ikke tale om noget markant fald. Her er det alene besøgende ved naturhistoriske museer, der er faldet.

Tabel 16. Besøgende ved andre museer end kunstmuseer, 1995, 2001 og 2004

	1995	2001	2004
Nationalmuseet	649.772	577.228	606.035

Kulturhistoriske museer	6.345.520	6.124.443	6.193.854
Naturhistoriske museer	346.097	289.891	276.747
Andre museer	459.522	106.805	120.185
I alt	7.800.911	7.098.367	7.196.821

Kilde: Danmarks Statistik

Ser vi alene på de statsstøttede museer, ses der alt i alt en mindre stigning i besøgstallet, og for de statsstøttede kulturhistoriske museer er der en stigning i antallet af besøgende fra 4,5 mio. i 1995 til 4,7 mio. i 2004.

Det kan dermed fastslås, at det først og fremmest er for de ikke-statsstøttede museer der har været en nedgang.

Tabel 17. Besøgende ved statsstøttede museer, andet end kunstmuseer, 1995, 2001 og 2004

	1995	2001	2004
Nationalmuseet	649.772	559.035	589.757
Kulturhistoriske museer	4.482.237	4.516.804	4.724.294
Naturhistoriske museer	338.724	288.014	275.122
Andre museer	31.476	63.310	58.549
I alt	5.502.209	5.427.163	5.647.722

Kilde: Danmarks Statistik

Voksne over 15 år

Det fremgår af Bille et al. (2005), at i 2004 havde 32 % af befolkningen over 15 år været på kulturhistorisk eller naturhistorisk museum inden for det seneste år, 36 % havde været det for mere end et år siden, og 28 % gør det aldrig. Andelen, der har været på kulturhistorisk eller naturhistorisk museum er væsentligt mindre end i 1998, hvor 41 % havde været det inden for det seneste år¹⁷. Derimod er andelen, der har været det for mere end et år siden, steget fra 1998 til 2004.

Tabel 18. Andelen af befolkningen over 15 år, der har været på kulturhistorisk eller naturhistorisk museum, 1987, 1993, 1998 og 2004 (pct.)

	1987	1993	1998	2004
Inden for det seneste år	36	44	41	32
Mere end et år siden	27	29	27	36
Har ikke været	37	28	32	28
Ved ikke	-	-	0	4
I alt	100	100	100	100

¹⁷ I undersøgelserne fra 1998 og de ældre undersøgelser blev der udelukkende spurgt, om man havde været på anden slags museum end kunstmuseum. I undersøgelsen fra 2004 skelnes der desuden mellem, om man har været på kulturhistorisk museum, naturhistorisk museum eller andet (Bille et al. (2005)).

Kilde: Bille et al. (2005)

Også for denne type museer gælder, at langt de fleste af dem, der har besøgt sådanne museer inden for det seneste år, har været der 1-2 gange. Kun ganske få procent har været på denne type museer mere end 2 gange inden for det seneste år.

Det fremgår ligeledes af undersøgelsen, hvilke befolkningsgrupper der i højere grad går på kulturhistoriske og naturhistoriske museer end andre. Undersøgelsen viser, at en persons alder, køn, uddannelsesniveau og beskæftigelse har signifikant betydning for sandsynligheden for at gå på kulturhistorisk eller naturhistorisk museum.

Kvinder kommer oftere på denne slags museer end mænd (jf. tabel 19), men kønsforskellen er langt fra lige så markant som for kunstmuseer og kunstudstillinger (jf. tabel 13).

Med stigende alder stiger sandsynligheden for at man har været på kulturhistorisk eller naturhistorisk museum, men aldersforskellene er heller ikke nær så markante som for kunstmuseernes vedkommende. Desuden har beskæftigelsen betydning, ligesom der er større sandsynlighed for, at en person med en mellemlang eller lang videregående uddannelse har været på denne type museum, end en person med ingen eller kort uddannelse.

Endelig har personens livsstilstype betydning, således at det også for denne type af museer især er de moderne-fællesskabsorienterede og de fællesskabsorienterede livsstilssegmenter, der kommer¹⁸.

Tabel 19. Andelen af befolkningen over 15 år, der har været på kulturhistorisk eller naturhistorisk museum, opdelt på køn og alder, 2004 (pct.)

Pct.	Køn		Alder (år)						
	Mænd	Kvinder	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-
Inden for de seneste år	31	34	30	25	29	32	34	41	34
Mere end et år siden	38	35	34	40	38	41	34	29	32
Har ikke været	29	27	27	31	30	24	26	30	32
Ved ikke	3	4	8	5	4	4	3	1	2
I alt	101	100	99	101	101	101	100	101	100

Kilde: Bille et al. (2005)

¹⁸ I undersøgelsen er medtaget en variabel, som placerer respondenterne i otte forskellige livsstilssegmenter (plus et niende segment, som er de uplacerede). Til dette formål er benyttet Gallups segmenteringsværktøj Gallup Kompas, som på baggrund af en række spørgsmål til respondenterne vedr. deres holdninger og værdier placerer respondenterne i de forskellige segmenter. Segmenterne er placeret på den todimensionale skala: individorientering contra fællesskabsorientering og moderne contra traditionel. Se Bille et al. (2005) samt www.gallup.dk for en nærmere beskrivelse.

Børn og unge 7-15 år

I 2004 havde 47 % af alle børn og unge i alderen 7-15 år været på andre slags museer end kunstmuseer (hvilket primært vil sige kulturhistoriske og naturhistoriske museer) inden for det seneste år, 23 % af børnene havde været det for mere end et år siden, og 21 % gør det aldrig.

Der er en større andel af de yngste end af de ældste børn der har været på anden slags museum inden for det seneste år, nemlig 51 % af de 7-9 årige sammenlignet med 43 % blandt de ældste børn (13-15 år).

Tabel 20. Andelen af børn og unge, der har været på anden slags museum, opdelt på alder, 2004 (pct.)

	7-9 år	10-12 år	13-15 år	Total
Inden for det seneste år	51	48	43	47
Mere end et år siden	18	26	24	23
Aldrig	25	17	21	21
Ved ikke	6	9	13	9
I alt	100	100	101	100

Kilde: Bille et al. (2005)

Siden 1998 har der været ikke været nogen ændring i andelen af børn og unge der har været på anden slags museum inden for det seneste år. I 1998 gjaldt det 48 % , i 2004 47 % (Bille et al., 2005).

Tabel 21. Andelen af børn og unge, der har været på anden slags museum, 1998 og 2004 (pct.)

	1998	2004
Inden for det seneste år	48	47
Mere end et år siden	19	23
Aldrig	33	21
Ved ikke	-	9
I alt	100	100

Kilde: Bille et al. (2005)

Museumspublikummet i Skive

Sammenlignet med udviklingen på landsplan, kan der ikke konstateres den samme stigning for Skive Museum og Skive Kunstmuseum (de to museer har fælles adgang, og behandles derfor under et). Fra 2001 til 2004 faldt antallet af gæster på Skive Museum og Skive Kunstmuseum fra 18.390 til 14.648. Herefter er der en kraftig stigning i 2005, hvor der blev indført gratis entre fra påske og frem. Ser vi alene på betalende gæster, udgør de et meget lille antal, som fra 2001 til 2004 også er væsentlig faldende. Fra 2.991 betalende gæster i 2001 til 1.369 betalende gæster i 2004, svarende til et fald på 54%. Det er ligeledes værd at bemærke, at de betalende gæster udgør en meget lille andel af de samlede besøgende, i 2001 16% og i 2004 kun 9%. Det store antal ikke-betalende gæster på Skive Museum og Skive Kunstmuseum udgøres af medlemmerne af museumsforeningen og kunstforeningen, deltagere i udstillingsåbninger og diverse arrangementer, børn og unge under 15 år samt skoleelever.

Herudover skønner Skive Museum, at ca. 6.500 personer årligt benytter sig af de tilbud, som museet arrangerer uden for museumsbygningen på Havnevej. Det drejer sig om ca. 5.000 besøgende om året på arrangementer ved åbne udgravninger, by-, natur- og kirkegårdsvandringer, samt ca. 1.500 besøgende om året ved eksterne udstillinger.

Antallet af skolebørn (besøgende via skoletjenesten) på Skive Museum og Skive Kunstmuseum har været faldende fra 8.441 i 2001 til 5.512 i 2003, hvorefter antallet af besøgende har været stigende frem til 2005 hvor der var 7.211 besøgende via skoletjenesten.

Skive Kunstmuseum bemærker, at udviklingen i besøgstal både mht. almindeligt betalende og skolebørn har været bremset af museet ringe bygningsforhold der er problematiske bl.a. pga. manglende sale til præsentation af museets samling, ingen lokaler til undervisning/juniormuseum/værksteder og intet ”rekreativt” socialt areal i form af cafe eller lign. Desuden har museets formidlingsinspektør fra 1. april 2002 til 30. april 2005 været konstitueret som leder af museet.

Tabel 22. Antal besøgende på Skive Museum og Skive Kunstmuseum.

Skive Museum og Skive Kunstmuseum	Gæster i alt (f)	Heraf betalende	Heraf besøgende via skoletjenesten
2001	18.390	2.991	8.441 (a)
2002	15.664	2.280	7.354 (b)
2003	16.603	3.157	5.512 (c)
2004	14.648	1.369	6.008 (d)
2005 (gratis entre fra påske og frem)	21.488	344	7.211 (e)

(a) Skive Museum: 159 grupper, 4.380 gæster – heraf 1.200 på egen hånd. Skive Kunstmuseum: 190 grupper, 4.061 gæster.

(b) Skive Museum: 123 grupper, 4.124 gæster – heraf 1.664 på egen hånd. Skive Kunstmuseum: 160 grupper, 3.230 gæster

(c) Skive Museum: 123 grupper, 3.809 gæster – heraf 1.349 på egen hånd. Skive Kunstmuseum: 70 grupper, 1.703 gæster

(d) Skive Museum: 128 grupper, 3.482 gæster – heraf 922 på egen hånd. Skive Kunstmuseum: 102 grupper, 2.526 gæster.

(e) Skive Museum: 44 grupper, 1.953 gæster – heraf 893 på egen hånd. Det lave aktivitetsniveau skyldes, at en del af museet (Grønlands-rummet) var lukket pga fugtskader. Skive Kunstmuseum: 232 grupper, 5.258 gæster

(f) Gæste på museumsbygningen på Havnevej. Herudover skønner Skive Museum, at ca. 6.500 personer årligt benytter sig af de tilbud, som museet arrangerer uden for museumsbygningen.

Kilde: Museets egne opgivelser

Mere positiv har udviklingen været i besøgstallet på Fur Museum, hvor antallet af besøgende er steget fra 27.650 i 2001 til 43.676 i 2005, svarende til en stigning på 58%. Også de betalende gæster har været stigende, fra 14.519 i 2001 til 19.684 i 2005 svarende til en stigning på 36%. De betalende gæster udgjorde 52,5% af samtlige besøgende i 2001 og 45% i 2005.

Også besøget af skolebørn (besøgende via skoletjenesten) har været stigende, fra 8.280 i 2001 til 13.870 i 2005, svarende til en stigning på 67,5%.

Tabel 23. Antal besøgende på Fur Museum.

Fur Museum	Gæster i alt	Heraf betalende	Heraf besøgende via skoletjenesten
2001	27.650	14.519	8.280
2002	29.909	15.990	9.068
2003	30.971	14.271	8.814
2004	42.577	21.539	12.630
2005	43.676	19.684	13.870

Kilde: Museets egne opgivelser

Besøgende på Spøttrup Borgmuseum har været svagt faldende i perioden 2001-2005, fra 35.014 besøgende i 2001 til 31.186 besøgende i 2005. Til gengæld udgør de betalende gæster en langt større andel af de besøgende end på de øvrige museer. I 2001 udgjorde de betalende gæster 93% af de besøgende, i 2005 87%.

Tabel 24. Antal besøgende på Spøttrup Borgmuseum

Spøttrup Borgmuseum	Gæster	Heraf betalende	Heraf skolebørn
2001	35.014	32.584	Ikke opgjort
2002	35.002	32.799	Ikke opgjort
2003	32.941	30.411	Ikke opgjort
2004 ¹⁹	33.754	27.765	Ikke opgjort
2005	31.186	27.229	Ikke opgjort

Kilde: Museets egne opgivelser

Sallingsund og Omegns Museum er et lille museum med et mindre antal gæster. I 2001 besøgte 2.632 gæster museet, i 2005 var antallet af gæster faldet til 2.039.

Tabel 25. Antal besøgende på Sallingsund og Omegns Museum

Sallingsund og Omegns Museum	Gæster	Heraf betalende	Heraf skolebørn
2001	2.632	Ikke opgjort	2-300
2002	2.927	Ikke opgjort	2-300
2003	3.266	Ikke opgjort	2-300
2004	2.079	Ikke opgjort	2-300
2005	2.039	Ikke opgjort	2-300

Kilde: Museets egne opgivelser

¹⁹ I 2004 havde museet 600 års jubilæum, hvilket gav en stigning af medlemmer i museets venneforening. Derfor er der her en stigning af ikke-betalende gæster.

3.5 Sammenfatning af museernes aktuelle udfordringer

I Kulturregion Salling-Fjends (kommunerne: Fjends, Sallingsund, Skive, Spøttrup og Sundsøre) overordnede målsætning, som allerede ligger i samarbejdsaftalen mellem kulturregion og kulturministeren, er hovedpunkterne følgende:

- at styrke den kulturelle identitet, bevidsthed og debat – og at fremme samtalen,
- at forbedre mulighederne for at prioritere midlerne ud fra en helhedsbetragtning,
- at sikre en bedre udnyttelse af ressourcerne i kraft af koordinering og arbejdsdeling,
- at give rum for mangfoldighed og individuel udfoldelse,
- at befordre nye menneskelige kontakter – og at modvirke isolation og passivitet,
- at virke engagerende på børn og unge,
- at højne niveauet for talentmassen og at tiltrække nye talenter,
- at skabe inspirerende rammer og miljøer for kulturel udfoldelse,
- at markere Salling-Fjendsregionen på Danmarkskortet,
- at udvide den kulturelle horisont i kraft af internationale kontakter.

Derudover er der lagt særlig vægt på museumsområdet i samarbejdsaftalen, ved at dette er fremhævet med følgende målsætning:

”at museerne skal indgå i et fortsat tættere samarbejde, hvorved museumsvirksomheden i stadig større udstrækning bliver et regionalt anliggende. De faglige og økonomiske ressourcer tillige med en opsamlede erfaring og videnskab udnyttes samlet og bedst muligt. På områderne arkæologi, kulturhistorie og naturhistorie skal der i regionen være professionalisme, ekspertise og kvalitet til stede på et højt niveau, som kommer hele regionen til nytte.”²⁰

Strategier

Hvis museerne skal opfylde Kulturregion Salling-Fjends’ overordnede mål er det nødvendigt at museerne arbejder sammen. Dette indebærer:

- At der udarbejdes visionspapir og strategiplan for de enkelte indholds-faglige områder. Det vil være naturligt, at der sættes et tidsperspektiv på 4 år. Der vil altid finde justeringer sted hen ad vejen, men museerne vil med strategiplanen kunne bruge denne som et korrektiv til hvornår og hvordan de når disse mål:
- At der inden for samlingsområdet udarbejdes:
 - En indsamlingsstrategi
 - En strategiplan for registrering/dokumentation og katalogisering.
 - En bevarings- og konserveringsstrategi
 - En forskningsstrategi.
- At der inden for udstillings- og formidlingsområdet udarbejdes:
 - En langsigtet udstillingsplan.

²⁰ Skive Kunstmuseums besvarelser i Kulturarvsstyrelsens skema til kvalitetsvurdering, s. 4.

- En formidlingsstrategi, der vil vise, hvilke tiltag museet vil lægge vægt på inden for det publikumsrelaterede arbejde, herunder aktiviteter for børn og unge.
- At det faglige netværk styrkes inden for forskning og formidling i relation til universiteterne og de øvrige museer i området og i den nye Region Midtjylland og Region Nord, samt nationalt og internationalt til museer med faglige fællesskaber.

Men det kræver også, at Skive Kommune og de nærliggende kommuner er med til at opkvalificere den økonomiske side af museernes virke, så de bedre bliver i stand til at imødekomme offentlighedens krav og behov. F.eks. er Skive Kunstmuseum ét af de statsanerkendte museer, der har det laveste driftsbudget på landsbasis.

Udfordringer

Inden for *konservering* (bevaring og udvikling) og *magasinforhold* er det vigtigt at få oprettet en arbejdsgruppe, som allerede i 2006 kan få organiseret det videre arbejde inden for disse 2 områder. Dette skal ses i perspektivet af de ressourcemæssige opgaver, der ligger inden for forvaltningen af museernes samlinger, som både er en lokal og national opgave. Indretningen af konserveringsværksted og museernes magasinforhold er ganske nødvendige for at kunne være med til at varetage nationale udviklingsopgaver, som det forventes af statsanerkendte museer, der er under museumsloven.

Det tværfaglige samarbejde vil forhåbentlig også være med til at underbygge den strategiske udvikling så museernes *satsningsområder* vil blive mere synlige. Det vil i det lange løb sikre en bedre udnyttelse af ressourcerne gennem koordinering og arbejdsdeling inden for kultur-, natur- og kunstområdet. Forudsætningen for at kunne tildele *ad hoc*-opgaver af national betydning til lokale museer er, at der foregår nytænkning inden for specifikke satsningsområder. Men også at der sker en opkvalificering af manderessourcer inden for de enkelte fagområder. Dette hænger uløseligt sammen.

I betragtning af museumslovens 5 søjler, og set i forhold til personaleressourcerne på det enkelte museum, er det svært at få tilgodeset registreringen og dokumentationen, som egentlig skal være grundlaget for museernes videre arbejde med kulturarven. Derfor skal *registreringen og dokumentationen opdateres*. Her ligger der ganske enkelt en stor udfordring. Museumslederne på de statsanerkendte museer har på nuværende tidspunkt svært ved at få fulgt op på denne del af museernes arbejde. Arbejdet kræver præcision og vedholdenhed. Den teknologiske udvikling har efterhånden gjort denne del af arbejdet mere effektivt, men tiden dertil skal indskrives i museernes strategipapir. Forskning og formidling er afhængig af det grundlæggende arbejde, som udføres inden for registrering og dokumentation.

Men den største udfordring for Skive Kommune, og Skive Museum og Skive Kunstmuseum, er at de to museer fysisk bliver adskilt, og at de får fastsat en tidshorisont på, hvornår adskillelsen vil finde sted. Før dette lokale problem er løst, vil det ikke være muligt at komme videre med en opkvalificering af museernes arbejde. Derfor bør der snarest afklares og besluttes en konkret arbejds- og tidsplan for:

- At flytte Skive Museum ud af den nuværende bygning og ind i den nuværende biblioteksbygning.
- At modernisere og udvide den nuværende museumsbygning til Skive Kunstmuseum.

For nuværende er det sådan, at besøgende til de to museer ikke kan adskilles, hvilket påvirker, hvordan Skive Museum og Skive Kunstmuseum skal markedsføre deres selvstændige profil.

De mange aktiviteter, der alligevel foregår på museerne, især inden for formidlingen, skyldes snarere et utrætteligt museumspersonale, der ser det som sin fornemste opgave at viderebringe viden om museernes samlinger.

Set i perspektivet af Kulturregion Salling-Fjends samarbejdsaftale og det videre arbejde inden for museumsområdet i regionen er det væsentligt at få etableret en bedre koordinering mellem de 3 statsanerkendte museer: Skive Museum, Fur Museum og Skive Kunstmuseum og de 2 ikke-statsanerkendte museer: Spøttrup Borgmuseum og Sallingsund og Omegns Museum.

Sallingsund og Omegns Museum er medtaget, da museet i sine vedtægter netop fremhæver de 5 museumssøjler inden for museumsloven som dets arbejdsgrundlag, uden dog at have nogen tilknytning til de formelle museumsorganer. Vi mener ikke, at Sallingsund og Omegns Museum nødvendigvis skal ind under et mere formaliseret samarbejde i *Museum Skive*, men det vil på den anden side være naturligt at give museet observatørstatus i *Museum Skives* fællesbestyrelse, hvis museet ønsker dette. De anbefalinger, vi kommer med, vil primært gælde de fire ovennævnte museer.

3.6 Konklusion

Rapporten har i udarbejdelsen af nedenstående forslag og modeller til diskussion taget udgangspunkt i den ovennævnte realpolitiske situation. Museumsloven afstikker fortsat de overordnede rammer og krav for at blive et statsanerkendt museum.

Med de rette initiativer i tide vil det efter rapporten opfattelse være muligt i et institutionelt og politisk samarbejde i og uden for Kulturregion Skive at realisere de overordnede økonomiske, oplysningsmæssige og lokalt identitetsskabende mål, der knytter sig til museernes rolle i fremtidens samfund. Omvendt risikerer museerne at miste deres betydning, hvis de ikke kender deres rolle og tøver for længe, mens verden passerer forbi.

Det udelukker på ingen måde, at økonomiske hensyn kan forenes med oplysningspolitiske og kunstneriske. Historien viser, at det kan lade sig gøre, men også at det modsatte kan være tilfældet.

Om det bliver den ene eller den anden rationalitet, der bliver dominerende i museums- og kulturpolitikken, afhænger bl.a. af kompetence- og styrkerelationerne mellem institutioner og myndigheder og af de økonomiske ressourcer, der stilles til rådighed.

Strukturer påvirker indhold, ligesom det omvendte er tilfældet. Og strukturer påvirkes af den specifikke kontekst som de udformes i. Derfor vil de strukturelle rammer om museerne også være forskellige fra egn til egn.

Derfor er det ikke en selvfølge, at den forvaltningstradition, der eksempelvis ligger bag etable-

ringen af "Museum Sønderjylland", umiddelbart med succes kan lægges til grund for etablering af et "Museum Skive" eller et "Museum Limfjorden".

Vi skal med ovennævnte udgangspunkt afslutningsvis pege på en række anbefalinger, som efter vores opfattelse vil kvalificere museumsarbejdet i Skiveregionen.

Kapitel 4: anbefalinger og forslag

De følgende anbefalinger fremsættes på baggrund af rapportens undersøgelser og analyser i prioriteret rækkefølge. Der skelnes mellem *overordnede forslag*, som omhandler den samlede museumsstruktur og dens fremtidige organisering, og *museumsspecifikke forslag*, som først og fremmest har relation til de aktuelle problemstillinger, udviklingsmuligheder og løsningsmodeller, der knytter sig til de enkelte museer og det konkrete museumssamarbejde.

Ved hver anbefaling er der udarbejdet en procesplan med arbejds- og tidsangivelse for forslagernes realisering. Anbefalingernes bør realiseres i takt med, at der er politiske, organisatoriske og økonomiske, fysiske og forvaltningsmæssige beslutninger om at sætte de skitserede forslag i gang. Det handler om en proces, der hen ad vejen kan generere nye samarbejdsforslag og strukturer.

Samtalerne bag udarbejdelsen af de museumsmodeller, der er beskrevet i rapportens bilag, viser, at mange initiativer løber ud i sandet, hvis der ikke til idé- og visionsplanen knyttes en konkret arbejds- og tidsplan med konkrete forslag til og økonomiske overslag for de forskellige initiativers igangsættelse og gennemførelse.

Det anbefales derfor, at man skitserer et tidsforløb for anbefalingernes igangsættelse og realisering i en ny kulturaftale gældende fra 1. januar 2007, hvor den nuværende kulturaftale mellem Kulturregion Salling-Fjends ophører og frem til 1. januar 2012, hvor kommunalreformen fuldgældigt træder i kraft.

Det indebærer, at drøftelserne mellem de involverede politiske myndigheder og museer bør igangsættes inden sommerferien, gerne i relation til den planlagte *Museumskonference i Skive* medio juni 2006.

Ud over de nuværende statsanerkendte og ikke-statsanerkendte museer i Kulturregion Salling-Fjends (Skive Museum, Skive Kunstmuseum, Fur Museum, Sallingsund og Omegns Museum, Spøttrup Borgmuseum, Jenle (Mønsted Kalkgruber, Kongenshus Mindepark)²¹ samt repræsentanter fra lokalarkiverne – i det følgende kaldt *Museum Skive*) bør følgende museer inviteres til konferencen med henblik på en drøftelse af, hvorvidt der er ønske om fra såvel museerne og deres bestyrelser som fra de involverede kulturudvalg og kommuners side at udarbejde en regional kulturaftale på museumsområdet mellem ”Limfjordsmuseerne” som helhed (*Museum Limfjorden*) og Kulturministeriet. Som Limfjordsmuseer tænkes i denne sammenhæng først og fremmest på Lemvig Museum, Struer Museum, Limfjordsmuseet i Løgstør, Morslands Historiske Museum og Museet for Thy og Vester Hanherred i Thisted.

Desuden bør de kulturhistoriske museer samt kunstmuseerne i Holstebro og Herning inviteres med henblik på en drøftelse af et eventuelt Limfjordssamarbejde på museumsområdet.

Såfremt der helt eller delvis skabes konsensus om at etablere et ”Museum Skive” og i forlængelse heraf et ”Museum Limfjorden” med udgangspunkt i anbefalinger nedenfor, bør der allerede i forlængelse af

²¹ Der er sat parentes om disse museer, da de efter 1. januar 2007 er placeret i Viborg Kommune og ikke i Skive Kommune eller i Kulturregion Salling-Fjends.

den planlagte museumskonference i juni tages initiativ til at nedsætte arbejdsgrupper med henblik på en konkretisering og endelig udformning af de anbefalinger og andre forslag, der kan opnås enighed om. Det samlede udspil bør lægges til grund for forhandlingerne om etablering af en ny regional kulturaftale for "Museum Skive" og eventuelt for "Museum Limfjorden" med Kulturministeriet for perioden 2007-2012, i det omfang der kan opnås konsensus herom mellem de involverede aktører.

Det indebærer tids- og arbejdsmæssigt, at de samarbejdsformer, faglige projekter, organisatoriske tiltag, økonomiske aftaler etc., der eventuelt besluttet iværksat på konferencen i juni, bør viderediskuteres, afklares og konkretiseres i august, september og oktober med henblik på færdiggørelse og fremsendelse af et forslag om etablering af "Museum Skive" og "Museum Limfjorden" til Kulturministeriet senest 1. november 2006.

4.1. "Museum Skive"

Når et museum i dag skal kunne skabe et langt mere dynamisk miljø og være opdateret for at kunne imødekomme og fastholde publikums forventninger, betyder det ikke kun, at det museale arbejde skal opdateres og udvikles, men også at kravene til museumsbygningerne skærpes som følge af udviklingen nationalt og internationalt. Følgende faciliteter er nødvendige på et tidssvarende museum:

- Publikumsfaciliteter som garderobe, toiletter og adgangsforhold for handicappede.
- Udstillingssale med klimastyring, ordentlige lysforhold og opdateret sikkerhed: Denne del af museets område skal være stort nok, så museet både kan vise samlingerne og særudstillinger på samme tid. Dette vil give et langt større perspektiv for publikum og brugen af museet vil blive langt mere differentieret. Dette vil også give mulighed for gratis adgang til samlingerne og betalende entre til særudstillingerne.
- Rummelige magasinforhold. Udfordringen for samtlige statsanerkendte museer er at få udbygget og koordineret magasinforholdene, således at bevaringsforholdene er optimale for samlingerne med gode klimaforhold og ordentlige arbejdsforhold. Det er nødvendigt at få præciseret prioriteringerne inden for de enkelte fagområders genstande og kunstværker i forhold til nærmagasin og fjernmagasin og i forhold til åbne og lukkede magasiner. En mulighed er at have åbne magasiner, som er tilgængelige for publikum. Genstandene og kunstværkerne er sat op netop i en slags "magasinopsætning", hvor de er placeret i mere effektive opstillings- og ophængningsprincipper, end publikum vil finde i udstillingssalene. Det er en anden måde at gå på opdagelse i museets samlinger²².

Nedenfor er rapportens anbefalinger sammenfattet skematisk i 2 forslagsniveauer: *Overordnet struktur og museumsspecifikke forslag*. Hvert niveau er opdelt i *forslag*, *motivering*, *proces*, og *bemærkninger*. Endelig er der udarbejdet et tentativt grundlag for det kommende budgetarbejde.

²² Se også afsnit om magasinløsningen i Århus Amt i bilaget.

Overordnede struktur for Museum Skive

Forslag	Motivering	Proces	Bemærkninger
<p>Kulturaftale Den nuværende "Kulturaftale mellem Kulturministeriet og Kulturregion Salling-Fjends for 2004 – 2007" opsiges, som besluttet af bestyrelsen, og afløses af en kommunal kulturaftale mellem Museum Skive og Kulturministeriet fra den 1. januar 2007- 31. december 2011 efter nedenstående anbefalinger.</p>	<p>Som beskrevet i kapitel 2 er der konsensus mellem de nuværende statsanerkendte og ikke-statsanerkendte museer i Kulturregion Salling-Fjends om det hensigtsmæssige i at etablere et tættere samarbejde, en mere præcis arbejdsdeling, etablering af et fælles museumssekretariat til varetagelse af administrative opgaver samt løsning af en række andre museumsspecifikke problemstillinger. (Der tænkes i denne omgang på museerne i Skive, Sundsøre, Sallingsund og Spøttrup Kommuner, som fra den 1. januar 2007 er sammenlagt til Skive Kommune. De nuværende museer i Fjends Kommune vil fra samme dato indgå i Viborg Kommune, som derved overtager forvaltningen af disse museer. Derfor indgår der ikke overvejelser om disse i nærværende anbefalinger).</p>	<p>Udformningen af den endelige kulturaftale udarbejdes i detaljen af en arbejdsgruppe bestående af 3 repræsentanter fra det kommende Erhvervs- og Kulturudvalg i Skive Kommune og museumslederne for Skive Museum, Skive Kunstmuseum, Fur Museum, Spøttrup Borgmuseum.</p> <p>Sallingsund og Omegns Museum og lokalarkiverne sender 1 repræsentant hver som observatør. Arbejdet påbegyndes i april 2006 og afsluttes i oktober 2006.</p>	<p>Forslaget om en kommunal kulturaftale mellem <i>Museum Skive</i> og <i>Kulturministeriet</i> efter de skitserede retningslinier bør etableres uanset, om det besluttet at <i>Museum Skive</i> som en samlet museumsenhed bør arbejde frem mod en integration i <i>Museum Limfjorden</i> som anbefalet nedenfor.</p> <p>Alt andet lige peger fremtidens statsstøtemuligheder på i retning af en prioritering af et tættere samarbejde og specifikke udviklingsinitiativer på kommunalt og regionalt niveau.</p>
<p>Museumskonference Styregruppen for Kulturregion Salling-Fjends, Kulturudvalget i Skive og museerne i Skive afholder i juni 2006 en indledende museumskonference.</p>	<p>Museumskonferencen er med henblik på at høre om erfaringer i andre regioner, diskutere rapporten og – såfremt der er interesse derfor – nedsætte arbejdsgrupper med henblik på udarbejdelsen af et endeligt oplæg til modellerne <i>Museum Skive</i> og <i>Museum Limfjorden</i> for indgåelse af kulturaftale med Kulturministeriet fra 2007.</p>	<p>Museumskonferencen skal finde sted i juni 2006. Arbejdet igangsættes i april 2006 bl.a. med henblik på tentativt at kunne præsenteres på en regional og landsdækkende museumskonference i Skive, medio juni 2006 med henblik på at diskutere og fastlægge forløbet af <i>udvikling af en regional museumsstruktur</i> med udgangspunkt i rapportens beskrivelser, analyser og anbefalinger.</p>	<p>At der i perioden 2007- 2011 indhentes erfaringer med den nye samarbejdsmodel, som lægges til grund for en fleksibel, men mere kontinuerlig fastlæggelse af en model for <i>Museum Skive</i> og <i>Museum Limfjorden</i>, herunder specialiserede aftalekontrakter med de forskellige museer, oprettelse af fælles samarbejdsinstanser, forskningscentre m.m. samt samarbejdsrelationer til andre museer og museumsforvaltninger i ind- og udland.</p>

<p>Bestyrelse <i>Museum Skive</i> organiseres som en 3. model i forhold til <i>Øhavsmodellen</i> og <i>Sønderjyllandsmodellen</i>. Museernes egne bestyrelser nedlægges og der foreslås én bestyrelse som består af:</p> <ul style="list-style-type: none"> •1 De 4 tidl. bestyrelsesformænd for Skive Museum, Fur Museum, Skive Kunstmuseum og Spøttrup Borgmuseum, •2 3 repræsentanter fra det kommende Erhvervs- og Kulturudvalg i Skive Kommune, •3 2 repræsentanter udefra: 1 fra en kunst- og kulturpolitisk forskningsinstitution på ét af universiteterne, og 1 fra et af de større nationale flagskibe inden for kunstmuseerne. 	<p>Den foreslåede <i>bestyrelse</i> får til opgave sammen med museumslederne fra Skive Museum, Fur Museum, Skive Kunstmuseum og Spøttrup Borgmuseum at diskutere og udarbejde detaljerede forslag til vedtægter, organisationsformer, økonomi, faglige samarbejdsområder, udviklingsprojekter, markedsføring m.m., i forbindelse med den nye kulturaftale mellem Museum Skive og Kulturministeriet.</p>	<p>Uanset om der træffes politisk beslutning om etablering af <i>Museum Skive</i> efter de foreslåede retningslinier vil det være relevant at få 2 repræsentanter fra henholdsvis universitetsverdenen og kunstmuseumsverdenen inddraget i bestyrelsesarbejdet. – i hvert fald på Skive Kunstmuseum.</p>	<p>Den ene repræsentant til bestyrelsen skal komme fra en kunst- og kulturpolitisk forskningsinstitution på ét af universiteterne. Dette er med tanke på at få skabt dialog om udviklingen inden for kunst- og kulturforskningen. Universitetsrepræsentanten skal i samarbejde med museumslederne få skabt muligheder for etablering af ph.d.-stipendiater, praktikantordninger og fælles forskningssamarbejder på museerne.</p> <p>Den anden repræsentant til bestyrelsen skal komme fra kunstmuseumsverdenen. Kunstmuseumsrepræsentanten er vigtig i bestyrelsen for at kunne tilgodese det eneste bredt anlagte statsanerkendte kunstmuseum, som findes i Skive Kommune. Der er behov for at støtte op omkring museet, så det fremtræder med lige så tydelig en profil som landets andre statsanerkendte kunstmuseer. Dette kræver, at det er en erfaren kunstmuseumsleder fra ét af de større nationale flagskibe inden for kunstmuseumsverdenen, der bliver opfordret til at gå ind i bestyrelsen.</p>
<p>Museum Skive som § 16 museum Museum Skive søges anerkendt som § 16-museum med henvisning til Fur Museum som et enestående regionalt organiseret nationalt fyrtårn samt udviklingen af Spøttrup Borgmuseum til et regionalt organiseret center for dansk middelalder.</p>	<p>Forslaget går ud på at få skabt bevågenhed om de specielle centre, som allerede i dag er at finde inden for den nye Skive Kommune – Fur Museum (geologien) og Spøttrup Borgmuseum (middelalderen). Fur Museum er særlig interessant inden for det geologiske område. Museet har verdens bedste samling af fossiler fra Fur formationen (moléret). Dette gør museet interessant både nationalt som internationalt. Som allerede statsanerkendt § 15 museum burde det være</p>	<p>Dette bør tages op i et internt samarbejdsorgan, uanset om der træffes politisk beslutning om etablering af <i>Museum Skive</i> og <i>Museum Limfjorden</i> efter de foreslåede retningslinier.</p>	<p>Den nye bestyrelse for <i>Museum Skive</i> skal arbejde med dette, såfremt forslaget vedtages.</p>

	<p>muligt, at museet blev overført til § 16 i stedet for.</p> <p>Spøttrup Borgmuseum arbejder på at blive et center for dansk middelalder. Borgen er et monument i sig selv. Med opbygningen af borgkomplekset som et middelaldercenter vil det fremtræde så ekstraordinært, at man kan karakterisere dette som et fyrtårn ikke blot i den nye Skive Kommune, men også nationalt og internationalt.</p>		
<p>ABM-model?</p> <p>Udviklingen af museumssamarbejdet i Skive kan overordnet tilrettelægges ud fra to alternative strategier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At rette blikket indad og opbygge en fælles ABM- konstruktion, hvor museer, biblioteker og arkiver integreres i én organisatorisk enhed med fælles ledelse, bestyrelse etc.. • At rette blikket udad og etablere i et tættere og mere forpligtende regionalt museums samarbejde i den vestlige Limfjord. <p>Det være muligt senere i udviklingsprocessen at udvide modellen til en ABM-model, såfremt det skulle være ønske herom. Derfor vil redegørelsen af de grunde, der er nævnt overfor, anbefale at påbegynde etablering af Museum Skive i en distinkt samarbejdsmodel, der som udgangspunkt kun omfatter museer og lokalhistoriske arkiver.</p>	<p>En opstart af samarbejde efter en ABM-model vil efter redegørelsens opfattelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Virke organisatorisk komplicerende i forhold til et overordnet udviklingsperspektiv indadtil og i forhold til kunne etablere et regionalt forpligtende museumssamarbejde i Museums Limfjorden såfremt, der skulle være ønske herom. • Være forbundet med komplicerede lovgivningsmæssige forhandlinger om dispensationer fra museumslovgivning, støtteordninger etc..Det vil alt andet lige komplicere udviklingen og kræve en tidshorisont, der vil forhindre igangsættelse af konkrete initiativer her og nu. • Risikere at isolere Museum Skive og kulturlivet i Skive i et "Fort Skive", der vil komme i klemme mellem de nærliggende større købstadskommuner og i relation til en regional museumsudvikling i Nordvestjylland. <p>For yderligere motivering, se bilag 6.</p>		
<p>Selvejende institution</p> <p>Museum Skive bør organiseres i selvejende institution med en selvstændig</p>	<p>Den væsentligste juridiske forskel mellem en selvejende institutionsform og en kommunal er, at kun den selvejende</p>		

<p>bestyrelse. Det samme gælder det anbefalede fælles koordinerende sekretariat.</p> <p>Derimod vil undersøgelsen af de overfor nævnte grunde ikke anbefale Museum Skive organiseret som en kommunal institution.</p>	<p>institutions bestyrelse kan beslutte at nedlægge institutionen. Kommunen, andre offentlige myndigheder, fonde etc. kan undlade at give en selvejende institution tilskud, men kan ikke nedlægge den. En selvejende Institution kan f.eks. vælge at videreføre arbejdet på et andet økonomisk grundlag.</p> <p>Erfaringer fra bl.a. Struer Museum, der blev omlagt til en selvejende institution i 2004, efter i mange år at været blevet drevet som en kommunal institution, viser, at det på en række områder er mest frugtbart at være organiseret som en selvejende institution. Det er f.eks. sværere som kommunal institution at skaffe supplerende støtte fra fonde og private. Motivationen til at organisere erhvervsclubber, museumsforeninger som støtte til arbejdet mindskes. Den umiddelbare kontakt til museumslederne bliver mindre, hvis de er ansat og placeret i en kommunal forvaltning. Alt andet lige bliver det såkaldte armslængdeprincip, dvs. adskillelsen mellem de politiske instanser, som prioriterer de økonomiske bevillinger og de faglige beslutninger, reduceret etc.</p>		
---	--	--	--

Intern samarbejdsstruktur for Museum Skive

Forslag	Motivering	Proces	Bemærkninger
<p>Organisatoriske strukturer og arbejdsrutiner Derudover foreslås oprettelsen af et <i>museumsråd</i> som består af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4 museumsledere (Skive Museum, Fur Museum, Skive 	<p><i>Museumsrådet</i> skal fungere som det organ, der forbinder museumsledernes orientering til bestyrelsen og til museernes respektive medarbejdere, samtidig med at det er i dette organ, at museums-</p>	<p>Dette skal nedsættes som internt samarbejdsorgan, uanset om der træffes politisk beslutning om etablering af <i>Museum Skive</i> efter de foreslåede retningslinier.</p>	<p>Spøttrup Borgmuseum er associeret medlem af Viborg Amts Museumsråd. På grund af museets mangel på samlinger kan det ikke oppebære en statsanerkendelse, men følger museumsloven så</p>

<p>Kunstmuseum og Spøttrup Borgmuseum)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 repræsentant fra Limfjordsmuseerne • 1 fra lokalarkiverne <p>Lederen fra Sallingsund og Omegns Museum skal have observatørstatus + at <i>museumsrådet</i> kan supplere med andre repræsentanter efter behov.</p>	<p>lederne i fællesskab får diskuteret visioner og strategier, samarbejdsaftaler mellem museerne og andre institutioner og udarbejdet retningslinier for fremtidige arbejdsrutiner, først og fremmest for de 4 museumsledere fra Skive Museum, Fur Museum, Skive Kunstmuseum og Spøttrup Borgmuseum.</p>		<p>tæt som muligt i det museale arbejde. Spøttrup Borg som historisk monument, og dets visioner og strategi for at realisere et center for dansk middelalder vil være med til at løfte hele Skive-regionen op i et nationalt og internationalt perspektiv.</p> <p>Sallingsund og Omegns Museums arbejde er vigtig at få sammenholdt med Skive Museums ansvarsområde inden for Nyere Tid.</p> <p>Formandskabet i <i>Museumsrådet</i> skal være roterende. Det er i dette organ at personalet til det <i>koordinerende sekretariat</i> ansættes.</p>
<p>Oprettelse af koordinerende sekretariat Inden for <i>Museum Skive</i> oprettes et koordinerende sekretariat.</p>	<p>Koordineringen består i at indkalde til møder mellem museumslederne, skrive referater og i det hele taget være det koordinerende omdrejningspunkt for museumsledernes fælles tilrettelæggelse af arbejdsrutiner m.m. Sekretariatet skal ligeledes varetage koordineringsopgaver for udvikling, kvalificering og synliggørelse af <i>Museum Limfjorden</i>.</p>	<p>Det koordinerende sekretariat bør oprettes som internt samarbejdsorgan, uanset om der træffes politisk beslutning om etablering af <i>Museum Skive</i> og <i>Museum Limfjorden</i> efter de foreslåede retningslinier.</p>	<p>Dette kræver ansættelse af en person, der arbejder med fælles administrative og koordinerende opgaver, herunder ansøgningsarbejde og markedsføringsrelaterede opgaver m.m. Ansvaret for ansættelsen ligger hos <i>Museumsrådet</i>.</p>
<p>Nedsættelse af arbejdsgrupper: Udarbejder forslag til det museale og det politiske plan i <i>Museum Skive</i> og i samarbejde med de øvrige Limfjordsmuseer.</p>	<p>Det er <i>Museumsrådet</i>, der styrer denne proces med henblik på: At udarbejde en fælles plan med præcisering af indsamling, magasinforhold, bevaring og konservering, registrering og dokumentation, forskning, formidling, personale, administration, IT og teknisk udstyr, drift/sikkerhed, udstillingsteknik etc.</p>	<p>Arbejdsgrupperne bør nedsættes som internt samarbejdsorgan, uanset om der træffes politisk beslutning om etablering af <i>Museum Skive</i> og <i>Museum Limfjorden</i> efter de foreslåede retningslinier.</p>	<p>I forbindelse med magasiner, arkiver (lokalarkiverne) henvises til rapportens bilag 1, punkt 4: <i>Magasinløsningen i Århus Amt</i> og punkt 5: <i>Stadsarkiv i Ny Frederikshavn Kommune</i>. Derudover anbefales, at museerne allerede nu planlægger, hvorledes bevaringen og konserveringen skal organiseres efter 2011, hvor Viborg Amts ansvar for konserveringsværkstedet i Skive ophører</p>

Museumsspecifikke forslag for Museum Skive

Forslag	Motivering	Proces	Bemærkninger
<p>Bygninger At Skive Museum og Skive Kunstmuseum bliver <i>adskilt</i>. At få samlet Skive Museums forskellige afdelinger i stedet for som nu, hvor museet har dets aktiviteter spredt på 3 adresser</p>	<p>Det er den allervigtigste opgave, som <i>Museums Skive</i> står overfor – at få adskilt de to museer. Det er forudsætningen for at kunne udvikle de to museers potentialer og dermed deres særlige profiler over for offentligheden.</p>	<p>Dette skal afklares hurtigst muligt. Det er vigtigt at få sat et tidsperspektiv på, der er konkret, så museerne kan komme i gang med sponsorer og fonde, der ville kunne støtte op omkring projekterne.</p>	<p>Som planerne ser ud nu, skal Skive Museum flytte ud, og der er i øjeblikket tale om, at museet skal flytte ind i den nuværende biblioteksbygning i byen. Skive Kunstmuseum bliver i den nuværende museumsbygning, men det kræver en modernisering og udvidelse af bygningen.</p>
<p>Personale: 1. prioritet: At det fælles personale på Skive Museum og Skive Kunstmuseum <i>adskilles</i>.</p>	<p>Ønsket om at Skive Museum og Skive Kunstmuseum skal fungere optimalt kræver, at museerne får den plads, der er nødvendig til samlinger, udstillinger og andre aktiviteter, der i dag foregår på et museum. Den nuværende situation, hvor museerne er alt for fastlåst i at kunne disponere over rum, faciliteter og manderessourcer, er i det daglige et forhindingsløb for at kunne etablere smidige arbejdsforhold.</p>		<p>Det er vigtigt at gøre sig klart, at sikkerheden på dagens museer skal have stor prioritet. Derfor skal bl.a. vagtpersonalet/kustoder oplæres i sikkerhed. Således at de reelt kan være med til at vejlede publikum om en hensigtsmæssig adfærd, samtidig med at de også skal være med til at varetage sikkerheden omkring samlingerne og udstillingerne.</p>
<p>1. prioritet: Fur Museum skal have en fastansat leder</p>	<p>Det er en uholdbar situation at fastholde en konstituering for længe. En konstituering af en person er en midlertidig situation, som bør løses hurtigst muligt.</p>	<p>Dette ansættelsesforhold bør afklares hurtigst muligt.</p>	<p>Den nuværende konstituerede museumsleder på Fur Museum har været konstitueret siden 1. okt. 2004. Konstitueringen blev fornyet 30. sept. 2005 og fortsætter således frem til 30. sept. 2006.</p>
<p>1. prioritet: Skive Museum bør få opnormeret den eksisterende arkæologstilling fra deltidsansættelse (5/7) til fuld tid.</p>	<p>Dette er ifølge Kulturarvsstyrelsen et underforstået krav, når museets hovedansvarsområder er forhistorie/arkæologi og Nyere Tids kulturhistorie. (Museumslovens § 14, stk. 1, nr. 7, punkt 2.).</p>	<p>Dette ansættelsesforhold bør afklares hurtigst muligt.</p>	
<p>1. prioritet: Fur Museum får fastholdt museumsassistenterstillingen</p>	<p>På Fur Museum anbefales det, at museumsassistentstillingen fastholdes, da det</p>		<p>Personen er udlånt af Sundsøre Kommune på fuldtid.</p>

stentstillingen til varetagelse af det naturhistoriske registrant- og dokumentationsarbejde	geologiske område har så stor betydning for museet.		
1 prioritet: Både for Skive Museum og Skive Kunstmuseum gælder at der er et behov for faguddannet personale til varetagelsen af museernes indhold.	<i>Skive Museum:</i> En museumsinspektør med samlingsforvaltning som sit arbejdsområde – museets samling skal digitaliseres, og dette kræver faglig indsigt. <i>Skive Kunstmuseum:</i> En museumsinspektør med samlingsområdet og forskningen som sit arbejdsområde og som derudover kan gå ind og deltage i udstillingsvirksomheden.		
Intensiveret indsats for tid til efteruddannelse for leder og medarbejdere.	Efteruddannelse er vigtig af hensyn til museernes udvikling og mulighed for at kunne leve op til de nye udfordringer omverdenen stiller.		På flere af universiteterne og på Museumshøjskolen er der oprettet relevante efteruddannelser, der går fra indføring i teoretisk museologi til kurser i markedsføring, formidling, museumsforvaltning og museumsledelse.
Ph.d. stipendiater, praktikanter og studerende m.m. i samarbejde med universiteterne	For at kunne opretholde den store forsknings- og formidlingsaktivitet på museerne vil det være en god ide at få tilknyttet ph.d.-stipendiater, praktikanter og studerende inden for fagområderne: etnologi, historie og arkæologi, kunsthistorie og naturhistorie. Dette vil også medføre, at de studerende får indblik i museernes mange arbejdsområder.	Dette kunne sættes i gang med det samme.	Mange studerende inden for kunst- og kulturfagsområderne har behov for at kunne komme i praktik. Hvis det er som led i de studerendes studium, er der ingen lønningsudgift. Ph.d. stipendier kan organiseres inden for den nye ordning om erhvervsph.d.'er. Hvis museerne vil have studerende uden for universiteternes praktik – vil lønningerne ligge på minimumstaksten inden for HK. Både museerne og de studerende har fordele af denne type arbejdsforhold: Museerne får nye generationer ind som de selv er med til at oplære, og de studerende får mulighed for at få erfaring og dermed indsigt i det museale arbejde.

Medlemskab af ICOM – (International Committee of Museums)	Ud over medlemskab af dansk ICOM bør museerne og deres medarbejdere (som led i ansættelsesforholdet) være tilmeldt og indgå i én af ICOM's internationale netværksgrupper, alt efter hvilken funktion den enkelte medarbejder varetager. Dette er forudsætningen for overhovedet at få etableret vigtige relationer og netværk også inden for den internationale museumsverden, samtidig med at de får indsigt i den internationale museumsudvikling på alle planer.		
Ændring af ansvarsområde Overførsel af ansvarsområdet for Nyere Tid fra Fur Museum til Skive Museum.	Forslaget går ud på at få samlet ressourcerne og samtidig få skabt bevågenhed for Fur Museums geologiske område. I betragtning af, at Skive Museum i dag allerede har det arkæologiske og etnologiske (Nyere Tid) som ansvarsområde i Sundsøre Kommune, anbefales det at lade Fur, som ligger i Sundsøre Kommune, overdrage ansvarsområdet for Nyere Tid til Skive Museum.	Dette bør tages op i et internt samarbejdsorgan, uanset om der træffes politisk beslutning om etablering af <i>Museum Skive</i> og <i>Museum Limfjorden</i> efter de foreslåede retningslinier.	Når Skive Museum har ansvaret for det arkæologiske og etnologiske område, er det under alle omstændigheder påkrævet, at Skive Museum har det samlede overblik over indsamling, uanset om det drejer sig om arkæologisk undersøgelsesarbejde eller indsamling af genstande fra Nyere Tid. De indsamlede genstande bør være en aktiv del af Skive Museums samlings- og arkivdokumentation Arbejdet med indsamling bør formaliseres og koordineres mellem Skive Museum og de pågældende museer, som varetager det i hverdagen.

Økonomi

Der er i undersøgelsen foretaget en beregning af den samlede offentlige støtte til de ovennævnte museer i den nuværende kulturregion Salling-Fjends fra kommune, amt og stat (herunder samdriftstilskud) som udgangspunkt for udarbejdelse af et detail-budget for den nye kulturaftale, herunder til de nye initiativer, faglige samarbejdsprojekter og udviklingsplaner, der er skitseret nedenfor. Sammenlagt udgør det samlede offentlige tilskud til de fire kommuners museer i 2004 ca. 7 mio. kr.

Udover de offentlige tilskud, som museerne modtager i dag fra kommuner, amter og stat, bør der i den nye kulturaftale søges om støtte til de permanente driftsudgifter til de eksisterende museers kulturinitiativer og udviklingsopgaver hos både stat og Kulturregion Midtjylland. Budgettet for de enkelte institutioner, nye initiativer og etableringen af *Museum Skive* som helhed bør diskuteres og endeligt fastlægges efter den foreslåede procedure som baggrund for det samlede museumsbudget og anerkendelse af *Museum Skive* i sin helhed som et statsanerkendt § 16 museum i forhandlingerne om den nye kulturaftale med Kulturministeriet.

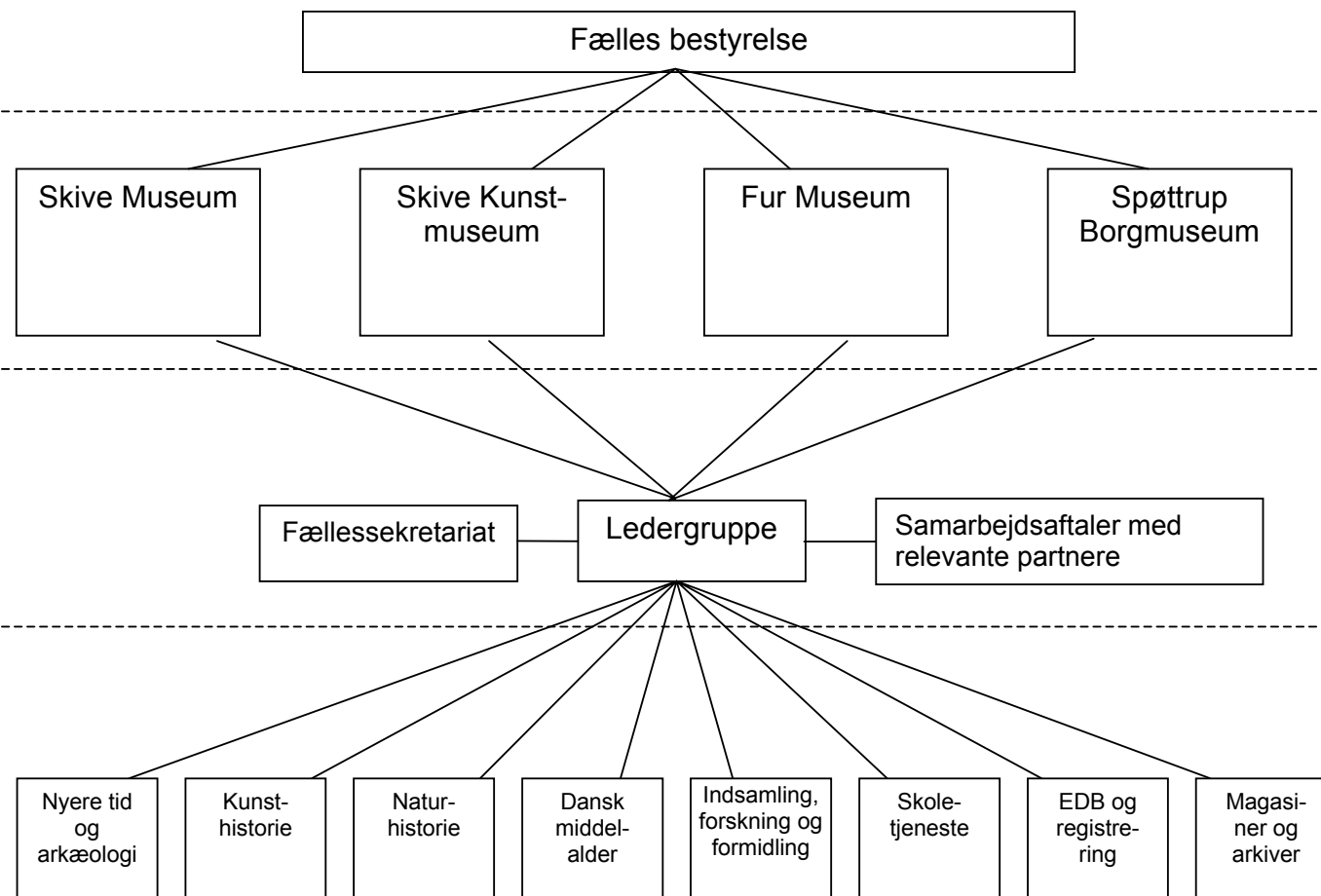
Der udarbejdes derfor et samlet budget med specificering af de enkelte budgetposter til den kommunale kulturaftale, som forhandles med Kulturministeriet i oktober, november 2006, og som – ud over de permanente driftstilskud til museerne – omfatter følgende poster:

- Det er vigtigt at fokusere på de store og væsentlige økonomiske tiltag, som er forudsætningen for, at *Museum Skive* overhovedet kan blive til en realitet: Flytningen af Skive Museum og moderniseringen og udvidelsen af den nuværende museumsbygning, som skal rumme Skive Kunstmuseum. Det koster 1.7 mio. at leje den nuværende biblioteksbygning, som også skal sættes i stand til at kunne rumme Skive Museum. Placeringen er ideel, men de økonomiske problemstillinger skal afklares hurtigst muligt.

- Forberedelse og oparbejdelse af *Spøttrup Borgmuseum til et regionalt og nationalt organiseret fyrtårn som center for Dansk Middelalder*. Der søges også hér fra Region Midt som har mulighed for at støtte nye projekter iflg. den nye regionlovgivning.
- Oprettelse og drift af et *fælles koordinerende sekretariat for udvikling af Skive- og Limfjordsmuseernes samarbejde*

Andre projekter og visioner vil ganske givet blive kreeret på museumskonferencen og under forberedelsesarbejdet på en ny kulturaftale.

Diagram over "Museum Skive"

Bestyrelsen består af repræsentanter fra de fire museer, Skive Kommune samt eksterne medlemmer fra et større kunstmuseum og fra et universitet.

Sallingsund og Omegns Museum, Jenle, Lokalarkiverne i Salling samt Krabbesholm Højskole med flere kan knyttes til samarbejdet i *Museum Skive*.

Ledergruppen består af lederen fra hvert af de tre statsanerkendte museer samt lederen fra Spøttrup Borgmuseum.

Arbejdsgrupperne repræsenterer de forskellige aspekter af museumsarbejdet. I arbejdsgrupperne sidder relevante faglige repræsentanter fra museerne. Fællesopgaverne kan suppleres efter behov.

4.2. "Museum Limfjorden"

I *Museum Limfjorden* er det primært de kulturhistoriske museer, som vil have fælles samarbejdsprojekter.

For kunstmuseer stiller sagen sig noget anderledes. Deres lokale forankring er først og fremmest bundet til *kunstnermuseerne*. Her er der tale om en sammensmeltning mellem egns- og personalehistorie og kunsten. Den lokale forankring bestemmes som oftest af en kunstners fødested eller bosted. *Kunstnermuseer* som f.eks. Jens Søndergaard museet, Jenle og Skovgaard museet er vigtige som lokale seværdigheder.

Men for bredt anlagte kunstmuseer som Skive Kunstmuseum, der er det eneste i Viborg Amt, er fokus mere rettet på, hvordan et sådant museum er med til at udvikle kunstforståelsen for den samtidige billedkunst, ud over den klassiske kunst. Dette er ligeså meget et nationalt anliggende, som det er et lokalt.

Betydningen af de bredt anlagte kunstmuseer kan også ses gennem de mange billedkunstskoler, som oprettes i tæt tilknytning til et kunstmuseum, og som indgår i det almindelige oplysningsprojekt.

Skive Kunstmuseum vil kunstfagligt ikke have så stor interesse i et samarbejde omkring Limfjorden, men vil i større grad være rettet mod Holstebro Kunstmuseum og Herning Kunstmuseum som samarbejdspartnere og vil også i ønsket om samarbejde have blikket rettet mod den nationale og internationale samtidskunst.

Dette udelukker dog ikke et tættere organisatorisk og indholdsmæssigt samarbejde mellem de øvrige museer i "Museum Skive" eller "Museum Limfjorden".

Museum Limfjorden - overordnet samarbejde, tværgående samarbejdsprojekter.

Forslag	Motivering	Proces	Bemærkninger
<p>Den nuværende "Kulturaftale mellem Kulturministeriet og Kulturregion Salling-Fjends for 2004 – 2007" opsiges, som besluttet af bestyrelsen.</p> <p>I stedet udarbejdes i tilknytning til "Museum Skive" en kulturaftale mellem "Museum Skive" og "Museum Limfjorden" i forbindelse med tilvejebringelse af en regional kulturaftale mellem Skive Kommune og de øvrige involverede kommuner med Kulturministeriet for perioden 1. januar 2007 – 31. december 2011 om etablering af "Museum Limfjorden" efter nedenstående retningslinier.</p>	<p>Museerne i Fjends Kommune orienterer sig allerede nu sammen med de øvrige museer i Viborg Kommune mod øst. Der søges tættere samarbejde med Randers, Silkeborg og Århus og etablering af f.eks. fælles arkiver og et konserveringscenter.</p> <p>Midt- og Vestjylland har indgået en kulturregional aftale.</p> <p>Skive og den vestlige Limfjord udgør i forhold til denne regionaliseringsproces af kulturhistoriske, geologiske og demografiske grunde en naturlig samarbejdsregion.</p>	<p>Kulturregion Salling-Fjends afholder inden november 2006 en museumskonference om <i>udvikling af en regional museumsstruktur</i> mellem de fem kommuner i Kulturregion Salling-Fjends, de øvrige vestlige Limfjordskommuner samt de faglige ledere på Skive Museum, Skive Kunstmuseum, Fur Museum, Sallingsund og Omegns Museum, Spøtrup Borgmuseum, Jenle, (Mønsted Kalkgruber, Kongenshus Mindepark) (5), repræsentanter fra lokalarkiverne i Salling samt de faglige ledere fra Lemvig Museum, Limfjordsmuseet i Løgstør, Morslands Historiske Museum, Museet for Thy og Vester Hanherred, Struer Museum med henblik på at undersøge muligheden for at etablere et "Museum Limfjorden".</p>	<p>Der er i november 2005 taget initiativ til et tættere samarbejde mellem museerne ved Limfjorden. Ifølge udkast til vedtægter for "Limfjordsmuseernes Samvirke" er det formålet at skabe et samarbejdsorgan i form af et gensidigt forpligtende netværk blandt museerne ved Limfjorden, stå for faglige projekter inden for museernes arbejds- og interesseområder, styrke de enkelte museer og fællesskabet mellem dem samt synliggøre Limfjordsegnen og dens museer.</p>
<p>Museum Limfjorden organiseres i den model, der kan opnås enighed om i relation til udarbejdelsen af oplæg til en eventuel kulturaftale mellem <i>Kulturministeriet</i> og <i>Museum Limfjorden</i>.</p> <p>Samarbejdet kan tage udgangspunkt i en forpligtet "klyngemodel", som er lagt til grund for det nuværende samarbejde i "Limfjordsmuseernes samarbejde", evt. med en hensigtserklæring om, at man i perioden vil arbejde frem mod en egentlig museumsfusion, som den f.eks. er organiseret i "Museum Sønderjylland". (jvf. bilag 1)</p> <p>Alternativt kan der inden den 1. november udarbejdes en egentlig fusionsmodel for samarbejdet i <i>Museum Limfjorden</i>, såfremt</p>	<p>Øhavsmuseernes såkaldte "klyngemodel" koordineres af et fælles sekretariat uden faglig forankring i museernes daglige arbejde. Der er ikke på forhånd udarbejdet forpligtende samarbejdsaf-taler eller udarbejdet forslag til fælles faglige projekter mellem museerne i netværket. Modellen er primært baseret på en fælles sekretariatsservicefunktion.</p> <p>"Museum Sønderjylland"- modellen med den distinkte arbejdsdeling og fordeling af ansvarsområder mellem de enkelte museer bygger i sit udgangspunkt på "en prøjsisk" forvaltningstradition og er blevet udviklet og konsolideret gennem adskillige år i Sønderjyllands Amt. Den kan ikke umiddelbart</p>	<p>De endelige struktur- og kompetenceforhold diskuteres og udarbejdes i en arbejdsgruppe bestående af to kulturudvalgsformænd fra de deltagende kommuner samt to faglige ledere.</p> <p>Arbejdsgruppen får ligesom de øvrige arbejdsgrupper til opgave at udarbejde detaljerede forslag - herunder forslag til vedtægter, organisationsformer, økonomi, faglige samarbejdsområder, udviklingsprojekter, fælles branding etc. til diskussion og endelig fastlæggelse på en ny museumskonference i oktober organiseret mellem de deltagende kommuner og museer</p>	<p>Forslaget indebærer også etablering af et tættere samarbejde mellem Museum Fur og Moler Museet på Mors med henblik på at opnå status og anerkendelse som "Naturhistorisk Museum Limfjorden" efter de anbefalinger, der er skitseret ovenfor.</p>

<p>der kan opnås enighed herom.</p>	<p>uden vanskeligheder overføres til en "købstads"-kontekst som Limfjorden, der har tradition for selvforvaltning i et frivilligt samarbejde mellem kommuner?</p>		
<p>Samarbejdspartnere Det vil være naturligt at have samarbejdspartnere inden for arkæologien og Nyere Tid mellem Holstebro Museum, Lemvig Museum, Struer Museum, Morslands Historiske Museum, Nykøbing Mors, Limfjordsmuseet i Løgstør, Museet for Thy og Vester Hanherred, Thisted.</p> <p>I relation til de nye udfordringer for de enkelte museer og for "Museum Limfjorden" i sin helhed, bliver det en væsentlig opgave at få etableret fælles samarbejdsprojekter med universiteter og andre højere læreanstalter.</p>	<p>Et samarbejde med universiteter og læreanstalter er erfaringsmæssigt et af de væsentligste midler til at forny og højne museernes arbejde i den nye virkelighed.</p>		<p>Den tidligere "kunstige" forvaltnings- og samarbejdsregion i rammer af Viborg Amt vil med etablering af et "Museum Limfjorden" blive omplantet til et kultur-geografisk sammenhængende regionalt samarbejde, der går på tværs af Region Midtjylland og Region Nord.</p>
<p>Fælles tværgående projekter mellem Museum Skive og Limfjordsmuseerne</p> <p>Oprettelse af et <i>fælles koordinerende Sekretariat</i> til udvikling af Limfjordsmuseernes samarbejde, evt. i tilknytning til etablering af et fællessekretariat for "Museum Skive".</p> <p>Initiering og planlægning af et <i>Museumsskib Limfjorden</i> i samarbejde med de øvrige Limfjordsmuseer.</p> <p>En <i>fælles undersøgelses- og forskningsplan med ph.d. aftaler og praktikantordninger med universiteterne</i></p>			<p>Se under <i>Intern samarbejdsstruktur for Museum Skive</i> under overskriften: <i>Oprettelse af koordinerende sekretariat.</i></p>

<p>Andre samarbejdsprojekter kan f.eks. omfatte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fælles besøg og litterære arrangementer til <i>Digterhjem omkring Limfjorden</i> i samarbejde med <i>Limfjordsegnens Litteratur Samvirke</i> • Fælles forsknings- og udviklingsarbejde om <i>Havnene i Limfjorden</i> • <i>Limfjordsmuseerne – et tidsskrift</i> i samarbejde med "Turist Midtnord" med tekster udarbejdet af museernes faglige medarbejdere • Etablering af <i>et fælles forskningscenter</i> i samarbejde med relevante universitetsinstitutter • Oprettelse af <i>et fælles "praktik- og ph.d.-hus"</i> til udstationerede praktikanter og erhvervs-ph.d.'er • Etablering af <i>fælles konserveringscenter, arkiver, magasiner m.m.</i> 			<p>I forbindelse med magasiner, arkiver (lokalarkiverne) henvises til rapportens bilag 1, punkt 4: <i>Magasinløsningen i Århus Amt</i> og punkt 5: <i>Stadsarkiv i Ny Frederikshavn Kommune</i>. Derudover anbefales, at museerne allerede nu planlægger, hvorledes bevaringen og konserveringen skal organiseres efter 2011. Jf. Viborg Amt om etableringen af konserveringsværksted – bilag 1.</p>
---	--	--	--

Økonomi

Det samlede offentlige tilskud til museerne i den ny Skive Kommune udgjorde i 2004 i alt ca. 7 mio. kr.

De kommunale tilskud til de øvrige 5 museer udgør sammenlagt: Kommunale tilskud: 9,2 mio. kr., samdriftstilskud 763.000 kr., amtslige tilskud 1,8 mio. kr., statslige tilskud 3,9 mio. kr. offentlige tilskud i alt: 15,7 mio. kr.

De samlede offentlige tilskud til *Limfjordsmuseerne* udgør således i 2005: 22,8 mio. kr.

Ud over de offentlige tilskud, som museerne modtager i dag fra kommuner, amter og stat (inkl. driftstilskud), søges der i den nye kulturaftale om midler til de permanente driftsudgifter og igangsættelsesmidler til følgende konkrete udviklingsopgaver hos Kulturregion Midtjylland og Kulturregion Nord. De endelige budgetter bør diskuteres og endeligt fastlægges som baggrund for de beløb, der søges om i *Limfjordsmuseernes* kulturaftale med Kulturministeriet. Det samlede budget bør bl.a. omfatte midler til:

- Samdrift og kontinuerlig udvikling og kvalificering af museerne.
- Oprettelse og drift af et fælles koordinerende sekretariat for udvikling af *Limfjordsmuseernes* samarbejde.
- Igangsættelse af en fælles undersøgelses- og forskningsplan, med ph.d. aftaler og praktikantordninger med universiteterne, faglige samarbejdsprojekter som f.eks. *Digterhjem omkring Limfjorden*, *Havnene midt i Jylland*, *Limfjordsmuseerne – et tidsskrift i samarbejde med "Turist Midtnord"*, oprettelse af et fælles prak-

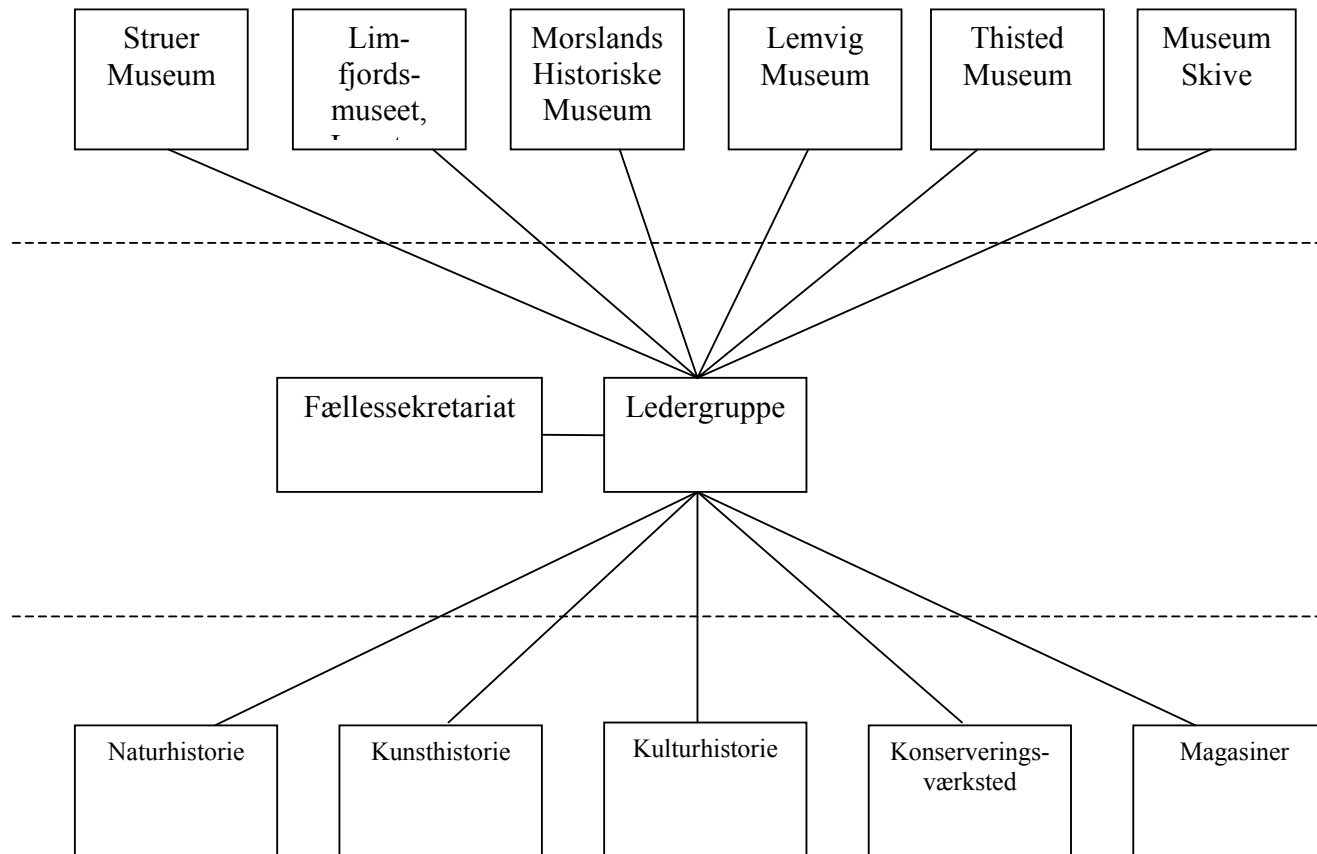
tikanthus, igangsættelse af andre *museumsspecifikke initiativer* som f.eks. magasiner, et nyt konserveringscenter, fælles arkiver etc.

- Initiering, detailplanlægning og medfinansiering af *Museumsskib Limfjorden*.

Der udarbejdes realistiske budgetoverslag for det enkelte poster og "Museum Limfjorden" som helhed som baggrund for ansøgninger til de relevante instanser. Ved samtlige poster søges der ligeledes privat medfinansiering fra fonde og enkeltpersoner. Det gælder i særdeleshed museumsskibet.

Der udarbejdes detaljbudgetter til andre projekter og visioner som måtte blive kreeret under forberedelsesarbejdet på etablering af et "Museum Limfjorden".

Diagram over "Museum Limfjorden"

De 6 museer indgår i samarbejdet på lige vilkår. Alle beslutninger skal træffes på demokratisk vis, og der er krav om konsensus

Ledergruppen består af lederen fra hvert af de seks museer samt en særlig repræsentant for det kunsthistoriske område

Der nedsættes et fagudvalg for hvert fagområde. Fagudvalgene skal stå for at koordinere indsamlingspolitik og specialer samt fælles projekter. Desuden udvalg for andre tværgående projekter.

Kilder og referencer

Litteratur

Andersen, Kristina Vaarst og Mark Lorenzen (2005): *The Geography of the Danish Creative Class – A Mapping and Analysis*. Imagine and Copenhagen Business School 2005.

Bille, Trine (2004): ”Kultur i urban og regional udvikling – økonomisk set”. I: Sigrid Røyseng og Dag Solhjell (red): *Kultur, politikk og forskning*. Telemarksforskning-Bø.

Bille, Trine, Torben Fridberg, Svend Storgaard og Erik Wulff (2005): *Danskernes kultur- og fritidsaktiviteter 2004 – med udviklingslinier tilbage til 1964*. Akf forlaget, København 2005.

Becker-Christensen, Henrik, Karen Margrethe Pedersen og Gert Jørgensen (1999): *Den sønderjyske museumsmodel*. Institut for grænseregionsforskning.

Duelund, Peter 1994. *Kunstens Vilkår. Om de kulturpolitiske Tendenser I Danmark og Europa*. København: Akademisk Forlag

Duelund, Peter (red.) (1994-1995): *Kulturens Politik – en idepolitisk redegørelse*. Bd. 1-17. Århus/ København: KLIM/Nordisk Kultur Institut

Duelund, Peter (1995): *Den Danske Kulturmodel*. Århus/ København: KLIM/Nordisk Kultur Institut

Duelund, Peter (red.) (2003): *The Nordic Cultural Model*. Nordisk Kultur Institut, København.

Duelund, Peter og Hansen, Trine Bille (1994): *Hvor står vi nu?* Århus/ København: KLIM/Nordisk Kultur Institut

Engberg, Jens (2005): *Magten og Kulturen*. Bd. I-III. København: Gads forlag

Florida, Richard (2002): *The Rise of the Creative Class – and how it’s transforming work, leisure, community and everyday life*. Basic Books.

Fur Museums vedtægter

Fur Museum: Skema til Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering, 2005.

Gether, Christian (1995). *Kunstmuseet - en institution i forandring*. Udgivet af Kulturministeriet - Kultur Profilen i serien Fremtidens Museum.

Gormsen, Gudrun (2005). *Skive Museums plads i det danske museumsnetværk*. Bilag til Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering 15. juni 2005.

Henriksen, Kirsten: *Referat af konference 2. november 2005: ABM-samarbejde og kulturen i de nye kommuner*. Ringsted Museum, november 2005.

Holck, Niels (2005). *En gyser af første klasse samt Drømmen om ”Historiens Hus”*. Kronikker i Skive Folkeblad (24/6 2005 og 30/6 2005).

Jeppesen, Torben Grønnegaard (1995). *Tanker om en ny museumslov*. Udgivet af Kulturministeriet -

Kultur Profilen i serien Fremtidens Museum.

Kjems, Folke (2004): *Fortiden i Fremtiden*. Invitation til dialog om fremtidens museer i Ringkjøbing Amt. Rapport om arbejdsgruppen om fremtidens museer. Struer Museum. September 2004: 24).

Kulturarvsstyrelsen (2005a): *Kvalitetsvurdering af Skive Kunstmuseum 2005*.

Kulturarvsstyrelsen (2005b): *Kvalitetsvurdering af Skive Museum 2005*.

Langsted, Jørn (2004). "Én købstad, én kommune. Kulturpolitiske kandestøberier i Bakka". I: Jørgen Frode & Petersen, Ulrich Horst (red.): *Hvorhen Danmark? Perspektiver på Kommunalreformen*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne, København.

Lyster, Torben: *Politisk notat: Ringsted Museum som en del af en tværgående kulturinstitution i Ringsted Kommune*. Kultur- og serviceforvaltningen i Ringsted Kommune, juli 2003.

Mortensen, Niels (red.). *Havnen midt i Jylland. Skive havn 1869-1994*.

Mortensen, Ole & Tanja Millinge (2005): *Øhavsmuseerne – klyngemodellen*. I: Danske Museer, nr. 5, 2005.

Museumsloven

Rambøll Management (2005): *Skiveegnen i kultur- og oplevelsesøkonomien*

Simonsen, John & Mortensen Niels (1995). *Skive by fra Oldtid til nutid*. Skive Byhistoriske Arkiv, Skive.

Skive Kunstmuseums vedtægter

Skive Kunstmuseum: Skema til Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering, 2005.

Skive Museums vedtægter

Skive Museum: Skema til Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering, 2005.

Sørensen, Knud (2002). *Digterne omkring Limfjorden*. Gyldendal, København.

Sørensen, Svend (1997). *Viborg Amt. Kultur- og naturhistorisk guide*. Udgivet af Museumsrådet i Viborg Amt. Høst & Søn, København.

Sæby Kommune (2006): *Dagsorden til økonomiudvalgsmøde 14. marts 2006*.

Visionsgruppen, Skive kommune, februar 2006 (?)

Internetsider

www.kum.dk

www.skive.dk / brancheopdeling af beskæftigede personer 2001.

www.skive.dk / Skive Storkommune / tal og fakta

www.danmarksstatistik.dk

www.cultur.com/2002/0402.html

www.gallup.dk

www.abm-utvikling.no

Interview

Politiske og administrative instanser

Formand for Kulturregion Salling-Fjends Jan Dyhrberg Andersen, Biblioteksleder Esben Møller Christensen, Skive Bibliotek, Carsten Anderskov, Sundsøre Kommune, 17. maj 2005

Formand for Kulturregion Salling-Fjends Jan Dyhrberg Andersen, næstformand Knud Bjerre, Direktør Erland A. Nielsen, Skive Kommune, Informations- og udviklingschef Anette Christensen, Skive Kommune, Biblioteksleder Esben Møller Christensen, Skive Bibliotek, 30. november 2005. Samtaler og møder igen i februar og marts 2006

Amtsborgmester Viborg Amt og formand for den kommende Region Midtjylland Bent Hansen, 16. marts 2006

Kulturchef i Ringkøbing Amt Birgitte Grue, februar 2006

Afdelingschef i Kulturministeriet Per Voetmann, 17. november 2005

Afdelingschef i Kulturministeriet Sten Kyed, 2. december 2005

Fuldmægtig i Kulturarvsstyrelsen Ulla Schärfe, februar 2005

Afdelingschef i Kulturarvsstyrelsen Michael Lauenborg, april 2005

Museerne i Kulturregion Salling-Fjends

Konstitueret leder Bo Pagh Schultz, Fur Museum, 18. maj. 2005.

Museumsinspektør John Brink Berthelsen og bestyrelsesformand Thor Lykke Jensen, Fur Museum, 29. november 2005

Museumsleder, Gudrun Gormsen, og bestyrelsesformand, Niels Holck, Skive Museum. 29. november 2005. Telefonsamtaler og møder igen i februar og marts 2006.

Museumsleder, Rasmus Vestergaard, museumsinspektør, Mette Dyrberg og bestyrelsesformand, Torben Andersen, Skive Kunstmuseum, 29. november 2005. Telefonsamtaler og møder igen i februar og marts 2006.

Museumsleder Sonja Bronee og bestyrelsesformand Ruth Kudsk Jørgensen, Sallingsund og Omegns Museum, 29. november 2005

Museumsinspektør Thomas Høvsgaard og bestyrelsesformand Peder Christensen, Spøttrup Borgmuseum, 30. november 2005. Møde igen i marts 2006

Arkivar Niels Mortensen, Skive Byhistoriske Arkiv. Telefoninterview i april 2006

Andre museer og samarbejdsmodeller

Kulturchef, Finn Degn, Sønderjyllands Amt og Museumsleder Orla Madsen, Haderslev Museum, januar 2006

Museumsleder Ove Mogensen, Sønderjylland Kunstmuseum, Tønder, januar 2006

Museumsleder Jan Steen Jacobsen, Odsherreds Kulturhistoriske Museum, januar 2006

Museumschef Torben Grønnegaard, Museum Odense, februar 2006

Museumsleder Carsten Orth, Brandts Klædefabrik, Odense, februar 2006

Kultursekretariatsleder Hardy Granhøj, Vestsjællands Amt, februar 2006

Museumsleder Ole Mortensen, Langelands Museum, Rudkøbing, marts 2006

Museumsleder Henning Ringgård Lauridsen, Viborg Stiftsmuseum, marts 2006

Museumsleder Susanne Overgård, Morslands Historiske Museum, Nykøbing Mors, marts 2006

Museumsleder Ellen Damgaard, Lemvig Museum, marts 2006

Museumsleder Torben Holm, Struer Museum, marts 2006

Museumsleder Jytte Nielsen, Museet for Thy og Vester Hanherred, Thisted, marts 2006

Anders Bloksgaard, Limfjordsmuseet, Løgstør, marts 2006

Ledende konservator Lone Petersen, Kulturhistorisk Museum Randers, marts 2006

Arkivar Erik S. Christensen, Bangsbo Museum og Arkiv, marts 2006

Museumsleder Kirsten Henriksen, Historiens Hus – Ringsted Museum og Arkiv, april 2006

Fuldmægtig Mette Johnstrup, Kulturafdelingen, Ringsted Kommune, april 2006

Bilag: Erfaringer og modeller andre steder

Som inspiration for den kommende organisatoriske tilrettelæggelse af museumssamarbejdet i "Museum Skive" og "Museum Limfjorden", præsenteres i det følgende kort forskellige samarbejdsmodeller, som er taget i anvendelse andre steder.

1. Klyngemodellen: *Museumssamarbejdet mellem Øhavsmuseerne*

I 2004 begyndte man et samarbejde mellem fem kulturhistoriske museer på Sydfyn og øerne i det sydfynske. Samlet kalder museerne sig for "Øhavsmuseerne", som dækker over Museerne i Ærøskøbing Kommune, Faaborg kulturhistoriske Museum, Svendborg og Omegns Museum, Langelands Museum samt Marstal Søfartsmuseum. Modellen, som samarbejdet bygger på, er blevet kaldt "Klyngemodellen". I denne model foregår samarbejdet mellem lige og frie partnere og på et krav om konsensus mellem de enkelte museers ledelser, hvad angår fælles initiativer.

Samarbejdet har allerede givet anledning til forskellige erfaringer om museumsarbejde.

Her følger en beskrivelse af samarbejdets væsentligste erfaringer og aktuelle problemstillinger. Teksten bygger på en artikel i tidsskriftet "Danske Museer" skrevet af Ole Mortensen fra Langelands Museum og Tanja Millinge der er fællessekretær for samarbejdet mellem de fem museer, samt et opfølgende interview med Ole Mortensen.

Baggrund

De kommende års ændringer på kommune- og amtsplan vil uden tvivl få konsekvenser for museerne. Det er derfor vigtigt, at museerne i de kommende år står stærkt og er rustet til de forandringer, struktur-reformen vil føre med sig. Der har således været mange grunde til at etablere et mere formelt samarbejde mellem museerne på Sydfyn og Øerne, end det der hidtil har været. Igennem samarbejdet skal der åbnes op for bedre at kunne udnytte de kapaciteter og ressourcer, der findes på museerne, så faglighederne sættes i spil og gør det muligt at udvikle og styrke museerne.

Desuden har Kulturarvsstyrelsen opfordret til, at der etableres initiativer, der går på tværs af museer og skaber nye samarbejdsformer. Denne opfordring har Øhavsmuseerne taget til sig, og i fællesskab udarbejdede man i 2004 en handlingsplan. Til at føre tankerne ud i livet har man modtaget en bevilling fra Kulturarvsstyrelsen til et treårigt forsøgsprojekt.

Organisation

Alle større beslutninger i samarbejdet skal gå gennem *ledergruppen*, der består af lederne fra de fem museer. Ledergruppen refererer til de enkelte museers bestyrelser, og ingen tiltag af større økonomisk eller personalemæssigt omfang kan ske uden accept fra hver enkelt bestyrelse.

Pr. 1. august 2004 ansatte ledergruppen en *fællessekretær*. Fællessekretæren deltager i alle arbejdsgrupperne i samarbejdet og står for at udsende mødeindkaldelser, mødereferater og mange andre praktiske ting i forbindelse med museernes samarbejde. Fællessekretæren har ikke nogen beslutningsmæs-

sig kompetence, men skal sørge for at facilitere samarbejdet. Man har også oprettet et fællessekretariat, som man har valgt fysisk at lægge i Ærøskøbing ved det økonomisk set mindste museum. På denne måde har man forsøgt at undgå, at der skulle opstå en hierarkisering blandt museerne. Alle fem indgår i samarbejdet på lige vilkår.

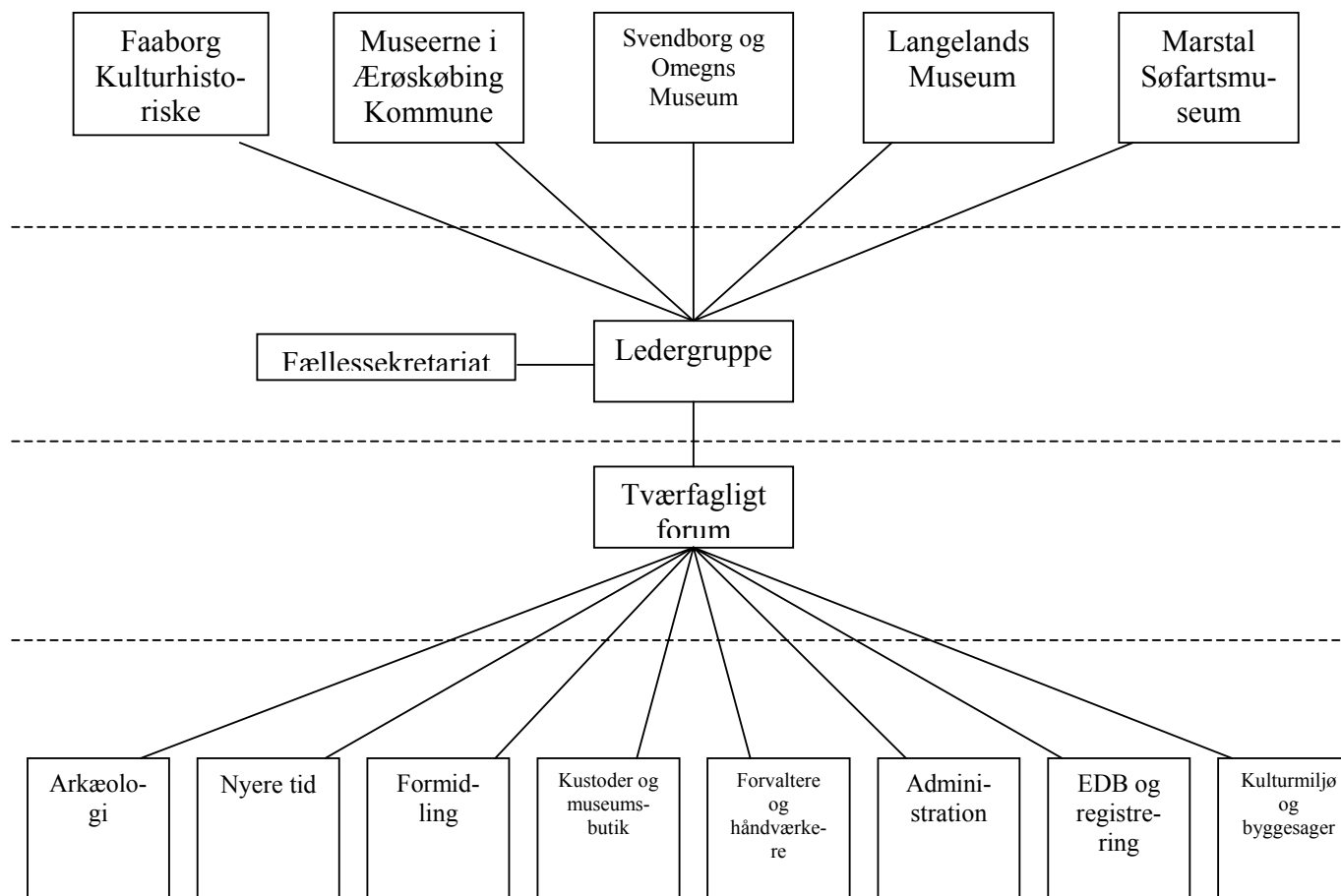
Derudover arbejder man med et *tværfagligt forum*, der skal samle trådene. Det tværfaglige forum består af arbejdsgruppernes koordinatører. Det tværfaglige forum holder møde hvert halve år og skal evaluere og koordinere arbejdet i arbejdsgrupperne. Det kan desuden komme med forslag til vedtagelse i ledergruppe og bestyrelser om tværfaglige tiltag, men det har ikke nogen beslutningskompetence.

Arbejdsgrupperne repræsenterer de forskellige aspekter af museumsarbejdet, og der er nedsat arbejdsgrupper for følgende områder: Arkæologi, nyere tid, formidling, kustoder og museumsbutik, forvaltere og håndværkere, administration, edb og registrering samt en arbejdsgruppe for kulturmiljø og byggesager.

Arbejdsgrupperne består hver især af medarbejdere fra de enkelte museer, hvis arbejdsområde hører under de enkelte arbejdsområders emne. Hver arbejdsgruppe vælger en koordinator, der indgår i det tværfaglige forum.

Arbejdsgrupperne har ikke nogen beslutningskompetence, men har ret til at kritisere og indstille forslag til vedtagelse i ledergruppen og i de enkelte bestyrelser.

Diagram over Klyngemodellen

Alle fem museer indgår i samarbejdet på lige vilkår. Alle beslutninger skal træffes på demokratisk vis, og der er krav om konsensus. Alle større beslutninger skal godkendes i de enkelte museers bestyrelser.

Ledergruppen består af lederen fra hvert af de fem museer. Fællessekretæren varetager alle sekretærmæssige funktioner i samarbejdet

Det tværfaglige forum skal samle trådene og koordinere og evaluere samarbejdet i arbejdsgrupperne.

Arbejdsgrupperne repræsenterer de forskellige aspekter af museumsarbejdet. I arbejdsgrupperne sidder repræsentanter fra de museer der måtte være interesserede.

Økonomi

En bevilling fra Kulturarvsstyrelsen i 2004 gav udgangspunktet for samarbejdet mellem de fem kulturhistoriske museer, bevillingen blev fulgt op af et tilskud til en fællessekretær. Siden er pengene fra Kulturarvsstyrelsen blevet fulgt op af yderligere midler fra Fyns Amt. Disse penge rækker til et treårigt forsøgsprojekt og dækker udgifterne til fællessekretariatet.

Yderligere udgifter, f.eks. til kurser og indkøb af fælles udstyr, dækkes ved en fælles finansiering.

Ideer og tiltag

Ved de arbejdsgruppemøder, der indtil nu er afholdt, har man diskuteret og udviklet flere ideer og tiltag hvoraf nogle allerede er gennemført. Man har valgt at koncentrere sig om de punkter, hvor samarbejdet går let og bærer frugt. Man ønsker ikke i samarbejdet at forcere bureaukratiske og formelle strukturer ned over museumsarbejdet. Grundtanken er, at museerne fortsat skal være selvstændige enheder. For eksempel er arbejdsgruppe for administration blevet sat på ”stand by”, da det har det vist sig, at de administrative løsninger og systemer på museerne er så forskellige, at det er svært at foretage konkrete tiltag. Gruppen kan dog godt bruges som forum til udveksling af erfaringer.

For at alle kan følge med i arbejdet i de forskellige grupper, står fællessekretæren for en hjemmeside, der skal rumme al den information, som bl.a. grupperne samler. Desuden overvejer man et fælles årskrift og et nyhedsbrev, der skal udsendes pr. email til alle medarbejdere med de seneste nyheder fra samarbejdet.

Som inspiration kommer her et udpluk af de ideer, der er på tegnebrættet i de forskellige arbejdsgrupper:

- *Viden- og udstyrsdeling*
For at kunne udnytte de mange ressourcer, der gemmer sig i den samlede medarbejderskare, har fællessekretæren fået til opgave at lave en liste over medarbejdernes ekspertiser, så man ved, hvem der ved hvad, og kan trække på pågældendes viden, f.eks. ved registrering af genstande eller arrangering af udstillinger. Man vil ligeledes lave en fælles liste over udstyr, så man ikke behøver at gøre investeringer, som et af de andre museer allerede har foretaget. Desuden skal der indkøbes fælles teknisk udstyr og afholdes fælles kurser, i f.eks. billedbehandling og redigering. Det er også tanken, at medarbejdere med en særlig viden skal holde oplæg for interesserede fra de andre museer, f.eks. hvis vedkommende har deltaget i et eksternt kursus. Også hvad museumsbutikkerne angår, ser man frem til at kunne benytte sig af hinanden. Museerne kan rapportere til hinanden om gode tilbud samt om besøg på messer og salgsudstillinger etc.
- *Fælles forskning og fælles udstillinger*
I arbejdsgruppen for nyere tid barsler man med ideen om at samarbejde om et fælles tema. Man har udset sig temaet ”økultur efter 50’erne”, som alle museer havde interesse i at beskæftige sig med. Inden for temaet er det hensigten, at der skal samarbejdes om at udføre videnskabelige undersøgelser og formidle forskningsresultaterne i en større fælles udstilling. Med en stor, fæl-

les udstilling vil museerne kunne markere sig stærkere.

Allerede i juni 2005 udgav museerne i fællesskab bogen ”Fem havne” – resultatet af et fælles forskningsprojekt om den industrialiserede havns opkomst og udvikling i Det sydfynske Øhav. Man har desuden indgået en aftale om at udlåne udstillingsgenstande til hinanden i forbindelse med udstillinger.

- *Anmelderrunder*

For at forbedre de permanente udstillinger på de enkelte museer har man i arbejdsgruppen for nyere tid indført anmelderrunder. Det vil sige, at arbejdsgruppen skiftevis besøger de enkelte museers udstillinger og giver forslag til ændringer og forbedringer.

- *Database over historisk interessante bygninger*

I arbejdsgruppen for byggesager og kulturmiljø har man besluttet at indgå et samarbejde om at bidrage til Kulturarvsstyrelsens FFB-register over samtlige bevaringsværdige og fredede bygninger i Danmark. Man vil supplere databasen med historiske beskrivelser af egnens registrerede bygninger, så databasen også kan blive et effektivt arbejdsredskab for kulturhistorikere.

- *Fælles formidling og arrangementer*

I formidlingsgruppen har man tænkt sig at samarbejde om at producere en fælles brochure for museerne til skoler og lejrskoler. Man vil samarbejde om at lave skoletjeneste, omvisninger, temadage og filmforevisninger m.m.

Styrker og svagheder

Samarbejdet har medført mange nye tiltag og udvikling af de enkelte museer, men der har også været problemer og ulemper forbundet med samarbejdet.

Styrker	Svagheder
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Selvstændige museer</i> Med kravet om konsensus sikrer man, at museerne enkeltvis bevarer deres frie selvbestemmelse og selvstændighed. På den måde undgår man, at de enkelte museer mister den lokale tilknytning og identitet. • <i>Fællessekretariatet</i> Fællessekretariatet har betydet, at besværet med mødeindkaldelser, mødereferater osv. ikke har hvilet på de ansattes skuldre, men er blevet varetaget af fællessekretæren. Uden fællessekretærens indsats ville samarbejdet ikke være kommet i gang. • <i>Medarbejderne aktiveres</i> Arbejdsgrupperne har haft stor betydning, idet de aktiverer medarbejdere på alle niveauer. På den måde trænger samarbejdstanken ud til alle involverede, og undgår at blive forstået som et krav 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Omstændig beslutningsproces</i> Det at alle større beslutninger skal godkendes fra hvert enkelt museums bestyrelse gør, at beslutningsprocessen i samarbejdet bliver tung og besværlig. Dette virker bremsende for et dynamisk samarbejde. • <i>Større arbejdspress</i> Det har været svært for især de små museer at få tid til de mange møder. Det er lettere for de større museer, hvor arbejdet kunne fordeles. En løsning har været at slå nogle af arbejdsgrupperne sammen, så antallet af møder blev reduceret. • <i>Problemer med mødekulturen</i> Måske på baggrund af det øgede arbejdspress og måske på grund af, at de involverede lige skulle vænne sig til det nye samarbejde, har der været problemer med mødekulturen. Der har været kortfristede aflysninger og glemsomme ansatte, hvil-

kommende oppefra. Samarbejdet bygger således på fælles ønsker fra alle medarbejdere.	ket har forhindret processen i at fungere optimalt.
--	---

Konklusion

De mange møder i samarbejdet har genereret en mængde ideer og forslag, som ellers ikke ville have set dagens lys. Og man kan få fælles initiativer op at stå og spare tid og udgifter ved at benytte sig af hinandens viden og udstyr. Samtidigt medfører de mange møder og de mange forskellige arbejdsgrupper, at samarbejdstanken trænger ud til alle medarbejdere, og samarbejdet dermed ikke blot bliver ”en akademisk øvelse”.

Samarbejdet mellem museerne på Sydfyn og i Det sydfynske Øhav har haft sin oplagte begrundelse, idet alle museerne er kulturhistoriske museer og dermed langt hen ad vejen står med de samme problemstillinger. Det er ikke nødvendigvis sikkert, at man ligeså fordelagtigt kunne etablere et samarbejde mellem en blanding af kunstmuseer, kulturhistoriske museer og naturhistoriske museer.

Desuden er der nogle særlige rammebetingelser i det sydfynske. For det første det, at museerne for deres vedkommende ligger på øer, hvoraf nogle kun er tilgængelige med færge. Det er dermed nødvendigt med en geografisk placering i yderområderne for at kunne imødekomme museumslovens krav til varetagelse af ansvarsområdet. For det andet er museernes gæster for en stor dels vedkommende turister. Det er derfor vigtigt at bevare den decentrale fordeling af museerne og bevare museernes individuelle profiler. Turisterne befinder sig netop ude på øerne og ved kysterne, spredt over området og ikke samlet i en by.

2. Den sønderjyske model: ”Museum Sønderjylland”

Danmarks største museumsfusion trådte efter flere års forberedelser i kraft pr. 1. januar 2006 i Sønderjylland. Her blev alle de syv statsanerkendte museer i Sønderjylland samt Institut for Sønderjysk Lokalhistorie sammenføjet til et museum under navnet ”Museum Sønderjylland”. Museet er således et af Danmarks største og har opnået en godkendelse som § 16-museum.

Museet skal være et kulturelt fyrtårn, der skal profilere landsdelen både nationalt og internationalt. Samtidigt vil fusionen give en række faglige fordele, som vil gavne varetagelsen af den specielle sønderjyske kulturarv.

Museum Sønderjylland består af otte forskellige afdelinger, der også fremover skal ligge, hvor de er geografisk placeret i dag. Fusionen er således ikke en fysisk sammenlægning, men juridisk, organisatorisk og administrativ. Afdelingerne skal fortsat bruge deres eget navn, men angive ”Museum Sønderjylland” som undertekst.

De fusionerede museer er Haderslev Museum, Aabenraa Museum, Museet på Sønderborg Slot, Tønder Museum, Sønderjyllands Kunstmuseum, Kunstmuseet på Brundlund Slot og Midtsønderjyllands Museum. Derudover også Institut for Sønderjysk Lokalhistorie. Museum Sønderjylland dækker således over alle tre forskellige museumsområder: kulturhistorie, kunst og naturhistorie.

Dette afsnit bygger på rapporten ”Den sønderjyske museumsmodel” foretaget af Institut for Grænsforskning, på notater fra etableringen af Museum Sønderjylland samt på interview med repræsentanter fra museerne i Sønderjylland.

Baggrund

Samarbejdet mellem de sønderjyske museer har fra samhørigheden med Slesvig-Holsten bygget på en anden forvaltningstradition end den, der har gjort sig gældende i det øvrige ”købstadsDanmark”. Og stort set lige siden museernes etablering har der været en konsensus om, at hvert enkelt museum varetog sit særlige speciale.

Formelt indledte de sønderjyske museer et samarbejde i 1960. Udviklingen har siden da bevæget sig i retning af et tættere og tættere samarbejde. Det kan derfor ses som naturligt, at man i dag har taget skridtet fuldt ud og valgt at etablere enhedsmuseet Museum Sønderjylland. Den endelige grund til fusionen er dog kommunalreformen, der træder i kraft i 2007.

Fra Sønderjyllands Amts etablering i 1971 foregik samarbejdet på amtsniveau, og amtets undervisnings- og kulturforvaltning fungerede som et fælles sekretariat for museumssamarbejdet. Desuden fik man et amtligt museumsråd, der bestod af syv medlemmer fra amtets uddannelses- og kulturudvalg, en repræsentant fra hver primærkommune samt lederen fra hvert museum. Museumsrådet havde ikke nogen beslutningskompetence over for museernes selvstændige bestyrelser, men skulle stå for at koordinere samarbejdet museerne imellem.

Med amtets kommende nedlæggelse ville de enkelte museers økonomiske og politiske tilknytning udelukkende være til den storkommune, de ville komme til at indgå i. Men museernes ansvarsområde ville fortsat række langt ud over de nye kommunegrænser. Heri ville der opstå et modsætningsforhold, idet den enkelte kommune ikke ville have interesse i at gennemføre projekter uden for kommunegrænsen, i en anden del af Sønderjylland.

Derfor var det vigtigt at sikre, at samarbejdet mellem de sønderjyske museer kunne fortsætte. Dette har man valgt at gøre ved at slå museerne sammen til ét museum. På den måde kan museerne fortsætte deres arbejde på et overkommunalt niveau, den samlede museumsenhed kan opnå en § 16-godkendelse.

Organisation

Bestyrelsen for Museum Sønderjylland består af 11 medlemmer. Heraf er 6 udpeget af de kommuner hvor museerne befinder sig, 4 er udpeget af amtet (senere, når amtet nedlægges, regionen), og en enkelt er udpeget af museets medarbejdere. Bestyrelsen er således i høj grad politisk styret.

Bestyrelsen ansætter en *direktør*, som har det fulde museumsfaglige og ledelsesmæssige ansvar for museets samlede virksomhed.

Bestyrelsen og direktøren vil til deres rådighed have et *fællessekretariat*, der vil blive styret af en administrationschef. Fællessekretariatet skal tage sig af alle administrative opgaver for Museum Sønderjylland.

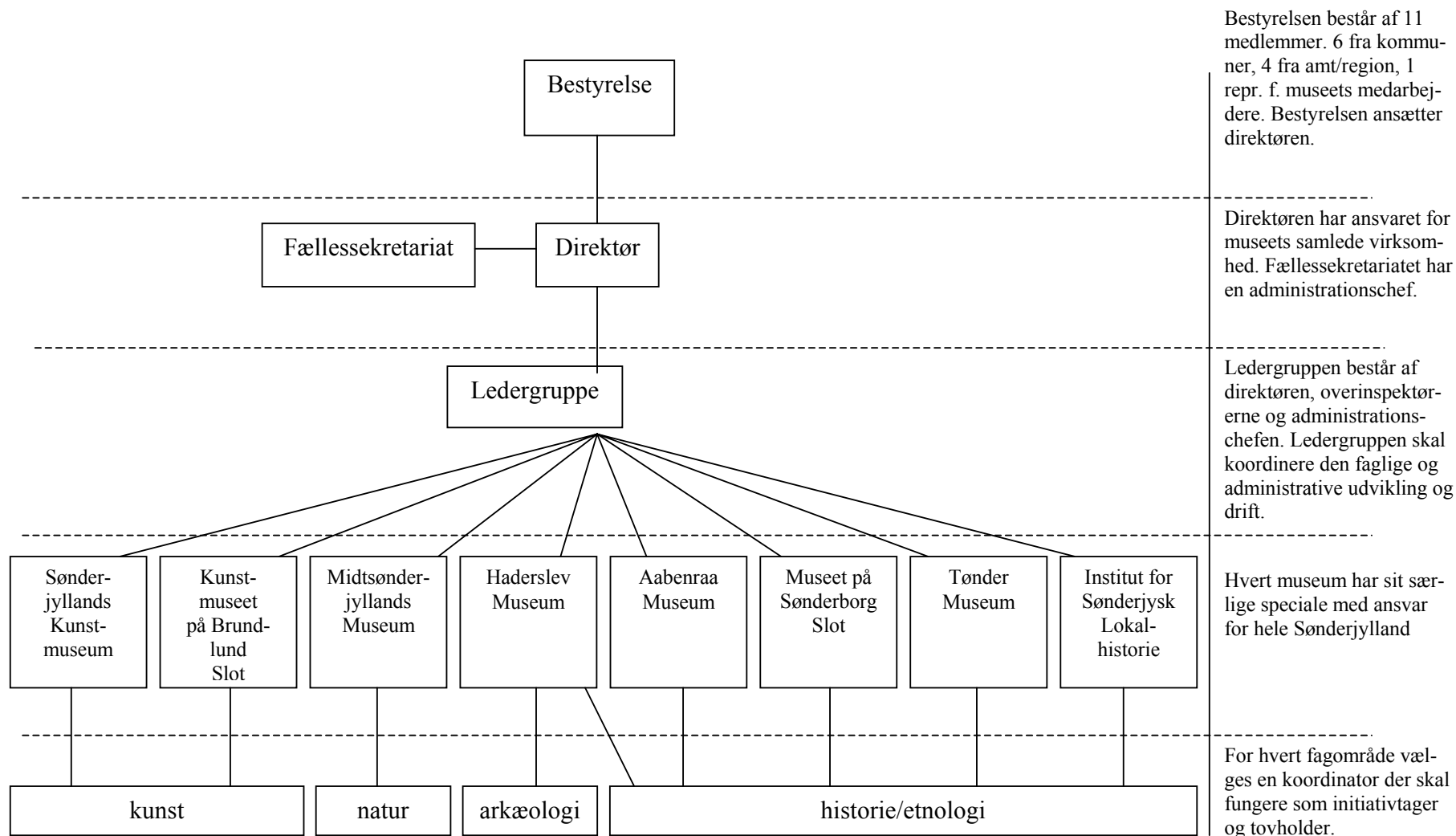
Derudover nedsættes der en *ledergruppe* bestående af direktøren, overinspektørerne og administrati-

onschefen. Overinspektørerne er de tidligere museumsledere fra de enkelte museer. Det er ledergruppens opgave at diskutere alle væsentlige spørgsmål for Museum Sønderjyllands faglige og administrative udvikling og drift.

De enkelte museer vil fremover være afdelinger i det samlede Museum Sønderjylland. Det er ideen at administrative opgaver ikke knytter sig lokalt til den enkelte afdeling, men gradvis skal overføres til sekretariatet, så overinspektørerne kan få frigjort tid til det museumsfaglige arbejde.

For at sikre, at alle afdelinger inden for de enkelte *faglige områder* arbejder mod de samme mål, vælges for hvert fagområde en koordinator der skal fungere som initiativtager og tovholder. Man arbejder med fire forskellige fagområder: arkæologi, historie/etnologi, kunst og natur.

Diagram over Museum Sønderjylland

Bestyrelsen består af 11 medlemmer. 6 fra kommuner, 4 fra amt/region, 1 repr. f. museets medarbejdere. Bestyrelsen ansætter direktøren.

Direktøren har ansvaret for museets samlede virksomhed. Fællessekretariatet har en administrationschef.

Ledergruppen består af direktøren, overinspektørerne og administrationschefen. Ledergruppen skal koordinere den faglige og administrative udvikling og drift.

Hvert museum har sit særlige speciale med ansvar for hele Sønderjylland

For hvert fagområde vælges en koordinator der skal fungere som initiativtager og tovholder.

Økonomi

I Sønderjylland har de statsanerkendte museer traditionelt fået deres hovedtilskud fra amtet, en fordeling, hvor amtet stod for 75 % og primærkommunen for 25 % af det samlede tilskud ud over museets statstilskud. Med nedlæggelsen af amtet ved kommunalreformen vil amtstilskuddene

blive overført til kommunale bloktilskud. Dette ville resultere, i at særligt de statsanerkendte museer i Sønderjylland kunne risikere årligt at miste millionbeløb, medmindre man udarbejdede en særlig model for samarbejdsrelationerne til staten.

Museerne har derfor valgt at fusionere, idet de har kunnet kvalificere den samlede sønderjyske museumsenhed som et § 16-museum. Som § 16-museum, dvs. som nationalt og ikke blot regionalt/lokalt museum, vil Museum Sønderjylland modtage penge direkte fra Kulturministeriet. Museet vil således få deres hidtidige statstilskud samt det tilskud, der indtil nu er blevet uddelt af amtet, direkte fra staten. Det giver en langt større økonomisk sikkerhed.

Styrker og svagheder

Da Museum Sønderjylland først nu skal til at implementere den overordnede struktur i praksis, kan man endnu ikke tale om gode og dårlige erfaringer ved denne museumsfusion. Men de sønderjyske museer har, som det fremgår, længe indgået i et tæt samarbejde, der på mange måde har peget mod den endelige sammenlægning, der nu er blevet gennemført. Igennem dette samarbejde har man høstet mange erfaringer. I skematisk form følger her en opridsning af styrker og svagheder ved den sønderjyske samarbejdsmodel.

Styrker	Svagheder
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ingen konkurrence og rivalisering</i> Den sønderjyske model har stort set fjernet konkurrencen mellem de statsanerkendte museer. De føler, at de i stigende grad er blevet en del af en større regional helhed. Dette vil efter manges opfattelse i endnu højere grad være tilfældet, når museerne fremover er sammenlagt til ét museum. Det manglende konkurrencemoment kan dog også have sine negative sider. • <i>Rationalisering af administrative opgaver</i> Med museumsfusionen vil mange af de administrative opgaver blive varetaget af det fælles sekretariat og dermed helt blive fjernet fra de enkelte museumsafdelinger, hvorved man her vil få frigjort tid til museumsfagligt arbejde. • <i>Målrettet faglighed</i> Den faglige specialisering muliggør, at ressourcerne kan koncentreres om et afgrænset felt, som dermed kan behandles grundigere. Arbejdsdelingen udgør endvidere en mere målrettet indsamlingspolitik. Det, at museerne får hovedparten af deres tilskud fra amtet, gør desuden at museerne ud over deres lokale forpligtelser også kan koncentrere sig om de usynlige basisaktiviteter som indsamling, registrering, forskning etc., som også hører til museets forpligtelser. Når amtets rolle med § 16-godkendelsen flyttes til staten, vil dette i endnu højere grad være tilfældet. • <i>Faglig udveksling</i> Samarbejdet mellem flere museer gør det muligt hele tiden at lede efter samarbejdsflader der øger kvaliteten og reducerer omkostningerne for den enkelte og helheden. Desuden giver samarbejdet en større faglig kontakthelbred og dermed en bred faglig udveksling. Denne faglige udveksling vil med fusionen blive dyrket i endnu højere grad. Der nedsættes forskellige arbejdsgrupper der udvikler og koordinerer de forskellige områder, både de driftsmæssige og de faglige. • <i>Uafhængighed af kommunal velvilje</i> Med fusionen vil museerne i Sønderjylland i højere grad være uafhængige af de enkelte kommuner. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Manglende lokal opbakning</i> Lokalmuseumsrollen kan kun delvis forenes med rollen som et specialiseret museum, der har ansvaret for en hel region. Specialiseringen og den deraf følgende manglende lokale forankring hævdes at have gjort interessen fra den lokale befolkning mere beskeden. Både hvad angår besøgende til museerne, og hvad angår opbakningen til støtte- og venneforeninger, er ved sammenligning med andre dele af landet ringere i Sønderjylland. Disse tendenser kan kun blive mere udtalte med museumsfusionen • <i>Svært at opnå bevillinger fra kommuner</i> Museernes manglende lokale forankring gør, at kommunernes økonomiske engagement er mindre, end det måske kunne have været. Det kan derfor være vanskeligt at opnå bevillinger fra kommunerne. Kommunerne føler ikke ansvar for museerne, fordi de ikke selv er driftsherrer. Kommunerne er kun interesseret i økonomisk at støtte tiltag, i det omfang disse giver en bedre service til kommunens egne borgere. Tilskud til den daglige drift og til basisaktiviteter føler kommunen ikke noget direkte ansvar for. • <i>Tab af "geografisk logik"</i> Der går en "geografisk logik" tabt, når noget bliver udstillet langt fra, hvor det er fundet. Desuden bliver folk mindre tilbøjelige til at aflevere genstande til et museum, når genstandene risikerer at blive udstillet langt fra giverens bopæl. • <i>Svært at opnå forsvarlig dækning af de store geografiske områder</i> For alle museumsafdelingerne gælder det, at det kan være svært at sikre en forsvarlig dækning af det store geografiske ansvarsområde. Især på det arkæologiske område er det svært at leve op til sine udgravningsforpligtelser på et så stort område som Sønderjylland.

Konklusion

Der er flere forklaringer på, hvorfor museerne i Sønderjylland er organiseret så særligt set i forhold til museumslandskabet i resten af Danmark. En teori er, at man i Sønderjylland har arvet den preussiske forvaltningspraksis efter Tyskland, der som bekendt besad Nordslesvig helt op til 1920, hvor det igen blev dansk. De fleste museer under modellen opstod da også som tyske museer.

En anden teori går på, at den særlige model skyldes de særlige geopolitiske og demografiske rammebetingelser, der gør sig gældende i Sønderjylland. Ud over den særlige historie som grænseland, er Sønderjylland også kendetegnet ved relativt få indbyggere i forhold til Sønderjyllands geografiske udbredelse. Desuden er der i Sønderjylland en lav urbaniseringsgrad: relativt få bor i større byer, og der er ikke et egentligt byhierarki med dominerende købstæder, som man finder det i andre amter og regioner af landet. For at få et befolkningsmæssigt opland til det enkelte museum, har det fra starten været nødvendigt at indgå under større enheder.

På grund af sine særlige betingelser har den sønderjyske model efter de flestes opfattelse været velfungerende og er også vellidt af de involverede parter. Tilfredsheden ses tydeligt ved, at museerne i dag er forenet som ét museum.

Men at overføre modellen til andre landsdele vil ikke nødvendigvis blive en succes. Både på grund af modellens svagheder og på grund af, at andre områder kan have andre særlige rammebetingelser, der gør, at den sønderjyske model ikke er hensigtsmæssig.

3. Odsherreds Kulturhistoriske Museum

Fusionen af Odsherreds kulturhistoriske museer

I dag er der kun et kulturhistorisk museum i den kommende, samlede Odsherred Kommune. Men det er noget ganske nyt. Museet blev i 2002 stykket sammen af fire museumshuse godt spredt geografisk over tre forskellige kommuner – de kommuner der pr. 1. januar 2007 bliver slået sammen til Odsherred Kommune.

I dette afsnit redegøres for de erfaringer, man har gjort sig ved fusioneringen og oprettelsen af Odsherreds Kulturhistoriske Museum, samt for hvilke fordele og ulemper, sammenlægningen umiddelbart synes at have medført.

Redegørelsen bygger på et interview med Odsherreds Kulturhistoriske Museums museumsleder, Jan Steen Jacobsen.

Baggrund

Det først museum i Odsherred blev til i 1907, hvor Stenstrup Museum åbnede. Allerede året efter blev museet opfordret til at flytte samlingen til Nykøbing Sjælland, hvor man arbejdede på at åbne Odsherreds Folkemuseum. Men på Stenstrup Museum prioriterer man den lokale tilknytning, som et mindre museum kunne give, og forblev i Stenstrup.

Herfra starter de modsætninger, der senere får betydning, og som først med museernes sammenlægning i 2002 endelig bliver manet i jorden.

Siden åbner der yderligere tre kulturhistoriske museer i Odsherred: Fårevejle Museum (1935), Høve Museum (1938) og Hørve Museum (1939). Da det er svært for både kommuner og museumsforeninger at drive de små enheder, indlemmes Hørve Museum allerede i 1954 i Fårevejle Museum, og i 1976 tilknyttes både Fårevejle Museum, Høve Museum til det daværende Odsherreds Folkemuseum i Nykøbing Sjælland, som herefter skifter navn til Odsherreds Museum. Ligesom for Stenstrup Museum er spørgsmålet om den lokale tilknytning og identitet dog afgørende, og Fårevejle og Høve Museum beholder både deres geografiske placeringer, deres samlinger og deres lokalforeninger.

Kommunalreformen

Med strukturkommissionens planer om en ny inddeling af danmarkskortet bliver et lokalt museums-spørgsmål rendt over ende.

Sammenlægningen af de tre kommuner, Dragsholm, Trundholm og Nykøbing-Rørvig kommuner til én storkommune, Odsherred Kommune, risikerer at stille museerne i en økonomisk usikker position:

- Når der i stedet for tre blot er ét kommunalt kulturudvalg, der skal træffe beslutninger om støtteordninger til kommunens museer, får den enkelte lille museumsenhed svært ved at opnå politisk bevågenhed og velvilje nok til at kunne argumentere for sin særlige berettigelse over for rækken af andre små lokalmuseer.
- Det vil ligeledes være svært for det politiske udvalg at træffe beslutninger om større eller mindre støtte til ét lokalmuseum frem for et andet.
- For et lille statsanerkendt museum som Odsherreds Museum kan økonomiske stramninger føre til, at museet ikke kan leve op til statsanerkendelsens krav til museumsdrift, og museet risikerer at tabe sin statsanerkendelse og dermed sin statsstøtte.
- Med kommunalreformen følger desuden et politisk ønske om færre og større museumsenheder.

For at komme ændringerne i forkøbet indgår Odsherreds Museum, bestående af de tre lokale afdelinger, og Stenstrup Museum, et samarbejde om at etablere et samlet kulturhistorisk museum i Odsherred. Den 2. januar 2002 fusionerer museerne endeligt, og Odsherreds Kulturhistoriske Museum er en realitet.

Erfaringer

Fusionen af de kulturhistoriske museer i Odsherred var, som fusioner er flest, ikke helt smertefri. Der var mange forskellige opfattelser af og ønsker om, hvordan museet fremtidigt skulle organiseres. Især konflikten mellem ønsket om lokal forankring og kravene til en økonomisk og praktisk forsvarlig drift af museet skabte uoverensstemmelser.

Spændinger

Lige siden Odsherred fik sit andet kulturhistoriske museum, har der været interne spændinger mellem de kulturhistoriske museer på egnen. Spændinger, der bunder i konflikten mellem ønsket om at bevare en lokal suverænitet og de praktiske og økonomiske fordele ved at være et større, samlet museum.

Stenstrup Museum afslår i 1910 at blive indlemmet i det ny Odsherreds Folkemuseum og gentager afslaget i 1976, hvor Høve og Fårevejle Museum bliver tilknyttet og Odsherreds Museum dannes. Endvidere mislykkes det 1980'erne at samle de associerede museer, Fårevejle, Høve og Odsherreds Museum, til én fysisk beliggenhed. Hver gang er begrundelsen, at man ønsker at sikre en lokal forankring og identitet.

I slutningen af 1990'erne forsøger man sig med at indgå en aftale mellem Stenstrup Museum og Odsherreds Museum om, at Odsherreds Museum skal drive Stenstrup som en filial. Men aftalen varer kun i fem år, da interesserne er for modstridende. På Odsherreds Museum ser man aftalen som en overgangsordning til en fuldstændig sammenlægning, mens man på Stenstrup Museum fortsat ser sig selv som et museum med en selvstændig funktion.

Først da kommunalreformen gør en fusion uundgåelig, må man opgive ønsket om den stærke lokale tilknytning.

Organisation

Både i museumskonstruktionen fra 1976 og i det første år efter fusionen bevarede man de enkelte museumsenheders lokalforeninger. Til generalforsamlingerne mødtes man således først i lokalforeningen for derefter at afholde den samlede generalforsamling. Således opretholdt man en lokal og selvstændig identitet for de enkelte museer.

Denne struktur medførte, at der let opstod interesse modsætninger mellem de forskellige lokalforeninger, der fortsat havde en selvforståelse af at have indflydelse og være selvstændige.

For at undgå at lokale interesser skulle skabe for megen splid og ødelægge grundlaget for det nye museum, beslutter man i 2002 at samle de fire lokalforeninger til én enkeltstående museumsforening. Desuden sørger man senere for at adskille museumsforeningen og den selvejende institution fra hinanden, så museets drift udelukkende forstås af den selvejende institutions styrelse. Dermed undgår man, at stridigheder og diskussioner i museumsforeningen skal være en hindring for driften af museet. I museets styrelse placerer man seks repræsentanter fra museumsforeningen og tre fra kommunerne.

Placeringen

Efter fusionen går man i gang med at finde et velegnet sted, hvor det nye fusionerede museum kan ligge. Der er ingen af de eksisterende museer der har udvidelsesmuligheder, og man ønsker ikke, at nogen af museerne skal føle sig forfordelt.

Allerede i 1980'erne havde man forsøgt at finde et sted, hvor Odsherreds Museum kunne samles med de to tilknyttede museer. Men forsøget blev skrinlagt, da der var en stor modvilje internt i lokalforeningerne om at forlade de lokale museumsbygninger.

Også efter fusionen i 2002 er det ikke alle steder, man er parat til at opgive den lokale museumsbygning. Høve Museum får i 2002 en stor tilstrømning af medlemmer til lokalforeningen, der ønsker at bevare Høve Museum i Høve. Og også i de andre lokalforeninger er det med en vis modvilje, at man nedlægger de små museer. Men der er hverken økonomi eller vilje til at drive de små museer, og samtidig er der et fælles ønske om at få en fornuftig og stabil museumsdrift i gang.

Løsningen, at slå museumsforeningerne sammen til én, gør, at man opnår en konstruktiv dialog, og at man, efter det flere gange er blevet nedstemt på generalforsamlingerne, kan vedtage at erhverve Annebjerggård som museets fremtidige placering.

Styrker og svagheder

Fusionen af museerne har både fordele og ulemper. På den ene side giver fusionen fordelene ved stor-drift, og på den anden side risikerer man med fusionen at miste den lokale identitet og forankring.

Styrker	Svagheder
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nye udstillingsmuligheder</i> Den fysiske sammenlægning af de fire kulturhistoriske museer giver desuden nye udstillingsmæssige muligheder, idet det nye museum på Annebjerggård giver mere plads og anledning til en nytænkning og modernisering af udstillingspraksis og museumsformidling. • <i>Styrket samarbejde</i> Det var en styrke for samarbejdet i museet, da kontorlokalerne blev klar, og man endelig blev samlet på Annebjerggård. I integrationen af de forskellige personalegrupper har det været en stor fordel, at man fysisk har siddet sammen, og det daglige virke er blevet styrket. Der er desuden større muligheder for faglig videnudveksling i en institution med flere museumsfaglige medarbejdere, selv om arbejdet indtil nu meget har bestået af administrative opgaver. • <i>Rationalisering af administrationen</i> Det er håbet, at sammenlægningen på længere sigt kan spare museet for udgifter til administration. • <i>Fælles fodslag</i> Med fusionen af museerne og sammenlægning af de lokale museumsforeninger har man desuden opnået at få mere fælles fodslag og færre små kampe. Alle arbejder nu for samme sag, hvilket giver et langt bedre grundlag at drive museums-virksomhed på. • <i>Øgede muligheder for profilering</i> Sammenlægningen af de fire museers samlinger og de nye udstillingsmuligheder på Annebjerggård har muliggjort, at man kan udvikle en regional 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Manglende frivilligt engagement</i> Efter beslutningen om fusionen havde man i det nye Odsherreds Kulturhistoriske Museum, især i det to første år, problemer med at opretholde opbakningen fra frivillige. Med en ny museumsforening, ingen udstillinger og uden den lokale tilknytning er det svært at opnå et tilsvarende frivilligt engagement, som det tidligere var tilfældet for de små, lokale museumsenheder. Man håber dog på, at adskillelsen af museumsforeningen og museets drift vil kunne give foreningen bedre muligheder for at igangsætte frivillige initiativer. • <i>Krav om udstilling</i> Midt i sammenlægningen af museerne blev det i pressen gjort til en sag, at det nye museum ikke havde nogen udstillinger, hvor befolkningen kunne drage nytte af de skattekrone, de betalte til museet. Da det lokale omdømme er væsentligt for et museum, hvis eksistens beror på, at politikere ser en fordel i at støtte det, besluttede man at åbne en mindre udstilling med et udsnit af museets samlinger i et midlertidigt udstillingslokale i en stor lade. Publikumsinteressen herfor var dog mindre end forventet. • <i>Svært at opretholde en lokal synlighed</i> Trods det politiske ønske om en centralisering af museerne, er der fortsat et krav, også fra politisk side om, at museet gør sig synligt også i yderområderne. Her opstår et modsætningsforhold. Det er svært at have pilotprojekter rundt omkring og samtidig være samlet. Kravet om lokal synlighed er en stor udfordring for museet, der ikke blot skal bruge ressourcer på at igangsætte lokale aktiviteter, men som også skal sørge for at fordele aktiviteterne ligeligt i området, så ingen bliver snydt.

har muliggjort, at man kan udvikle en regional specialisering. Med hav til alle sider og store sommerhusområder og mange oplevelsestilbud som opland har man på Odsherreds Kulturhistoriske Museum valgt at specialisere sig i områderne kyst og fritid. Med en sådan specialisering håber man på at kunne give museet en profil i et nationalt perspektiv. Det at drive et større museum har altså givet bedre muligheder for at profilere sig.	
---	--

Konklusion

I dag er der en generel tilfredshed med det nye fusionerede museum. Museet står stadig over for en række store udfordringer, men sammenlægningen har også åbnet for mange gode muligheder. Processen har vist, at det er vigtigt at have en god kommunikation og sørge for at opretholde en god interaktion mellem de involverede personer. En ting er at formulere vedtægterne, men evnen til at opnå en god dialog er det allermost afgørende.

4. Magasinløsningen i Århus Amt

Siden 1999 har de kulturhistoriske museer i Århus Amt ønsket et samarbejde om en fælles magasinløsning. Det er nu blevet besluttet at opføre nye fælles magasiner til museerne syd for Randers.

De enkelte museer skal fortsat have ejendomsretten til deres genstande, men ansvaret for bevaringen af dem giver de fra sig til magasinet, der skal være en selvejende institution.

Det nye magasin vil ifølge initiativtagerne give en langt bedre og mere professionel opbevaring af genstandene, og vil samtidig gøre samlingerne mere overskuelige og lettere tilgængelige.

Afsnittet bygger på interview med ledende konservator Lone Petersen fra Kulturhistorisk Museum Randers.

Baggrund

Professionaliseringen af museumsarbejdet i 1960'erne medførte en øget indsamling. Denne indsamling blev i 1970'erne og 1980'erne fulgt op af et øget fokus på formidlingen af museernes samlinger, men i det samme tidsrum overlevede mange museumsgenstande på bedste beskab i staldmagasiner og andre mindre velegnede steder. Resultatet er, at der i dag opereres med magasiner, der ofte er mere nedbrydende end bevarende. Det er ved at gå op for alle sagens parter, at gode magasiner er en god investering.

Samarbejde er indgået mellem otte kulturhistoriske museer i Århus Amt: Djurslands Museum, Ebeltoft Museum, Gammel Estrup – Jyllands Herregårdsmuseum, Kulturhistorisk Museum Randers, Bymuseet, Ferskvandsmuseet, Øm Klostermuseum og Gammel Rye Mølle Museum & Træskomuseum. Samarbejdet handler udelukkende om etableringen af et fælles magasin.

Organisation

Magasinet skal være en selvejende institution med en bestyrelse og et forretningsudvalg. Bestyrelsen og forretningsudvalget skal i høj grad være udpeget af de samarbejdende museer, idet de står for driftsmidlerne til arkivet. Århus Amt har dog givet en særlig bevilling til etableringen samt til drift indtil 2011.

Museerne afgiver ansvaret for magasinet til den selvejende institution. Der skal kun være én driftsherre på magasinet.

Museernes samlinger på magasinet skal være blandede. I de fleste former for fællesmagasiner har hvert museum haft en særlig afdeling. Men i det kommende arkiv i Randers skal samlingerne være blandede. Det vil sige at genstandene sorteres efter art: mønter for sig, malerier for sig, stole for sig osv. Det giver flere fordele.

- Pladsbesparelse
- Bedre mulighed for specialindretning til forskellige typer af genstande
- Bedre koordinering af og overblik over samlinger

Museerne bevarer fortsat hver især ejendomsretten til genstandene, og museerne skal fortsat søge om godkendelse hos det relevante museum, hvis man ønsker at låne en genstand til en udstilling. Til gengæld vil de fælles magasiner og den fælles registrering gøre dette meget enklere.

5. Stadsarkiv i Ny Frederikshavn Kommune

I den ny Frederikshavn Kommune har man planer om at oprette et stadsarkiv, der skal varetage alle arkivfunktioner i kommunen. Arkivet skal være en selvejende institution, men skal økonomisk og ekspertisemæssigt være tilknyttet Bangsbo Museum²³.

Afsnittet bygger på interview med arkivar på Bangsbo Museum og Arkiv, Erik S. Christensen, samt en dagsorden til økonomiudvalgs møde i Sæby Kommune, hvor sagen bliver fremstillet.

Baggrund

Med kommunalreformen bliver Skagen, Frederikshavn og Sæby Kommuner slået sammen til én kommune, Ny Frederikshavn Kommune.

Det vil bl.a. medføre nogle ændringer på arkivfronten. En arbejdsgruppe har i forbindelse med kommunesammenlægningen arbejdet med arkivproblematikken.

Arkiveringen i de tre kommuner er indtil nu blevet varetaget forskelligt, men skal efter sammenlægningen samles.

Arkivalier, der er ikke længere i brug, skal håndteres, så arkivmæssige hensyn varetages i overensstemmelse med arkivlovens regler.

Det forventes desuden, at Ny Frederikshavn Kommune fra amtet vil modtage arkivalier i forbindelse med de områder, kommunen overtager.

²³ Eller det mulige fællesmuseum for de tre statsanerkendte museer i den kommende kommune: Bangsbo Museum, Sæby Museum og Skagen Museum.

Løsningsmodeller

For arkivalier, der ikke længere er i brug, er der følgende muligheder for at varetage de arkivmæssige hensyn:

- Model 1: Kommunerne kan aflevere sine arkivalier til et kommunalt offentligt arkiv
- Model 2: Kommunerne kan mod betaling aflevere sine arkivalier til Statens Arkiver
- Model 3: Kommunerne kan selv opbevare sine papir- og it-arkivalier, som ikke er omfattet af persondataloven, og selv imødekomme henvendelser fra offentligheden om benyttelse af arkivalier

Arbejdsgruppen vurderer, at det vil være mest hensigtsmæssigt at etablere et stadsarkiv til at varetage arkivopgaven (Model 1).

De kommunale arkivalier er en væsentlig del af den lokale kulturelle arv, og kendskabet til og interessen for denne arv spredes og bevares lettest, hvis arkivalierne er placeret lokalt inden for kommunegrænsen. Kommunens medarbejdere, borgere og forskere vil have langt lettere adgang til arkivalierne, hvis de har en lokal placering, end hvis de sendes til Statens Arkiver i Viborg (Model 2).

Hvis kommunerne vælger at beholde bevaringsværdige arkivalier (Model 3), skal disse stilles til rådighed for borgere og forskere, og man skal indrette lokaler til brug for sådanne studier og stille personale til rådighed hertil. Arbejdsgruppen mener ikke, at den fornødne faglige ekspertise er til stede til selv at løse opgaven. Ved valg af denne model skal kommunen desuden alligevel aflevere it-arkivalier omfattet af persondataloven til et offentligt arkiv.

En professionel koordinering af arbejdet og deltagelse af en egentlig arkivar i det praktiske arbejde vil være nødvendigt. Dette vil man kunne opnå med etableringen af et stadsarkiv.

Organisation

Et lokalt offentligt stadsarkiv kan godt etableres i tilknytning til et lokalt privat arkiv. Det må dog være således, at det er Frederikshavn Byråd, der har myndigheden på det offentlige arkivs område.

For at arkivet kan blive godkendt som et § 7-arkiv, skal kommunen have hals og håndsret over den siddende arkivar. Kommunerne kan ikke afgive magten over arkivet. Derfor skal arkivet formelt adskilles fra museet og etableres som en selvstændig institution med en bestyrelse eller "arkivgruppe" som koordinator mellem fagforvaltning og stadsarkiv.

Arkivet vil dog økonomisk være tilknyttet museet, hvorfor det dermed kun vil blive "halvselvstændigt".

Det er ideen, at Ny Frederikshavns tre statsanerkendte kulturhistoriske museers arkiver også kommer til at indgå i stadsarkivet. Placeringsmæssigt vil man dog bevare de nuværende arkiver, hvor de er, og dermed også de offentlige læsesale i alle tre købstæder (Frederikshavn, Sæby og Skagen). På den måde kan man bevare tilgængeligheden til arkiverne.

For at imødekomme kommunens arkiveringsbehov skal man desuden have et centralt fællesarkiv.

Det er yderligere ønsket, at stadsarkivet også skal indgå i et samarbejde med de nuværende lokale, frivillige arkiver, der ligger spredt omkring i de tre kommuner. Samarbejdet skal indebære, at man gensidigt kan få adgang til hinandens arkiver, og at man kan udnytte hinandens ekspertise. Samtidigt er det ønsket at kunne garantere, at også arkivalier afleveret til de frivillige arkiver fortsat vil være i offentligt eje.

Økonomi

I overensstemmelse med arbejdsgruppens anbefalinger er man i øjeblikket i gang med at vedtage at etablere et stadsarkiv for Ny Frederikshavn Kommune.

I samarbejde med Bangsbo Museum og Arkiv opretter man et stadsarkiv i 2007. Budgetmæssigt afsætter man de nødvendige driftsmidler hertil, ca. 1.700.000 kr. pr. år. I 2007 vil der desuden være en etableringsudgift på 375.000 kr. Pengene gives til stadsarkivet via Bangsbo Museum og Arkiv.

Konklusion

Etableringen af et stadsarkiv under Bangsbo Museum vil gøre, at kommunens arkivalier bliver i kommunen og derfor er offentligt tilgængelige også afstandsmæssigt, og at man samtidig kan bevare museernes arkiver geografisk spredt over kommunens store landområde.

5. ABM-samarbejde

ABM er en forkortelse for Arkiv, Bibliotek og Museum. Museer, biblioteker og arkiver har som kulturinstitutioner flere ting til fælles. Alle tre typer institutioner arbejder med indsamling, registrering, bevaring og formidling af materiale som har folkeoplysning som hovedformål. Folkebibliotekerne har dog ikke knyttet forskning til sin virksomhed.

Tanken om at de tre institutioner kunne organiseres i en fælles enhed, har derfor været bragt frem i flere sammenhænge. Og man har i praksis flere steder søgt etableret fælles internetportaler med adgang til søgning i lokalhistorien. Men der er ikke blevet gennemført egentlige forsøg på mere vidtgående ABM-samarbejde, som f.eks. en fælles institutionsdannelse i Danmark.

Derimod har man i Norge indført et formelt ABM-samarbejde. I Danmark har der i Ringsted Kommune været overvejelser om at etablere en organisatorisk enhedsstruktur mellem Ringsted Museum, Ringsted arkiv og kommunens bibliotek. Foreløbig er det dog blevet ved en fusion af museet og arkiver til en fælles institution *Historiens Hus. Ringsted Museum og Arkiv*.

Nedenstående afsnit om ABM – samarbejdsplanerne i Ringsted Kommune bygger bl.a. på et interview med museumsleder Kirsten Henriksen, Historiens Hus. Ringsted Museum og Arkiv samt fuldmægtig Mette Johnstrup, Kulturafdelingen Ringsted Kommune.

Baggrund

I maj 2003 vedtager Folketinget et forslag om indgåelse af størst muligt samarbejde mellem institutioner på arkiv-, biblioteks- og museumsområdet (ABM) på tværs af statslige og ikke-statslige institutio-

ner. I Kulturministeriets udredning om kulturarvens bevarelse fra samme år anbefalede det, ”at der på lokalt og regionalt niveau sikres en udbygning og styrkelse af varetagelsen af det kulturhistoriske ansvar i bredeste forstand gennem en yderligere konsolidering og koordinering af det lokale ABM-område”. Hensigten er at undgå, at alle indsamler det samme og derved gør bevaringsbyrden uoverskuelig.

ABM-samarbejde i Norge

I Norge gennemførte man i 2003 et overordnet administrativ sammenlægning på statsligt niveau, der skulle sikre og promovere udviklingen af et tættere ABM-samarbejde. Pr. 1. januar 2003 blev de tre instanser Statens Bibliotekstilsyn, Norsk Museumsudvikling og Riksbibliotekstjenesten slået sammen til ét fælles organ: ABM-udvikling. Dette center har siden fungeret som statens rådgiver på ABM-området. Sammenlægningen af de tre organer skulle styrke udviklingen på tværs af ABM-institutionerne, herunder bl.a. at fremme en række tværgående projekter, såsom internetportaler til kulturarven m.m.

ABM- overvejelser i Ringsted Kommune

ABM- overvejelser i Ringsted Kommune opstod af økonomiske grunde i 2002, da der pga. af manglende økonomi opstod behov for at rekonstruere museet samt arkivet. De var således først og fremmest pragmatiske lokale grunde, der førte til organisatoriske overvejelser om etablere et ABM- samarbejde, og som var baggrunden for, at Ringsted Kommune samme år nedsatte et udvalg for at undersøge nye modeller for udvikling af museumssamarbejde.

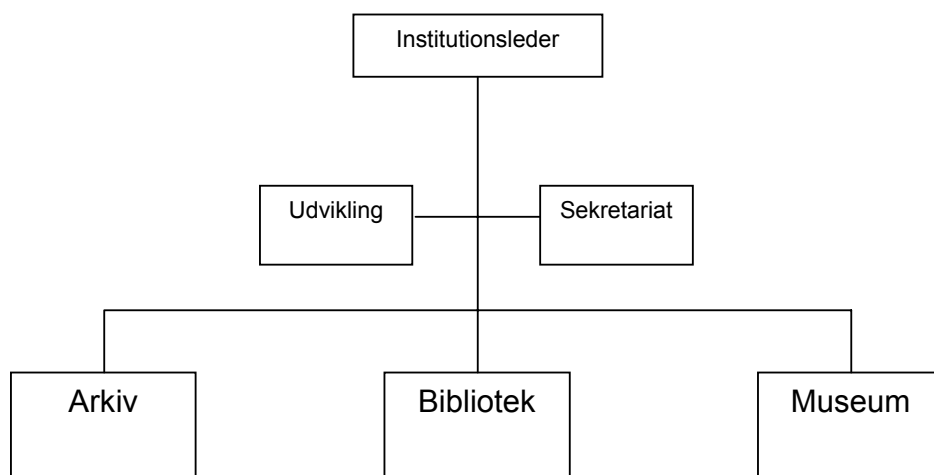
I diskussionen indgik fra starten to alternative overordnede udviklingsstrategier:

- At rette blikket udad og søge at opbygge et tættere regionalt samarbejde med de nærliggende kommuners museer i et mellemkommunalt museumssamarbejde.
- At rette blikket indad og opbygge en fælles ABM- konstruktion, hvor museet, biblioteker og arkivet blev integreret i en af de modeller, der er skitseret nedenfor.

Hertil kom 3 udviklingsscenarier for etableringen af et ABM-samarbejde:

- Scenarie 1: Museum og arkiv samles til en fælles institution der samarbejder med bibliotek
I dette scenarie skal Ringsted Museum og Midtsjællands historiske arkiv samles til én institution. Til gengæld skal biblioteket bevares som selvstændig institution. Museum/arkiv-institutionen og biblioteket indgår et samarbejde om forskellige fælles projekter, f.eks. kan der for 2-årige perioder udpeges indsatsområder, hvor de to institutioner skal samarbejde om at realisere fastsatte mål. Scenarie 1 er det mindst ambitiøse af de tre scenarier, og det har den fordel at brugerne ikke behøver at bruge tid på at orientere sig i en ny organisation. Til gengæld giver scenarie 1 ikke de fulde muligheder for at udnytte de fælles ressourcer, der er i området som helhed.
- Scenarie 2: ABM-institution – lille model. De tre institutioner fusionere til én institution med en fælles ledelse. De administrative enheder slås sammen, mens de øvrige afdelinger arbejder vide-

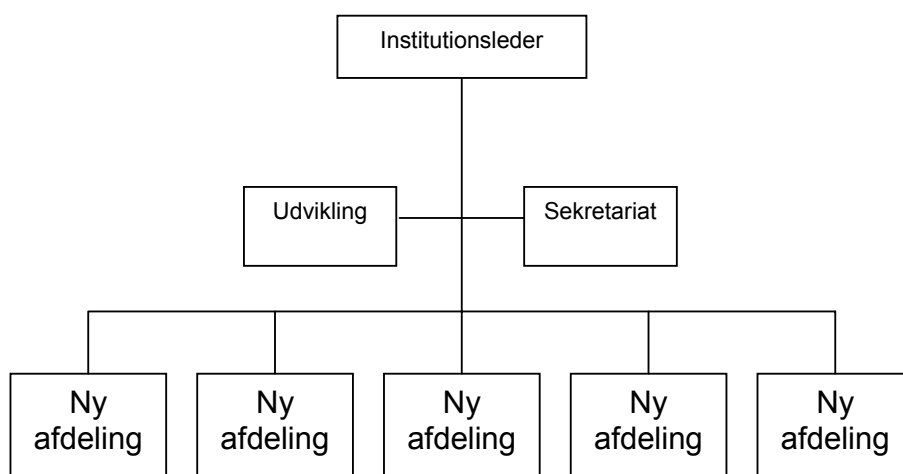
re som inden sammenlægningen. Derudover samarbejdes der om tværgående projekter som i scenarie 1. Dette scenarie kan både gennemføres med og uden en bygningsmæssig sammenlægning.

- Scenarie 3: ABM-institution – stor model

Scenarie tre er den mest vidtgående model. Her bliver alle tre institutioner slået sammen til et som i scenarie 2, men derudover omorganiseres de forskellige afdelinger og der etableres en række nye afdelinger. De nye afdelinger er etableret på tværs af de tidligere institutioner med det formål at samle afdelinger i forhold til faglighed m.m.

Denne model kan kun lade sig gøre med adressefællesskab.

Styrker og svagheder ved ABM-samarbejdet

Styrker	Svagheder
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Bedre koordinering af indsamling og kassation</i> Et samarbejde mellem museum, arkiv og bibliotek vil give mulighed for at man koordinere indsamlingen. • <i>Mere overskuelighed for brugere</i> Især digitale databaser og andet er der en stor fordel i at koordinere, så brugere kan søge i det samtlige tilgængelige materiale. • <i>Bedre udnyttelse af medarbejderes faglighed</i> Da mange af formidlingsopgaverne på ABM-institutionerne i høj grad svarer til hinanden, vil man kunne have glæde af at udnytte den faglige kapacitet på tværs af institutionerne. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Lovmæssige blokeringer</i> I et ABM-samarbejde, hvor arkiv, bibliotek og museum slås sammen til ét vil man være nødt til at søge dispensation fra Museumslovens paragraf om at et statsanerkendt museum i videst muligt omfang skal være økonomisk og administrativt adskilt fra andre institutioner, samt at museet skal have en leder med en relevant museumsfaglig baggrund. • Risiko for at blokere for regionalt samarbejde Et formelt ABM-samarbejde slører de enkelte afdelingers faglige og organisatoriske profil, så det bliver mere kompliceret at indgå samarbejder på et højere plan, for eksempel mellem museer på et regionalt plan. • Biblioteker har ikke som statsanerkendte museer forskningsforpligtelser knyttet til deres arbejde. • <i>Store "kulturelle" forskelle</i> Arkiver, biblioteker og museer kan have store forskelle indbyrdes, hvad angår institutionernes kulturer. En sammenlægning af institutionerne kan derfor være problematisk.

Konklusion

Af både regionale og interne grunde valgte man, at satse på en modificeret ABM- model, som i første omgang indebar en fusion af museet og arkivet til et "Historiens Hus". Det var der flere årsager til:

- Dels har der historisk eksisteret kulturforskelle og et revaliseringsforhold til nærliggende kommuner som f.eks. Sorø Kommune, der har store traditionelle uddannelsesinstitutioner, som Sorø Akademi. Desuden rummer byen Vestsjællands Kunstmuseum, mens Ringsted ikke har noget kunstmuseum. Derfor var stemninger at den regionale udviklingsmodel ikke umiddelbart forekom politisk ønskelig, selvom den ud fra faglige museumsovervejelser måske var den ønskelige og mest realistiske på længere sigt.
- Endvidere var der et ønske om at skabe en her-og nu løsning for arkivet, som tidligere havde levet i et "ulykkeligt ægteskab" med biblioteket.

- Hertil kom et ønske om at opprioritere museets og byens middelalderprofil ved at placere museum og arkiv i bygninger nær Sct. Bendts Kirke i byens centrum, hvor Valdemarkkongerne ligger begravet. En sådan prioritering udelukkede et fysisk fællesskab med biblioteket.
- Endelig ønskede man at opbygge en mere distinkt, synlig og afklaret museums/arkivmodel op før man gik i gang med de omfattende formelle problemer med dispensationer, nye stillingsbeskrivelser etc., der skal gennemføres i relation til museumsloven, såfremt man vil etablere en ABM- model.

Resultatet af diskussionen har foreløbigt resulteret i trin 1, dvs. en fusion af Ringsted Museum og Midt-sjællands lokalhistoriske arkiv i ny institution ”Historiens Hus”, som nævnt ovenfor. Historiens Hus blev i marts 2005 statsanerkendt som et kulturhistorisk museum og lokalhistorisk arkiv, der har hjemsted i Ringsted Kommune. Vedtægterne minder på mange måder om den model, der er lagt til grund for Skive Museum og Skive byhistoriske Arkiv.

Foreløbig er planerne om at etablere formaliseret ABM- samarbejde således nedtonet til fordel for at konkret museums- arkivsamarbejde.

Samtidig har flere en fornemmelse af, at det indenfor en overskuelig årrække under alle omstændigheder bliver nødvendigt at vende blikket udadtil og opbygge en tættere regionalt samarbejde med omegnens museer med henblik på at kunne møde fremtidens museale udfordringer og kunne skabe bedre arbejdsvilkår for såvel museernes og arkivernes indsamling, registrering, forskning og formidling.

Endelig har man helt opgivet at søge at realisere den store ABM- institutions model i form af Scenario 3 (se nedenfor) i form af fælles fysiske rammer, da det vil skabe såvel store bygningsmæssige som organisatoriske problemer.

Der er mange fordele ved at samarbejde på tværs af arkiver, biblioteker og museer. Men i den aktuelle situation i Skive, anbefaler vi, at man venter med at etablere et ABM – samarbejde i Skive Kommune til der er etableret og gjort erfaringer med et distinkt samarbejde i ”Museum Skive” og eventuelt i ”Museum Limfjorden” efter de anbefalede modeller.